

**การประกวดดนตรีไทย
ระดับนักเรียน ภาคตะวันออก
ครั้งที่ ๑**

**ถวายพระราชทาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**

๘ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

การประกวดดนตรีไทย
ระดับนักเรียน ภาคตะวันออก
ครั้งที่ ๓

ด้วยพระราชทาน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เนื่องในวโรกาส

ร่วมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ในวาระ ๒๐๐ ปี
และงานวันสถาปนามหาวิทยาลัย ครบรอบ ๒๗ ปี

๘-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

พร้อมทั้งขอเชิญโรงเรียนในสังกัด
เข้าร่วมการแข่งขัน

วันที่ ๘-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๒/๗๗/๒๕๒๕

เจ็ดฉันทภาคพิริยภาพ

บรรลือเลบง บุรพกาล

ขับลำประเลงดุริยศัพท์

มิ่งขวัญประคัลภ์ ณ พระนคร

สมเด็จพระเทพรัตนรา-

สังคีตศิลป์ประเทือง

กรองวรรณกวีวิจิตร

องค์เอกลักษณ์สุนทรตรีง

หัตถ์หนึ่ง ๕ ทรงมธุรชอ

หัตถ์หนึ่ง ๖ ทรงกิริติไกร

คือฉัตรเฉลิมศิลปวิวัฒ-

ภิญโญพระยศพระวราวุฒ

บุรพาคณาจารย์

คณะกาพย์และโคลงกลอน

พิเราะรับไพเราะอน

คณะปราชญ์ประดับเมือง

-ชสุดาสยามเรือง

๕ ประทานพระทัยถึง

๖ สติตพระทัยฟัง

คติเทิดวิถีสไทย

เสนาะเศกวิเวกไหว

กวีมิ่งมณีกานท์

ฉนวนธรรม สยามสาร

ดุริยางค์กวีเทอญฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

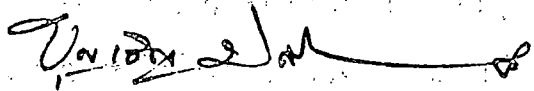

สำเนาการรองอธิการบดี

วันสถาปนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒๗ ปี ในปีแห่งการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๕๐ ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสจัดการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓ ขึ้น เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของงานครั้งนี้ เพราะนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของไทย อันเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังเป็นการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมของไทยในโอกาสของการเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ครบรอบ ๒๐๐ ปีอีกด้วย

สิ่งที่นำความปลาบปลื้มปีติอย่างล้นพ้นมาสู่คณะกรรมการจัดงาน และผู้เข้าร่วมประกวดดนตรีไทย ตลอดจนประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไปก็คือ ในการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปรตเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลแก่วงดนตรีที่ชนะเลิศการประกวดประเภทเครื่องสายผสมและประเภทอังกะลุง พระมหากรุณาธิคุณครั้งนี้ นับเป็นสิริมงคล เป็นมิ่งขวัญ กำลังใจ และเป็นความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะครูอาจารย์ และนักเรียน นิสิต นักศึกษา และพสกนิกรทั้งมวลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะพยายามจรรโลงรักษา และสืบทอดดนตรีไทยไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเอื้อ มลิณทสุต)

รองอธิการบดี มศว บางแสน

สารบัญ

ความเป็นมาของการจัดประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อ. ไพพรรณ อินทนิล	๑
เพลงโหมโรงรัตนโกสินทร์	ดร. มนตรี ตราโมท	๗
สองร้อยปีดนตรีไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์	รศ. นพ. พูนพิศ อมาตยกุล	๑๓
การประดิษฐ์ทางร้องจากทำนองดนตรีแบบไทย	คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง	๒๗
การฝึกหัดขับร้องเบื้องต้น	อ. สุกจิตร์ คุริยะปราณีต	๓๘
การขับร้องเพลงไทย	ยมโดย เพ็งพงศา	๔๑
ธรรมชาติของเสียงดนตรี	ผศ. อำพล ธรรมเจริญ	๔๘
ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นดนตรีไทย	อ. ชฎิล นักดนตรี	๕๗
ดนตรีไทย : ยาแก้หรือถอยหลัง	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	๕๙
การประกวดประชันดนตรี	ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ	๖๓
รายละเอียดการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓		๖๖
เพลงที่ใช้ในการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓	อ. ประดิษฐ์ อินทนิล	๖๙
กรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓		๙๔
โครงการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓		๙๕
รายชื่อผู้เข้าร่วมประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓		๙๙

ความเป็นมาของการจัดประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออก

ไพพรรณ อินทนิล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้ดำเนินโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โครงการนี้ได้ทำให้นักผู้มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทยออกไปเผยแพร่ยังสถาบันการศึกษาในจังหวัดต่างๆ เกือบทั่วประเทศตลอดจนต่างประเทศใกล้เคียงได้แก่มาเลเซีย และสิงคโปร์

ต่อมา คณะกรรมการโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีไทยมีความเห็นพ้องต้องกันว่า วิธีการส่งเสริมดนตรีไทยให้เป็นที่นิยมและแพร่หลายในหมู่คนไทยนั้น นอกจากการเผยแพร่อย่างที่โครงการฯ ได้กระทำอยู่แล้วนั้น อาจทำได้อีกอย่างหนึ่งคือการจัดประกวดดนตรีไทยในระดับนักเรียนซึ่งเป็นวิธีการปลูกฝังความรักความนิยม และส่งเสริมดนตรีไทยในหมู่เยาวชนที่ตรงจุดกว่า อันเป็นการส่งเสริมความสามารถของนักดนตรีไทยรุ่นเยาว์ให้สูงขึ้น ดังนั้น โครงการจัดประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกจึงได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ โดยคณะกรรมการโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์และดนตรีไทยในขณะนั้นเป็นผู้ริเริ่ม (ผศ. อ่ำพล ธรรมเจริญ เป็นหัวหน้าอาจารย์ฉัฐมา อาษารัฐ เป็นเหรียญก อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นฝ่ายคัดเลือกเพลงประกวด วางกฎเกณฑ์กติกาการประกวด และติดต่อหาคณะกรรมการตัดสินการประกวด และข้าพเจ้าเป็นเลขานุการ) ท่านดำเนินการส่วนใหญ่ได้จากโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีไทย จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากสโมสรส่งเสริมกีฬาแสนสุข, คุณสมชาย คุณปลื้ม, บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด, ธนาคารกรุงเทพ จำกัดสาขาชลบุรี สมาคมศิษย์เก่า มศว บางแสน บริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด, สโมสรโรตารีชลบุรี และบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย

การวิจัยประวัตินักดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๑ นั้นมีชื่อว่า “งานมหกรรมดนตรีไทย ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๑” รองอธิการบดี (ดร. เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร) เป็นประธานในพิธี คณะกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยได้แก่

๑. คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๒. อาจารย์ศิริ นักดนตรี ข้าราชการแผนกดุริยางค์ไทยกรมประชาสัมพันธ์

๓. อาจารย์ชฎิล นักดนตรี อาจารย์สอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน (ขณะนั้นไปช่วยราชการที่ มศว มหาสารคาม)

๔. อาจารย์ประเวช กุมท ผู้เชี่ยวชาญการขับร้องเพลงไทย และเป็นอาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕. อาจารย์สุรินทร์ อุดมสวัสดิ์ อาจารย์สอนดนตรีไทย กองดุริยางค์ทหารอากาศ ดอนเมือง

๖. อาจารย์จิรพล เพชรสม อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

ดนตรีที่จัดประกวด มี ๒ ประเภท คือประเภทเครื่องสายผสม มีผู้สมัคร ๗ วง และประเภทอังกะลุง มีผู้สมัคร ๕ วง รวมเป็น ๑๒ วง โรงเรียนที่เข้าประกวดประเภทเครื่องสายผสมได้แก่

๑. โรงเรียนพุทธรังสิตพิบูล อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

๓. โรงเรียนวัดบางโรง อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔. โรงเรียนสตึกหีบ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี

๕. โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

๖. โรงเรียนชลกันยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

๗. โรงเรียนพนัสพิทยาคาร อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี

โรงเรียนที่ส่งเข้าประกวดประเภทอังกะลุง ได้แก่

๑. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ห่มะขาม อำเภอห่มะขาม จังหวัดชลบุรี
๒. โรงเรียนวัดคลองเขื่อน (มงคลบุตรประชาสรรค์) อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
๓. โรงเรียนชลบุรี "สุขบท" อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
๔. โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ผลการประกวดดนตรีไทยประเภทวงเครื่องสายผสม วงชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียนพนัสพิทยาคาร ได้รับรางวัลถ้วยชนะเลิศไปครอง ๑ ปี โล่จารึกชื่อโรงเรียนและเงินสด ๑,๕๐๐ บาท วงรองชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ ได้รับรางวัลโล่จารึกชื่อโรงเรียน และเงินสด ๑,๐๐๐ บาท วงชนะเลิศประเภทอังกะลุง ได้แก่โรงเรียนอนุบาลชลบุรี วงรองชนะเลิศได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ห่มะขาม ส่วนวงอื่นๆ ได้ค่าพาหนะและหนังสือโน้ตเพลงไทย

งานมหกรรมดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากจะมีการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคกลางวันแล้ว ยังมีการแข่งขันดนตรีไทยวงอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๖ วง ในภาคกลางคืนอีกด้วย โดยได้ให้ค่าพาหนะและค่าตอบแทนทุกวง

ต่อมาวันเสาร์ที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๓ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้จัดงานมหกรรมดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๒ ขึ้น โดยเชิญรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล) เป็นประธานในพิธี และประธานอำนวยการคือ รองอธิการบดี (ดร. ทวี หอมขง) ในปีนี้คณะกรรมการจัดงานมีปัญหาเรื่องทุนสำหรับดำเนินงาน ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่งบประมาณการดำเนินงานต้องจัดหาเอง ในที่สุดได้รับความอนุเคราะห์จากธนาคารศรีนคร ๕,๐๐๐ บาท คณะกรรมการที่ปรึกษาชมรมดนตรีไทย (ผศ. อำพล ธรรมเจริญ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล และอาจารย์ฉัฐมา อาจารย์รัฐ) ได้มอบเงินค่าตอบแทนอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้รับจากฝ่ายกิจการนิสิตทั้งหมด เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท เงินที่ได้รับจากการพานิสิตไปแสดงนาฏศิลป์ ๑,๐๐๐

บาท เงินโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีไทย ๗,๐๐๐ บาท และเงินบริจาคจากร้านค้า รายละเอียด ๑๐๐ - ๕๐๐ บาท รวม ๑๖ ราย เป็นเงิน ๔,๔๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๒,๔๐๐ บาท ทำให้งานนี้ดำเนินลุล่วงไปได้

คณะกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ ๒
ได้แก่

๑. อาจารย์ศิริ นักดนตรี ข้าราชการแผนกดุริยางค์ไทย กรมประชาสัมพันธ์
๒. อาจารย์จีรพล เพชรสม อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด
๓. อาจารย์สุรินทร์ อุดมสวัสดิ์ อาจารย์สอนดนตรีไทยกองดุริยางค์ทหารอากาศ
ดอนเมือง
๔. ผศ. อุดม อรุณรัตน์ อาจารย์สอนดนตรีไทย มศว ปทุมวัน และมหา
วิทยาลัยศิลปากร
๕. อาจารย์ชฎิล นักดนตรี (อาจารย์เพิ่งกลับจากการไปช่วยราชการที่
มศว มหาสารคาม)
๖. รท. เสนาะ หลวงสุนทร นักดนตรีไทยกองดุริยางค์ทหารบก
๗. จ.ส.อ. สมชาย ดุริยะประณีต นักดนตรีไทยกองดุริยางค์ทหารบก
๘. อาจารย์อุทัย แก้วละเอียต อาจารย์สอนดนตรีไทย วิทยาลัยครูจันทราเกษม

ในปีนี้มี การประกวดวงดนตรี ๒ ประเภท คือ วงเครื่องสายผสมและวงอังกะลุง ผลการประกวดวงเครื่องสายผสมจากจำนวนผู้เข้าประกวดทั้งหมด ๘ วง คือโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม ชลบุรี โรงเรียนชลกันยานุกูล ชลบุรี โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ฉะเชิงเทรา โรงเรียนบ้านค่าย ระยอง, โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ นครนายก, โรงเรียนปราจีนกัลยาณี ปราจีนบุรี และโรงเรียนศรียานุสรณ์ จันทบุรี รางวัลชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียนศรียานุสรณ์ รongชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์

ผลการประกวดวงอังกะลุง ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ส่งเข้ามาประกวด จำนวน ๕ วง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลชลบุรี โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา "กรุงไทยอนุเคราะห์" โรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม ส่งเข้าประกวด ๒ วง และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม จันทบุรี ผู้

ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม รongชนะเลิศ ได้แก่โรงเรียน
อนบาลชลบุรี

สำหรับภาคกลางคืนในปีนี้ยังคงมีการประชันดนตรีไทยวงอาชีพภาคตะวันออก มี
วงดนตรีร่วมประชัน จำนวน ๕ วง คือวงนครนายก, วงทหารเรือสตั๊ปป, วงพนัสนิคม
วงกิโกล ๑๐ และวงบ้านปึก

ในช่วงปี ๒๕๒๓-๒๕๒๔ การจั้ประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก
ต้องงดไป ๒ ปี เนื่องจากปัญหาเรื่องทุนดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อมาในปีนี้ มหา
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้จัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี และวัน
สถาปนามหาวิทยาลัยครบรอบ ๒๗ ปี วันที่ ๘-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๕ จึงเป็นโอกาสอัน
เหมาะสมที่จะจั้ประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกครั้งที่ ๓ ขึ้น เพื่อเป็นการ
ร่วมเฉลิมฉลองในวาระโอกาสดังกล่าวด้วย โดยจั้ขึ้นในวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

การจั้ประกวดดนตรีไทยครั้งที่ ๓ นี้ นับว่าเป็นศุภนิมิตรอันดีแก่นักดนตรีไทย
รุ่นเยาว์ในภาคตะวันออก เพราะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับพระมหา
กรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลชนะเลิศ
การประกวดดนตรีไทยประเภทเครื่องสายผสมและประเภทอังกะลุง อันจะทำให้เยาวชน
ภาคตะวันออกเกิดกำลังใจในการฝึกซ้อมดนตรีไทย และเป็นแรงกระตุ้นให้ภาคตะวันออกมี
การส่งเสริมดนตรีไทยให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ในการนี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับความสนับสนุนด้าน
ทุนดำเนินงานจากมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ เป็นเงิน ๓๘,๐๐๐ บาท โดยเป็นเจ้าภาพร่วมกับ
มหาวิทยาลัย สำหรับการจั้ประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกครั้งที่ ๓ นี้ เดิมที
ได้ประกาศรับสมัครประกวด ๒ ประเภท คือ ประเภทเครื่องสายผสม และอังกะลุง แต่มีผู้
สมัครประกวดดนตรีไทยประเภทอังกะลุง เพียง ๓ โรงเรียนเท่านั้น จึงได้งดประกวดประเภท
อังกะลุง แต่ได้ติดต่อเชิญให้มาบรรเลงในงานนี้ด้วย สำหรับประเภทเครื่องสายผสมเป็นที่

น่าพอใจว่าในปีนี้มีผู้สมัครเพิ่มขึ้นกว่าเดิมคือสมัครประกวด ๙ วง และนับว่าเป็นวงตัวแทนของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครบทุกจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี ขาดวงดนตรีไทยจากจังหวัดตราดและจังหวัดนครนายกเท่านั้น

ในปีนั้นไม่มีการประชันดนตรีไทยวงอาชีพในภาคกลางคืน เพราะคณะกรรมการมีข้อคิดเห็นที่ได้จากประสบการณ์การจัดครั้งก่อน ๆ ว่า การประชันดนตรีไทยวงอาชีพต้องใช้งบประมาณมาก และวงดนตรีอาชีพมักไม่ค่อยอยากมาบรรเลง “ประชัน” กัน อีกทั้งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดในข้อที่ต้องการประชันฝีมือของนักดนตรีอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะ เนื่องจากบางวงกลัวจะด้อยฝีมือกว่าวงอื่น ๆ จึงไปหานักดนตรีอาชีพจากที่อื่นมาช่วยบรรเลง อย่างไรก็ตามหากปีต่อ ๆ ไปมีความพร้อมทุก ๆ ด้าน คณะกรรมการอาจจัดให้มีการประชันวงดนตรีอาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มีความมุ่งมั่นที่จะจัดประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นการทำหน้าที่ในตำแหน่งที่ดำรงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติอย่างหนึ่ง และเพื่อที่จะยกระดับมาตรฐานดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยก็ไม่อาจจัดดำเนินการประกวดได้หากขาดแหล่งสนับสนุนทางงบประมาณ เพราะลำพังแต่มหาวิทยาลัยก็ไม่มีงบประมาณเพื่อการนี้โดยเฉพาะ จึงหวังว่าในปีต่อ ๆ ไปคงจะได้รับความอนุเคราะห์ทางงบประมาณในการจัดจากหน่วยงาน หรือสถาบันที่สนับสนุนและส่งเสริมดนตรีไทยดังเช่นที่เคยได้รับตลอดมา

เพลงใหม่โรงรัตนโกสินทร์

อาจารย์มนตรี ตราโมท

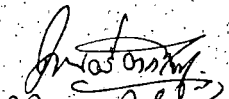
ในโอกาสที่ระดมพระสงฆ์สามเณรตลอดกรุง/เทพมหานครอมรัตนโกสินทร์มีอายุครบ ๒๐๐ ปี ในพ.ศ. ๒๕๒๕ นี้ กรมศิลปากร กับธนาคารกรุงเก่า ร่วมกัน มีตามเห็นว่า ควรจะสร้างเพลง/เพลงใหม่ของสถาบันนี้ เป็นเพลงใหม่ไว้ ชื่อว่า "เพลงรัตนโกสินทร์" เพื่ออวดเกียรติยศ/ใช้ขบรวนโดยทั่วไป ซึ่งมอบให้ข้าพเจ้าเป็นผู้แต่ง ข้าพเจ้ารู้สึกผิดใจ(เสียใจ) อด่านใจ แต่รู้สึกหนักใจที่จะต้องแต่ง(เพลงซึ่งมี) ได้ตั้งไว้ไว้ก่อน อด่านใจก็ตาม ข้าพเจ้าจึงต้องแต่งเพลงใหม่ไว้ชื่อรัตนโกสินทร์ให้สำรับเจ้าตามประสงค์ของกรมศิลปากร และธนาคารกรุงเก่า ซึ่งมีความพอใจพอใจใจยินดี.

เพลงใหม่ไว้(แบบนี้) ตกเป็นของแบบเพลงที่ขบรวนใหม่ไว้ก่อนที่จับ(บรรณาการ)แต่โบราณ จึงมักจะเรียกกันว่า เพลงใหม่ไว้(แรก) แม้สมัยต่อมา จะมีแต่การร้องสวดโดยไม่มีจับ(แรก) ก็ใช้เพลงใหม่(เงิน)เพลงใหม่ไว้.

เพลงใหม่ไว้(แรก)ที่ทำแบบโบราณการขบรวนดุริยางคศิลป์ได้(แต่)ไว้มากหลายเพลง กันแบบแผนที่ดีควรยึดถือไว้แบบขบรวนที่ดี คือเงินเพลงอัตรา ๓ ชั้น ขบรวนหนักขบรวนเบา และมีเพลงประเภทเดี่ยวอีกต่อท้ายอีกเพลงหนึ่ง เช่น เพลง(เยี่ยมวิมาน) ออกเพลงก็ลอลิตา ทนย เพลงครอบจักรวาล ออกเพลงก็ออก และเพลงสั้น(เล็ก) ออกเพลงขบรวน ข้าพเจ้าได้ยึด(แบบ)แบบเงินเพลงขบรวนที่ดี (แต่)เพลงรัตนโกสินทร์นี้.

ข้าพเจ้าคิดว่า เพลงนี้(แต่)เงินเพลงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี ซึ่งเงินพระสงฆ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จึงเลือกบทเพลงที่มี ๕ จึงหว่ามา(แต่)เงินเงินเพลงปรชธนา (แล้ว)บทเพลงที่เงินสิริมาดลอีก(เพลง)หนึ่ง มา(แต่)เงินเพลงต่อท้ายให้สำรับเจ้าตามให้ตามที่ข้าพเจ้าเขียนนี้.

ทำนองตามให้ต้นนี้ เป็นท่วงกลางๆ ใช้ขบรวนไว้ได้โดยทั่วไป (แต่)เงินเดี่ยวของตาจารย์จำพวกที่ใช้มือเงินพิเศษตามวิธีการ เช่น ระนาดเอก หรือฆ้องวง จะต้องตา(แต่)เงินวิหิเกิดกับวิธีการของ(เดี่ยว)ตาจารย์นี้ๆ หนึ่ง เพลงใหม่ไว้(แรก)นั้น มีกระขบรวนด้วยวงขบรวนพิเศษ(เงิน)เป็นอันมาก ข้าพเจ้าจึงแต่งทำนองตา(แต่)เงินให้ช่วยสอนกำลังคนระนาดเอก แม้จะขบรวนในจังหวัดหรือวัดใดก็ตาม.

๒๕ พ.ย. ๒๕๒๕

เพลงโหมโรง
ระบำโกลสีนทร์ ๓ ชั้น

This image shows a handwritten musical score for a piece titled "เพลงโหมโรง ระบำโกลสีนทร์ ๓ ชั้น". The score is written on ten systems of staves. The first system includes a vocal line with lyrics in Thai script: "โหมโรง โหมโรง" and "น้อม". The music is written in a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, and rests. The score is organized into systems, with some systems containing multiple staves (e.g., a grand staff with piano accompaniment). The handwriting is clear and legible.

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 7/8. The music begins with a treble staff containing a whole note chord, followed by a series of eighth notes in the bass staff.

The second system continues the melody in the treble staff with eighth notes. A first ending bracket labeled "1." spans the final two measures of this system.

The third system features a second ending bracket labeled "2." in the treble staff. Below the treble staff, a piano section begins in the bass clef with a 7/8 time signature.

The fourth system shows a complex rhythmic pattern in the bass staff, primarily consisting of eighth notes and sixteenth notes. The treble staff continues with a melody of eighth notes.

The fifth system continues the rhythmic accompaniment in the bass staff with eighth notes. The treble staff has a melody of eighth notes.

The sixth system features a steady eighth-note accompaniment in the bass staff. The treble staff continues with a melody of eighth notes.

The seventh system shows the final measures of the piece. The bass staff continues with eighth notes, and the treble staff has a melody of eighth notes.

At the bottom of the page, there are three empty musical staves, indicating the end of the written music on this page.

โหมโรงรัตนโกสินทร์

	-	-ร	-ม	-ช	-ม	-ร-ช	ลิขมร-ช	ทลชล-ท
1	ลชลท	ลทรม	ชลชม	ชมรท	มชมม	รมรร	ทรทท	ลทลล
2	รรมร	มรมร	พมรล-ร	มพชล	รมรม	มรทล	รทลช	ทลชม
3	ชลชม	ชมรท	ลชลท	ลทรม	มชมม	รทรม	ลลทล	ชมชล
4	รรมร	มรมร	ลลทล	ทลทล	ทลชม	ลชมร	ชมรท	มรทล
5	มรท	รทลช	ทลชล	ทลรท	ลทรม	ชมรท	มรทล	รทลช
6	-	-ช-ม	-	-ร-ม	รท-ร	-ม-ช	-ล	ชล-ท
7	-	-ล-ร	-	-ม-ท	-ท	รพล ร	-ม-ช	-ท-ล
8	(รททร	ชลทล)	(-ล-ล	-ล-ล)	(ทมทร	ชลทล)	(-ล-ล	-ล-ล)
9	ทรทล	ชล-	มรทล	ชล-	-รมร	-ทรท	-ลทล	-ชลช
10	-	-ช-ม	-	-ร-ม	รท-ร	มช-ม	-ร-ท	-ล-ช
11	-รร	-มม	-พพ	-ชช	-ลท	ลชพล	ชพมร	พมรม
12	รชลท	-ร-ม	-ช-ม	-ร-ท	-ลทล	รทลท	มรทร	ลทรม
13	ชลิขมิ	ชมรท	ลชลท	ลทรมิ	ชลิขมิ	ชมรท	-ร-ท	ลช-ล
14	(รรรร	-ช-ช	รรรร	ทมรท)	(ลลลล	-ร-ร	-ล-ล	ชทลช)
15	(รรรร	-ม-ม	-ช-ช	รมชล)	ทททท	-ล-ล	-มรค	ทลชร
16	รรรร	รร-	ทรลท	รม-	-ช-ช	ชช-	มิชรมิ	ชล-
17	รมิพิ	พชลท	รมรท	รทลช	-ท-ร	-ม-ช	-ลทม	-ร-ท
18		-ท	-ททท	-ท-ท	รทลช	ทลชมิ	ลิขมิ	ชมิรท
19	(ทททท)	(-)	(มมมม)	(-)	(ทททท)	(-)	(รรรร)	(-)

สองร้อยปีดนตรีไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

รองศาสตราจารย์นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงสถาปนากรุงเทพฯ ขึ้นเป็นพระนครหลวงในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ นั้น ไทยเราเพิ่งฟื้นตัว จากภาวะของผู้แพ้สงครามมาเพียง ๑๕ ปี สงครามครั้งนั้นชาติไทยได้ประสบกับความสูญเสีย อย่างมหาดศาล มิใช่เพียงชีวิต บ้านเรือนทรัพย์สิน และถาวรวัตถุนานาประการ หากคนไทยจำนวนหนึ่งยังถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลยศึกไม่น้อย การสูญเสียทรัพยากรที่เป็นบุคคลนั้น ร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศชาติยิ่งกว่าภัยทางธรรมชาตินานาชนิด ความสามารถทาง ศิลปวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดเอกลักษณ์ของชาติไว้ในดินแดนของตนก็ขาดต้อนไปอย่างน่าเสียดาย ดนตรีก็เป็นศิลปะประจำชาติอีกแบบหนึ่งที่ได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงในครั้นนั้น

๑๕ ปี ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ก็เป็นระยะเวลาที่ไทยกำลัง ฟื้นตัวขึ้นใหม่ ยังมีการรบทัพจับศึกกันอยู่ตลอดเวลา การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจึงไม่ อาจจะดำเนินไปได้โดยคล่องตัว จนแม้เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกครอง ราชย์แล้วเป็นเวลาร่วมสิบปี ไทยเราก็กังไม่ว่างศึกสงคราม ถึงกระนั้นพระมหากษัตริย์ผู้เป็น ปฐมวงศ์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พระองค์นี้ ก็ยังทรงทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างเต็ม ความสามารถ ในด้านการละครและดนตรีไทยก็เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ทรงจัดให้มีการรวบรวม ทบทวน และฝึกซ้อมขึ้นใหม่

บทละครต่าง ๆ ที่เป็นงานชั้นเอกสมัยแผ่นดินสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า เช่น รามเกียรติ์ ชาติกาลหลัง อนุรุธ กากี ฯลฯ นั้น นับเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บทเพลงต่าง ๆ ในอดีตถูกฟื้นฟู ขึ้นมาอีกครั้ง เพราะละครไทยนั้นต้องอาศัยเพลงบรรเลงประกอบหลายประเภทนับเป็นจำนวน เพลงมากมาย เพลงเก่าแต่ครั้งสุโขทัยก็ดี (เช่น เพลงเทพทอง) หรือเพลงสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ดี (เช่น เพลงถอยหลังเข้าคลอง ธรณีร้องไห้ ชมตลาด ลมพัดชายเขา สร้อยสน เขนง

สมิงทอง นางนาถ ฯลฯ) ก็ย้อนกลับมามีบทบาทร่วมกับบทธละคร รวมทั้งได้มีการถ่ายทอดให้แก่นุชนรุ่นนั้นเพิ่มขึ้นอีก ดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ จึงเป็นการฟื้นฟูทัศนใหม่ ยังไม่มีเวลาที่จะประดิษฐ์โหม่งดงงามเกินขั้นได้^(๑)

ขนาดของวงดนตรีไทยสมัยรัชกาลที่ ๑ นั้น คงเป็นวงเล็กๆ เช่น ปี่พาทย์เครื่องห้า มีคนเล่นราว ๕-๗ คนเป็นอย่างมาก มีระนาดเอก ปี่ และฆ้องวงใหญ่ ทั้งสามชั้นนี้เป็นส่วนประกอบสำคัญของวงดนตรี หากเป็นการเล่นมโหรีก็จะใช้คนบรรเลงในวงจำกัดเพียง ๔-๖ คนเป็นอย่างมาก วงเครื่องสายก็ใช้คนราว ๕-๖ คน เช่นเดียวกันอันเป็นแบบเก่าแก่มาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา^(๒)

ครั้นเวลาล่วงมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๒ ในแผ่นดินของสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. ๒๓๕๓-๒๓๖๘) ในช่วงเวลา ๑๖ ปีนี้เอง ที่ดนตรีไทยได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นอันมาก มีนักดนตรีและนักร้องปรากฏนามเพิ่มขึ้นอีกหลายท่าน นับตั้งแต่องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ ก็ปรากฏพระราชประวัติดำรงสี่ซอสามสายได้เป็นเลิศ มีชื่อกู่พระหัตถ์เรียกว่า ซอสายฟ้าฟาด^(๓) และมีเพลงพระราชนิพนธ์ใหม่เกิดขึ้นคือ เพลงบุหลันลอยเลื่อนในราชสำนักก็มีเจ้าจอมมารดาไม่น้อยกว่า ๓ ท่านที่เชี่ยวชาญทางดนตรีและนาฏศิลป์ คือ เจ้าจอมมารดาน้อย (ระนาด) ต้นราชสกุลวชิรวงศ์^(๔) เจ้าจอมมารดาอัมพา^(๕) ต้นราชสกุลปัทมา และปราโมช ผู้เชี่ยวชาญการพ้อนรำ และละครใน และที่นับว่าเป็นผู้มีความสำคัญยิ่งในการสืบทอดเพลงขับร้อง คือ เจ้าจอมมารดาศิลา^(๖) ผู้เป็นต้นราชสกุลพนวัน กุญชร และทินกร โดยเฉพาะราชสกุลกุญชร คือกรมพระพิทักษ์เทเวศร์นั้น เป็นแบบฉบับการขับร้อง และการแสดงละครต่อมาเป็นเวลาอีก ๔ ชั่วคน คือสืบมาถึงพระองค์เจ้าสิงหนาทราชดรุณีที่เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เจ้ากรมมหรสพสมัยรัชกาลที่ ๕ ณ วังของท่าน คือ วังบ้านหม้อ ได้เป็นศูนย์กลางของดนตรีและนาฏศิลป์ไทยที่สำคัญอันเป็นเวลาร่วมร้อยปี

การจัดวงปี่พาทย์มีที่ที่วางยายขนาดขึ้นในรัชกาลนี้ มีการเล่นเสภาประกอบการขับร้องด้วยวงปี่พาทย์^(๗) มีนักร้องชายเกิดขึ้นในยุคนี้หลายคน เช่น ครูแจ้ เป็นต้น

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๓๙๕) ปรากฏว่า เราได้มีระนาดทุ้มเพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง มาใช้คู่กับระนาดเอก และเข้าใจ

ว่าห้องวงเล็กก็จะเกิดขึ้นพร้อมๆ กันในยุคนั้นด้วย ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้มีผู้ประดิษฐ์ระนาดทองหรือระนาดเอกเหล็กขึ้นก่อน แล้วต่อมาพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสร้างระนาดทุ้มเหล็กขึ้นเป็นคู่กัน ขนาดของวงดนตรีไทยจึงขยายขึ้น จากที่เรียกว่าปี่พาทย์เครื่อง ๕ (ใช้คน ๕-๗ คน) มาเป็นปี่พาทย์เครื่องคู่ (ใช้คน ๑๐-๑๒ คน) แล้วพัฒนามาเป็นปี่พาทย์เครื่องใหญ่ (ใช้คน ๑๔-๑๖ คน) การผสมวงบรรเลงมโหรี ก็ขยายขึ้นจาก ๔-๖ คน มาเป็น ๙-๑๔ คน เช่นเดียวกัน การหัดดนตรีทั้งชายและหญิงร่ำเรียนกันมาก แต่ส่วนใหญ่การหัดดนตรีของผู้หญิงจะอยู่ในราชสำนัก ด้วยเป็นกฎหมายกำหนดว่า ประชาชนนอกวังจะมีดนตรีหรือละครผู้หญิงไม่ได้ นอกวังจึงเป็นเรื่องของผู้ชายหัดดนตรี และละครล้วนๆ สมัยนี้มีนักดนตรีคนสำคัญเกิดขึ้นมาแล้วหลายคน เช่น ครูมี (แขก) ซึ่งมีความสามารถทั้งในการบรรเลงเครื่องดนตรีทุกชนิด ทั้งการแต่งเพลงท่านก็ทำได้อย่างดียิ่ง พระยารธรรมสารนิติพิพิธภักดี (ตาด อมาตยกุล) นักสี่ช่อสามสายฝีมือก็เกิดขึ้นในรัชกาลนี้^(๔)

การพัฒนาบทเพลงและขับร้องจากจังหวัดปานกลาง (๒ ชั้น) มาเป็นจังหวัดข้าแต่เต็มไปด้วยลวดลายอันวิจิตร (๓ ชั้น) ก็เชื่อกันว่าเกิดขึ้นในรัชกาลนี้เช่นเดียวกัน

ในรัชกาลที่ ๔ แผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑) นั้น ก็ได้ชื่อว่าเป็นระยะแห่งการพัฒนาดนตรีไทยครั้งใหญ่อีกระยะหนึ่งด้วยมีนักดนตรีเอก ปรากฏมีชื่อเสียงขึ้นหลายท่าน และบางท่านก็ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุนนาง ด้วยความสามารถทางดนตรีโดยเฉพาะ อาทิ ท่านครูมีแขกได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์สูงถึงชั้น พระประติษฐไพบูระ ซึ่งได้แต่งเพลงเอกขึ้น หลายเพลง อาทิ เพลงแขกมอญ เพลงทยอยนอก ทยอยเขมร การะเวก แขกบรเทศ กำสรวลสุรางค์ เทพธัญจวน ทะแย แปะ พญาโศก พระอาทิตย์ชิงดวง พญาครวญ สืบท อาเฮียภิรมย์สุรางค์ เป็นต้น ท่านอื่นๆ ที่แต่งเพลงในยุคนี้นี้ก็มี ครูท่ง และ ครูช้อย สุนทรวาทีน ผู้เป็นเจ้าของเพลง แขกลพบุรี ไบ้กลัง เขมรโพธิสัตว์ แขกโอด และ เขมรราชบุรี เป็นต้น เพลงเหล่านี้ได้รับความนิยม บรรเลงกันต่อมาจนถึงทุกวันนี้ล้วนเป็นเวลา ๑๐๐ ปีแล้วทั้งสิ้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว^๕ ทรงพระกรุณาแก่วงดนตรีไทยและละครเป็นอยางยิ่งที่ใต้พระราชทาน^(๔) อนุญาตให้ประชาชนเล่นดนตรี และละครผู้หญิงได้ ดังปรากฏในหมายประกาศเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๘ นับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในค้ำนการบันเทิงอยางชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ไทยในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา การแสดงละครชายจริงหญิงแท้ เริ่มปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาลนี้ และขยายตัวออกไปทั่วราชอาณาจักร การเรยन्छบร็องดนตรีจึงกระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น ลูกหลานบ้านใดทั้งชายหญิงที่มีฝีมือมีความสามารถดีในทางดนตรีก็มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในรั้วในวัง ในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์ หรือบ้านของขุนนางมากขึ้น ที่ได้เข้าไปอยู่ในสำนักดี ๆ แล้วได้ฝึกปรือฝีมือมากขึ้น ก็จะได้พาญาติมิตรมาร่วมงานในสำนักเดียวกับตนเพิ่มพูนทั้งปริมาณของบุคคัลและความรู้ในวิทยาการดนตรีมากขึ้นเป็นลำดับ ปรากฏว่าในรัชกาลที่ ๔ นั้น มีวงปี่พาทย์วงสำคัญ ๆ เกิดขึ้นมาก จนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเกณฑ์มาช่วยงานหลวงได้เป็นจำนวนมากมายหลายวง และที่สำคัญกว่านั้นก็เก็บภาษีมหรสพได้มากขึ้นอีกเป็นทวีคูณ

ในปลายรัชกาลที่ ๔ ได้เกิดการนิยมเล่นแอวลาวเบาแค้นกันมาก จนแม้ในวังเจ้านายชั้น วังหน้า และวงกรมหลวงวงศาธิราชสนิทก็นิยมมากจนผู้เล่นมโหรีปี่พาทย์น้อยลง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติห้ามเล่นแอวลาวเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๐๘ ด้วยทรงรังเกียจว่าไม่ใช่ของไทยแท้ เป็นของประเทศราช จะนำมาเป็นของไทยนั้น หากใครเล่นจะเก็บภาษีให้แรง ประชาชนจึงคลายการเล่นแอวลาวลง พระราชบัญญัติข้อนี้แม้จะมีลักษณะเป็นชาตินิยมมากก็จริง แต่ถ้ามองดูในแง่ของการสงวนไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยแท้แล้ว ก็นับได้ว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในสมบัติของชาติและทรงพยายามที่จะส่งเสริมดนตรีไทยอยางจริงจัง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สวรรคตในปี พ.ศ. ๒๔๑๑ นั้น ปรากฏว่ามีวงดนตรีของข้าราชการผู้มีบรรดาศักดิ์มากมายหลายวงได้สืบทอดดนตรีไทย ต่อมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ อาทิวงปี่พาทย์ของ สมเด็จเจ้าฟ้ามหาลามาภิไธยประยงค์ (ราชสกุลมลากุล) วงพระองค์เจ้าสิงหนาทราชดุรงค์ฤทธิ์ (ราชสกุลกัญชร) วงปี่พาทย์ของ

สมเด็จพระเจ้าพระยาพระมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ของเจ้าพระยามหินทรศักด์ิธำรง (เพ็ง เพ็ญกุล) และที่เป็นของเอกชนในต่างจังหวัดก็มีอยู่ไม่น้อย เช่น วงของครูสิน ศิลปบรรเลง แห่งอัมพวา วงของครูต้ม อรุณแดง พาทยกุล แห่งจังหวัดเพชรบุรี วงของ ครูทับ พาทยโกศล แห่งวัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี นักดนตรีในยุคนี้ได้เป็นครูสืบทอด ความรู้ทางดนตรี ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ และที่ ๖ เป็นจำนวนมาก

สมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวครองราชย์ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) นั้น เป็นเวลาถึง ๔๒ ปี เป็นระยะที่ดนตรีไทยได้พัฒนารูปแบบเพิ่มขึ้น อีกหลายอย่าง แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือการประชันฝีมือดนตรีซึ่งมีอยู่บ่อยครั้งจนจะเรียกได้ว่าเป็นประจำในงานต่างๆ นับตั้งแต่การโกนจุก งานฉลองอายุ จนแม่แตงานศพ ก็มีการ ประชันฝีมือกัน วิธีการนี้ทำให้นักดนตรี นักร้องเกิดกำลังใจในการฝึกซ้อมเพิ่มความเชี่ยวชาญ ให้แก่ตนเอง รวมทั้งได้มีผู้ประพันธ์เพลงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ บทละครต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นมาก ความชำนาญในการขับร้องเพลงก็ขยายขึ้นตามตัว

นักแต่งเพลงไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ นั้น มีตั้งแต่ เจ้าฟ้าลูกหลวง พระองค์เจ้า ไปจนถึงสามัญชน ที่ควรกล่าวถึงได้แก่ สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์- วรพินิต (พ.ศ. ๒๔๒๔-๒๔๘๖) พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๕ ผู้ทรงเป็นต้นกำเนิดของ การบรรเลงเพลงไทยด้วยการใช้เครื่องประสานเสียงแบบฝรั่ง ที่เรียกกันว่า วงโยชวาทิต ทั้งยังได้นำพันธ์เพลงไทยแท้อันได้แก่เพลงเถาต่างๆ และเพลงฝรั่งไว้ไม่น้อยกว่า ๗๐ เพลง ล้วนไพเราะน่าฟังทั้งสิ้น จนได้รับการยกย่องว่าทรงเป็นนักดนตรีคนไทยคนแรกที่แต่งเพลง แบบฝรั่งสามารถแยกสกอรรถโน้ตเพลงได้อย่างดีเยี่ยม

พระราชอนุชาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ อีกพระองค์ หนึ่งคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ก็ทรงเป็นนักประพันธ์เพลงไทยและ เป็นเจ้าของเพลงเขมรไทรโยคอันลือชื่อ (พ.ศ. ๒๔๓๑) ทรงเป็นต้นคิดและควบคุมการ บรรเลงและขับร้องเพลงไทยแก่ประสานเสียงขึ้นเป็นครั้งแรก รวมทั้งจัดการแสดงคอนเสิร์ต ในการต้อนรับแขกเมือง ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทเป็นประจำ และทรงเป็นต้นกำเนิด ของวงดนตรีไทยประเภทที่เรียกว่า ปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ อันไพเราะ

พระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๕ อีกพระองค์หนึ่งซึ่งทรงเป็นนักแต่งเพลงคือ กรมหมื่นพิชัยมหินทรโรดม (พ.ศ. ๒๔๒๕-๒๔๕๑) ผู้เป็นเจ้าของเพลงอมตะ “ลาวดวงเดือน” อันมีชื่อ

นักดนตรีไทยฝีมือดีสมัยรัชกาลที่ ๕ ยังมีอีกหลายท่าน อาทิ จำเริญผยองยิ่ง หรือ จำเริญผู้เป็นเจ้าของเพลงลาวคำหอม อันไพเราะที่รับราชการเป็นขุนนางก็มี พระประดิษฐไพเราะ (ตาด ตาตะนันท์) พระเสนาะคุริยางค์ (ขุนแผน) หลวงเสนาะคุริยางค์ (ทองดี ทองฟรุฟ) เป็นต้น

นักดนตรีที่เป็นสามัญชนธรรมดาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ก็มีอีกมาก อาทิ ครูท่ง บัวท่ง ครูกล้วย ณ บางช้าง ครูพร้อม พาทยกุล ครูแคล้ว วัชรโบล แห่งจังหวัดเพชรบุรี ครูสมบุญ นักฆ้อง (อ้วน) แห่งจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ

นักดนตรีที่เป็นสตรีสมัยรัชกาลที่ ๕ มีอยู่หลายท่าน อาทิ หม่อมสุข หรือ หม่อมสุคนธ์ ในสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) หม่อมผิว มาดิทยกุล ในเจ้าพระยาบวรรัตนราชมหิต (โต) เจ้าจอมประคอง (อมตยกุล) ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสีซอสامสายทั้งสิ้น

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้ได้มีการเล่นมโหรีเครื่องสายมากขึ้น เป็นวงขนาด ๒๐ คน ขึ้นไป วงดนตรีไทยได้เริ่มรับเครื่องดนตรีฝรั่งเข้ามาผสมด้วย กลายเป็นวงเครื่องสายผสมแบบต่าง ๆ อาทิ เครื่องสายผสมหีบเพลงชัก ไวโอลิน เปียนโน และออร์แกน และการเดี่ยวเครื่องมือต่าง ๆ ด้วยเครื่องดนตรีฝรั่งก็เริ่มมีมากขึ้นเป็นลำดับ

ในสมัยเดียวกันนี้ได้มีนักร้องชั้นดีมีชื่อเสียงอีกมากมายหลายคน อาทิ หม่อมสัมพันธ์ นายพระยาราชานุประพันธ์ (สุคใจ) หม่อมคล้าม หม่อมเจริญ หม่อมมาลัย (๓ คนนี้เป็นภรรยาของเจ้าพระยาเทเวศร์ วงศ์วิวัฒน์) นักร้องชายก็มีนายจอห์น สุนทรเทศ นายสุข สขวาที จำอิน อักกิ่งวาล เป็นต้น

ราวปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้ประเทศไทยเริ่มมีการบันทึกเสียงทั้งชนิดที่บันทึกลงกระบอกเสียงแบบเอคิสัน และชนิดที่บันทึกเป็นแผ่นครั่งสีดำ การค้า

แผ่นเสียงเริ่มมีขึ้น จึงได้มีการอัดงานเสียงกันมากขึ้นเป็นลำดับ และเป็นงานใหญ่ติดต่อกัน มาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ จึงได้หยุดงานอยู่ชั่วระยะหนึ่ง หม่อม สัมจิณนั้นได้ชื่อว่าเป็นสตรีไทยคนแรกที่ได้บันทึกงานเสียงเพลงไทย ส่วนแม่อินนั้นได้ชื่อ ว่าเป็นนักร้องเพลงฉ่อยคนแรกที่ได้บันทึกเสียงลงบนกระบอกเสียงแบบโบราณของเอ็ดิสัน

สมัยรัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๖๘) เป็นยุคทองของคนตรีไทยอย่างแท้จริง นักดนตรีไทยได้รับการสนับสนุนมากที่สุด จนถึงได้เป็นขุนนางมีบรรดาศักดิ์ในตำแหน่ง ข้าราชการมากมายกว่า ๕๐ ตำแหน่ง มีวงดนตรีเกิดขึ้นมากมายสุดจะพรรณาได้หมด และ ได้มีการการประชันดนตรีเพิ่มมากกว่าสมัยรัชกาลที่ ๕ การอัดแผ่นเสียงก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็น อันมาก จนถึงอันเพลงละครกันเป็นชุด ๆ ชุดหนึ่ง ๆ เป็นแผ่นเสียงหลายสิบแผ่น มีการ แข่งขันบันทึกเสียงกันหลายบริษัท อาทิ บริษัทพาลิโฟน ของเยอรมัน บริษัทโคลัมเบีย และบริษัทอาร์ ซี เอ วิคเตอร์ เป็นต้น แตรวงที่บรรเลงเพลงไทยนั้น ได้ขยายวงออกไป ถึงต่างจังหวัด จนใช้เป็วงดนตรีนำหน้ากระบวนแห่ ไม่ว่าจะเป็งานมงคล หรืองานศพ ก็ใช้แตรกันเป็นประจำ

นักดนตรีที่มีชื่อเสียงมากในช่วงนี้มีมากมายสุดจะคณานับได้ อาทิ พระยาประสาน- ดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาที) จางวางทั่ว พาทยโกศล ๆ จางวางศรีศิลป์บรรเลง ครอบรัง ทุ่มทองสุข ครอบุ่ม โตสง่า ครอบุ่ม บำปยุลาส หลวงชาญเชิงระนาด หลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน) พระพิณบรรเลงราช พระ- พาทยบรรเลงรมย์ พระประณีตวรศัพท์ พระเพลงไพเราะ พระสรรเพลงสรรวง ฯลฯ ที่ เป็นนักร้องก็มี อาทิ หลวงเสียงเสนาะกรรณ หลวงเพราะสำเนียง (สุข สุขวาที) หลวง กล่อมโกศลศัพท์ (จอห์น สุนทรเทศ) นายอิม นายหยิน แห่งกองดุริยางค์ทหารเรือ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่วงการดนตรี- ไทยเป็นล้นพ้น ทรงเอาพระทัยใส่ในทุกข์สุข และพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ ให้นัก ดนตรีไทยได้อยู่ดีกินดี มีชื่อเสียงเกียรติยศได้รับพระราชทานนามสกุล บรรดาศักดิ์อันบังถึง ความสามารถในทางดนตรีในรัชกาลของพระองค์นี้เป็นยุคทองของคนตรีไทยโดยแท้จริง

ถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๗) ดนตรีไทยก็ยังรุ่งเรืองต่อเนื่องมาจากสมัยรัชกาลก่อน สมัยนี้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยชน ๓ เพลง คือ เพลงราตรีประดับดาวเถา เพลงเขมรละออองค์ เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่งสามชั้น เสียหายที่ทรงต้องเสียเวลาเกี่ยวกับผันผวนทางการเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ความไม่สมพระประสงค์ในอันที่จะทรงจัดการปกครองให้ประชาชนส่วนรวมของพระองค์ได้รับสิทธิทางประชาธิปไตยรวมกับพระอนามย์ที่ไม่สมบูรณ์ทำให้ต้องทรงละทิ้งดนตรีที่เคยโปรดปรานไว้เบื้องหลัง มิฉะนั้นชาติไทยก็จะได้เพลงพระราชนิพนธ์เพิ่มขึ้นอีกหลายเพลงทีเดียว

แม้ว่าเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ ๗ จะตกต่ำลงอย่างมากมายแต่กำลังใจของนักดนตรีไทยก็ยังมียิ่งนัก นักประพันธ์เพลงหลายคนเริ่มผลิตผลงานออกมาเป็นอันมาก ในยุคนี้บุคคลที่สมควรจะได้รับการยกย่องอย่างสูงสุดคือ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ชาวสมุทรสงคราม ท่านผู้นี้ได้แต่งเพลงไว้มากมายเป็นจำนวนร้อย ๆ เพลง มีทั้งชนิดที่แต่งขึ้นใหม่ และชนิดที่ทำแนวทางบรรเลงเปลี่ยนแปลงจากของเก่า (ที่เรียกว่าทางเปลี่ยน) เป็นผู้ให้กำเนิดเพลงประเภทเพลงกรออ และทางดนตรีอันไพเราะวิจิตรพิสดารต่าง ๆ ขึ้นในวงการดนตรีไทย เพลงของท่านที่แต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๗ นี้ก็ได้แก่ กระจ่างชมเดือนเถา เขมรปากท่อเถา ขอมทอง ครวญหา จินนำเสด็จ จินล้นถิ่น ชมแสงจันทร์ เขมรเลียบนครพราหมณ์ตีหน้าเต้า นกเขาชะเมรุ สาลิกาเขมร อะแซห่วนัก ชะเมรุก่อหอม ชะเมรุช้อ ชะเมรุชม และไอ้ลาว เป็นต้น

นักดนตรีอีกท่านหนึ่ง ซึ่งที่แต่งเพลงไว้ในสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นจำนวนไม่น้อยก็คือ นายมนตรี ตราโมท ชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ท่านผู้นี้เชี่ยวชาญทั้งในทางประพันธ์บทเพลงและบทร้อง เห็นไปกว่านั้นยังมีความสามารถในการแต่งเพลงประกอบการแสดงระบำต่าง ๆ มีผลงานมากมายสุดจะพรรณานี้ เพลงที่ท่านแต่งไว้ในรัชกาลที่ ๗ นี้ ที่ขึ้นชื่อมากมีหลายเพลง อาทิ โสมส่องแสงเถา เขมรปีแก้วทางสัควา จระเข้หางยาวทางสัควา นางครวญเถา นกขมิ้นเถา แขกกุลิตเถา พราหมณ์เข้าโบสถ์เถา พม่าเท่เถา และพระจันทร์ครึ่งซีกเถา เป็นต้น

ในรัชกาลที่ ๗ นี้เอง ไทยได้รับเอาอังกะลุงของอินโดนีเซียเข้ามาบรรเลงเล่นโดย
คุณหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้นำเข้ามา แต่มิได้มีการห้ามปรามเหมือน
เช่นในสมัยรัชกาลที่ ๔ (เรื่องลาวแคน) อังกะลุงจึงกลายเป็นดนตรีไทยไปในที่สุด. การประ-
สมวงเครื่องสายแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากในรัชกาลนี้รวมทั้งเอกชนหลายแห่งได้ผลิตแผ่นเสียง
ของตนเองออกจำหน่าย อาทิ แผ่นเสียงทรานาวีศรีสุมิตรของพระสุริยิตสุดา (พระสนมเอก
ในรัชกาลที่ ๖) แผ่นเสียงเศรณี ของเจ้าคุณและคุณหญิงรามबंधิตลลิตเศรณี (สกุลสุวงศ์)
และแผ่นเสียงที่อัดโดยบริษัทห้างร้านต่าง ๆ อีกเป็นอันมาก ที่ขึ้นชื่อก็คือของนาย ต. เง็ก-
ชวน (บางลำภู) ของบริษัทพาโลโฟน ทรากิก (ห้างสุธาติลก ผ่านฟ้า) ฯลฯ นักร้องอัดแผ่น
เสียงเกิดขึ้นมากในรัชกาลที่ ๗ นี้ อาทิ นายโป๊ะ เหมร่ำไพ ผู้มีเสียงดังกังวานไพเราะจับใจ
นางสาวทูน (คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ) นางสาวเบ็น (ภรรยานายแคล้ว วัชรโบล)
ครูท้วม ประสิทธิ์กุล ครูทับ บุญญรัตพันธ์ (แม่ทับเสียงทอง) นายเล็ก ศุขโสศ นางสาว
ประคอง พุ่มทองสุข (นิภา อภัยวงศ์) ฯลฯ

ในรัชกาลที่ ๗ นี้เอง ได้มีผู้คิดประดิษฐ์โน้ตเพลงแบบไทยขึ้นหลายแบบด้วยกัน
เช่น โน้ตเลข ๑-๘ ของหลวงประดิษฐไพเราะ โน้ตซอ โน้ตจะเข้ ของร้านศุริยบรรณ
 ฯลฯ นับเป็นการพัฒนาดนตรีไทยขึ้นมาอีกตำแหน่ง

สมัยรัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๘๓) เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่ภาวะมีตกมน
เพราะรัฐบาลสมัยนั้น ไม่ส่งเสริมดนตรีไทยแถมยังพยายามจะให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีแบบ
ตะวันตก ระยะนี้นักดนตรีนักร้องหัวใจห่อเหี่ยวไปตาม ๆ กัน บางคนถึงบอกขายเครื่อง
ดนตรีเพราะเมื่อเขาห้ามเล่นจะเก็บไว้ก็เสียเปล่า เครื่องดนตรีที่ทำด้วยความงดงามวิจิตรหาย
ต่อหลายชิ้นถูกเปลี่ยนเป็นเงินมาจับจ่ายใช้สอย บางชิ้นถูกขายทอดตลาดออกไปเป็นรูปของ
เก่า หรือขายต่อไปยังต่างประเทศก็มีไม่น้อย แต่ก็เป็นที่น่ายินดีว่ายังมีนักดนตรีบางท่านไม่
ยอมทิ้งดนตรีไทย หลวงประดิษฐไพเราะยังตั้งหน้าแต่งเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ เพลงเอก
ของท่านหลายเพลงเกิดขึ้นในยุคนี้อาทิ เพลงแสนคำนึงเถา กราวรำเถา แยกเงาะ และ
แยกขุ่มพล เป็นต้น ฝ่ายอาจารย์มนตรีก็หันมาประดิษฐ์เพลงระบำแบบต่าง ๆ มากขึ้น การ

ดนตรีไม่ซับซ้อนเข้าถึงขนาดจะขาดตอนเหมือนเมื่อครั้งเราเสียกรุงศรีอยุธยา แม้จะซับซ้อนบ้าง และเกิดเพลงไทยสากลขึ้น เพลงไทยสากลที่เกิดขึ้นนี้ก็ยังเอาเค้าของเดิมหรือเอาเพลงไทยของเดิมมาร้องเล่น เป็นแต่เปลี่ยนจังหวะให้กระชับขึ้นเป็นแบบฝรั่ง ของไทยแท้จึงไม่ถึงกับสูญและโชคดียิ่งคุณสนมาก มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลกันบ่อย ๆ ในที่สุดดนตรีไทยแท้ก็กลับคืนมาอีก

ถึงยุครัชกาลปัจจุบันตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมาจนครบ ๒๐ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ ดนตรีไทยขยายตัวขึ้นเป็นอันมากในส่วนของการศึกษา เห็นได้ชัดว่าเยาวชนไทยได้รับการส่งเสริมให้เล่นดนตรีไทยและขับร้อง มีทั้งระดับโรงเรียนประถม มัธยม จนถึงในระดับอุดมศึกษา ดนตรีไทยขยายตัวจากโรงเรียนนาฏศิลป์ไปสู่โรงเรียนและสถาบันทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร จนถึงนัดประชุมบรรเลงเพลงกันเป็นประจำ อาทิ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา งานดนตรีไทยมัธยมศึกษา มีการประกวดขับร้องเพลง อาทิ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ กรมประชาสัมพันธ์ได้เริ่มงานประกวดขึ้น ทำให้ได้นักร้องชนะเลิศฝ่ายชายคือ นายเชื้อ นักร้องและฝ่ายหญิงคือ นางสาวเจริญใจ สุนทรวาที หลังจากนั้นอีกหลายปีจึงได้ประกวดอีกที่สถานีวิทยุ ว.ป.ถ ซึ่งก็ได้ครูแจ้ กล้ายสีทอง กับครูประสิทธิ์ ขำประเสริฐ มาเป็นนักร้องยอดเยี่ยมตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งมีการประกวดของทองคำได้แก่ นางสาวมโดยเพ็งพงศา และนายสมบัติ สว่างเวียนทอง มาเป็นนักร้องชนะเลิศ

ครูดนตรีไทยได้ปรับปรุงตัวเองทั้งในด้านความรู้และความสามารถขึ้นเป็นอันมาก มีการสอนและเผยแพร่ผลงานทางวิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งการเขียนตำราดนตรีต่างๆ อย่างมากมาย ครูผู้ทรงคุณวุฒินั้นมีมากมายในยุคนี้อาทิ อาจารย์มนตรี ตราโมท คุณหลวงไพเราะเสียงซอ พระยาภูมิเสวิน นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ครูเจือ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ครูบุญยงค์ ครูบุญยัง เกตุคง ครูประสิทธิ์ ถาวร ครูทองดี สุจริตกุล ครูพรัง คนตรีวิธ ครูสอน วงษ์อึ้ง ครูเหนียว ตรียพันธ์ ครูประเวท กุ่มพู่ ครูเจริญใจ สุนทรวาที ครูจำเนียร ศรีไทยพันธ์ ครูเข้มชัย ตรียพันธ์ ครูสุตจิตร ตรียประณีต ครูระตี วิเศษสุรการ ครูฉลวย จิยะจันทร์ ครูรวม ราชบุรี ครูเฉลิม บัวทั้ง คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวีรณ

ครูเทียบ คงลายทอง ครูอนันต์ ฑูรยชีวิน ครูละเมียด จิตตเสวี ครูเบญจรงค์ ธนโกเศศ
ครูแสวง อภัยวงศ์ ร.อ. แสวง วิเศษสุด ร.น. ร.อ. ประยูร อ่องเอี่ยม คุณหญิงชั้น
ศิลป์บรรเลง ครูจันทนา พิจิตรคุรุการ ฯลฯ สุดจะคณานับได้

ในกลุ่มนักดนตรีไทยที่ทำการเผยแพร่ดนตรีทางสื่อมวลชนนั้น ศจ. ดร. อุทิศ
นาคสวัสดิ์ นับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ยืนหยัดต่อสู้ในกิจการเผยแพร่ดนตรีไทยในระดับ
แนวหน้าคนหนึ่ง นอกจากจะแต่งเพลงได้เป็นจำนวนมาก แล้วยังเผยแพร่ด้วยการบันทึก
เสียงอีกวิธีหนึ่งจนประสบความสำเร็จน่าชื่นชมยิ่ง คุณจำนง วังสิกุลก็เป็นบุคคลสำคัญอีกคน
หนึ่ง ซึ่งอยู่เบื้องหลังการส่งเสริมดนตรีไทยทางวิทยุและโทรทัศน์ แม้เจ้าของวงดนตรีบาง
ท่านที่รักเพลงไทย อาทิ คุณเสริม สาลิกุปต์ ผู้เป็นเจ้าของวงดนตรีเสริมมิตรบรรเลงก็
เป็นผู้หนึ่งที่ครองความสำคัญในด้านการเผยแพร่ดนตรีไทยทางวิทยุกระจายเสียงมาเป็นเวลา
กว่า ๒๐ ปีติดต่อกัน

พัฒนาการในด้านการผสมวงดนตรีไทยนั้นก็เกิดขึ้นมากมายในรัชกาลที่ ๙ นี้ อาทิ
การผสมวงมโหรีพิเศษของ ศจ.ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ การผสมวงเครื่องสายไทยกับเครื่อง
ดนตรีต่างประเทศนานาชนิดวงปี่พาทย์มอญตึกกำบรรพ์ ของ น.พ. สุพจน์ อ่างแก้ว จนถึง
ขนาดยิ่งใหญ่ที่สุดคือ วงมโหรีพิเศษของกรมศิลปากร โดยความคิดและมีมือของอาจารย์
ประสิทธิ์ ถาวร ซึ่งใช้คนบรรเลงและขับร้องพร้อมกันกว่า ๔๐๐ คน การรื้อฟื้นเพลงไทย
ทางโยธวาทิต พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในความควบคุม
ของ อาจารย์คุณหญิงไพฑูรย์ และบันทึกเสียงโดยพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราช-
สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมไปถึงจนถึงการให้กำเนิดห้องสมุคดนตรีสำหรับประชาชนแห่ง
แรก โดยการริเริ่มของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศิริรัตนบุษบง จนประเทศไทยได้มีห้อง
สมุคดนตรีขนาดมาตรฐานเป็นแห่งแรกในนามของ "ห้องสมุคดนตรีทุนกระหม่อมบริพัตร"

นักประพันธ์เพลงไทยในรัชกาลที่ ๙ นี้มีมากมายสุดจะคณานับรวมผลงานได้เป็น
ร้อย ๆ ขึ้น อาทิ ผลงานของนายมนตรี ตราโมท นายเฉลิม บัวทั้ง นายบุญยง เกตุคง
นายจิตร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา เรือเอกชิต ฉ่างฉวี นายโชติ คุริยปราณีต นายสนาม
ทองสุโขติ นายสุวิทย์ บวรวัฒนา นายทรัพย์ นุตสถิตย์ เรือเอกแสวง วิเศษสุด นาย

ประกอบ สุกัญเทศ นายเปล่ง แจ่มจรัส นายพุ่ม บาปุยวาส นายจำเนียร ศรีไทยพันธ์
ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ ฯลฯ

นักร้องเพลงไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่เลื่องลือมีชื่อเสียงมากได้แก่ นายเหนียว ดุริย-
พันธ์ นายเชื้อ นักร้อง นายประเวท กุ่มท นายแจ่ม คล้ายสีทอง นายสมชาย ทับพร
นายลอย รัตนทัศนีย์ นายณรงค์ รวมบรรเลง นายนฤพนธ์ ดุริยพันธ์ จ.ส.ต. อุบล คงสิน
และนายไฟโรจน์ บุญผูก เป็นต้นนักร้องสตรีนั้นนอกจากอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ผู้
ยอดเยี่ยมแล้ว ยังมีอีกมากมายหลายท่าน อาทิ แซ่มช้อย ดุริยพันธ์ สุภา เขียววิจิตร
สุกัจจิตร ดุริยประณีต ทัศนีย์ ดุริยประณีต คุณหญิงไพฑูริย์ กิตติวรณ ทัศนีย์ ชุนทอง
ท้วม ประสิทธิ์กุล อุษา สุกันธมาลัย สำเนียง พักภู จิวรรณ เปลียนพันธ์ุผล สุพัฒน์
บัวทั้ง ชลอรรัตน์ อ่วมหรราย สุกสงวน คงสิน บุญชู ทองเชื้อ อนงค์ ศรีไทยพันธ์ุ บุนหา
นาคพลัง กัญญา โลหิตาจล สุรางค์ ดุริยพันธ์ ดวงเนตร ดุริยพันธ์ ฯลฯ สุกที่จะบรรยาย
ชื่อได้หมด

ในส่วนของพระราชวงศ์จักรีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการรวบรวมบทเพลงบันทึกไว้เป็นโน้ตสากลพิมพ์ออกเผย
แพร่โดยกรมศิลปากร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ได้ทรงพระนิพนธ์
บทร้องเพลงไทยขึ้นหลายบท อาทิ เพลงปลาทอง ออกทะเล เต่ากินผักบุ้ง และเพลงไทย
จำเนียรคอย เป็นต้น

ผู้เขียนเคยได้ยินคนกล่าวลอย ๆ ว่า “ทุกวันนี้ดนตรีไทยกำลังจะสูญ” ซึ่งคำพูด
แบบนี้ทำให้คนฟังที่ไม่รู้ความจริงพลอยเชื่อถือได้โดยง่าย แต่ความจริงนั้นในวงการดนตรีไทย
เรารู้อยู่เต็มหัวใจว่า เพลงไทยของเรามีได้หยุดอยู่กับที่ หรือกำลังเสื่อม หากแต่กำลัง
พัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามกาลสมัย และยังมีคั้งมั่นอยู่ในแนวเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ การ
ขับร้องนั้นได้พัฒนาขึ้นได้อย่างเห็นชัดนับแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ มาจนถึงรัชกาลที่ ๙ ดิฉันเป็น
ลำดับ ซึ่งผู้พัฒนาคนสำคัญคือ พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทีน)

สรุปแล้วดนตรีไทยในกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา จัดได้ว่ามีได้หยุดอยู่กับที่หรือค่อยในคุณภาพลงแต่อย่างไร มีแต่จะดีขึ้นและแพร่หลายมากขึ้น จนถึงมีคนตั้งโรงงานทำเครื่องดนตรีขายได้อยู่เรื่อย ๆ แม้แต่ชาวต่างประเทศก็ยังสนใจมาหัดดนตรีไทยเพิ่มขึ้นเสมอ สิ่งหนึ่งที่เราราคามากในวงการดนตรีไทยก็คือ เอกสารประกอบการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องประวัตินักดนตรีในอดีต ซึ่งผู้เขียนกำลังพยายามอยู่ที่จะช่วยให้หนังสือประเภทนี้เกิดขึ้นในระยะเวลาฉลอง ๒๐๐ ปีนี้ให้จงได้ อย่างน้อยที่สุดบทความฉบับที่ท่านกำลังอ่านนี้ก็คงจะช่วยให้ได้เห็นขั้นตอนของการพัฒนาดนตรีไทยในระยะเวลา ๒๐๐ ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นี้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

๑. กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร “พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงฟื้นฟูวัฒนธรรม” โรงพิมพ์พระจันทร์ พ.ศ. ๒๕๐๐
๒. ประสิทธิ์ ถาวร “ความรู้เรื่องดนตรีไทย” โรงพิมพ์นิยมอักษร พ.ศ. ๒๕๑๕ หน้า ๑-๒๒
๓. เจริญชัย ชนไฟโรจน์ “ประวัตินักดนตรีไทย” เอกสารทางวิชาการ ฉบับที่ ๑ วิทยาลัยครูมหาสารคาม โรงพิมพ์ ศิริภักดิ์ ขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๑๓
๔. ธำรงค์ศักดิ์ อายุวัฒน์ “ประวัติราชสกุลจักรีวงศ์” ภาคต้น สำนักพิมพ์บรรณกิจ พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๕ หน้า ๙๐, ๑๐๑ และ ๑๑๗
๕. พูนพิศ อมาตยกุล “อมาตยกุลกับดนตรีไทย” หนังสือที่ระลึก วันสกุลอมาตยกุล ห้างหุ้นส่วนจำกัดดวงดาวการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๓ หน้า ๒๑-๒๗
๖. สมเด็จพระยาตำราภานุภาพ “ตำนานละครเรื่องอิเหนา” กรมศิลปากร ประกาศเรื่องละครผู้หญิง พ.ศ. ๒๓๙๘
๗. โสมทัตเทเวศร์ “เจ้าคุณจุฑามณี” ประกาศห้ามเล่นแอ่วลาว ปีฉลุ พ.ศ. ๒๔๐๘

๘. พูนพิศ อมาตยกุล “พระพุทธเจ้าหลวงกับดนตรีไทย” หนังสืออนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าหม่อมวิจิตร กรมสยามการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ หน้า ๑๔๓
๙. พูนพิศ อมาตยกุล “ทุนกระหม่อมบริพัตร กับการดนตรี” บริษัทजनวานิชจำกัด พ.ศ. ๒๕๒๔ หน้า ๒๒-๑๖๙
๑๐. พูนพิศ อมาตยกุล “สยามสังคีต” ศิลปวัฒนธรรม สำนักพิมพ์เจ้าพระยา พ.ศ. ๒๕๒๔ หน้า ๑๐๑, ๑๔๗ และ ๑๗๓
๑๑. พูนพิศ อมาตยกุล “ลำน่านแห่งสยาม” นิตยสารไฮไฟเสตอริโอ บริษัทบพิตรการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๒ หน้า ๗๕-๗๘
๑๒. สุรัชย์ เกื้อประทับ “อนุสรณ์คำนำในวาระฉลองร้อยปีเกิด หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บัณฑิตหลวงการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ หน้า ๑๐๖-๑๐๗
๑๓. พูนพิศ อมาตยกุล “ประวัติการประกวดขับร้องเพลงไทย” หนังสืออนุสรณ์ งานประกวดขับร้องเพลงไทย ซึ่งรางวัลห้องทองคำ ๕๑ ธันวาคม ๒๓

การประดิษฐ์ทางร้องจากทำนองดนตรีแบบไทย

คุณหญิง ชื่น ศิลปบรรเลง

ในสมัยก่อนนิยมให้มีการร้องเพลงให้คนตรีรับ ฟังจะได้ทราบทั้งเนื้อร้องและวิธีแทรกเมื่อดุพรายของทำนองนั้น ๆ ด้วย แต่ผู้ประพันธ์มักซ่อนหรือดัดแปลงทำนองให้ต่างไปจากทำนองดนตรี ถ้าผู้บรรเลงไม่เชี่ยวชาญจริง ๆ ก็อาจไม่ทราบว่าเป็นเพลงอะไร เมื่อรับไม่ได้ก็เรียกว่า "จน" ฉะนั้นนักดนตรีรุ่นก่อนจึงมีความสามารถทั้งร้องทั้งรับ แต่ในปัจจุบันนี้ ผู้ฝึกหัดดนตรีมักไม่ใคร่นิยมขับร้องด้วย และผู้ที่หัดร้องก็ไม่นิยมหัดดนตรี จึงทำให้ความรู้ไม่กว้างขวาง เกิดการผิดพลาด กลาดเคลื่อน ขาดความไพเราะไป เพลงสมัยนี้เป็นเพลงสั้น ๆ ไม่มีลูกล้อยูกซัด ลูกโยนลูกเล่น เหมือนเพลงสมัยก่อน และทำนองร้องกับรับก็คล้าย ๆ กัน จึงฟังไม่ยาก อย่างไรก็ตาม ใครขอแนะนำว่า ผู้ที่มีหน้าที่เป็นหัวหน้าวงดนตรี ควบคุมวงดนตรี ควรจะได้สนใจทางร้องไว้บ้าง เพื่อจะได้ควบคุมการบรรเลงให้เรียบร้อย นอกจากนี้ทางร้องยังอาจช่วยความจำเพลงดนตรีได้ดี เมื่อหลงลืมบางตอนก็ใช้ทำนองร้องเทียบทบทวนเพลง อาจนึกชื่อเพลงและทำนองได้ ถึงแม้ว่าบางเพลงเนื้อร้องจะเหมือนกัน แต่พอถึงลีลาที่แปลกไป ก็อ จนึกชื่อและทำนองเพลงนั้น ๆ ได้

ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นนักร้อง ไม่เคยฝึกหัดวิธีการร้อง เพราะเสียงไม่ดี ปอดไม่แข็งแรง แต่คุณพ่อบอกว่าเสียงจะดีหรือไม่ดี ร้องไม่ดังก็ไม่ใช่ไร เพราะไม่ได้เรียนเป็นนักร้อง ต้องการให้จำและสังเกตวิธีสอนของคุณพ่อ ตลอดจนทำนองเพลง ตามแบบของท่านไว้เผื่อจะได้สอนศิษย์แทนท่านได้บ้าง และอาจมีประโยชน์ในภายหลัง ซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกถึงคุณค่ามาก เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ท่านสอนแต่ทำนองดนตรีไว้ แต่ยังไม่คิดทำทางร้องอีกหลายเพลง ข้าพเจ้าก็ได้นำหลักของท่านมาทำต่อไป แต่จะให้แบบเนียนมีเม็ดพรายไพเราะอย่างนักร้องโดยตรงไม่ได้ คงทำได้แต่เพียงถูกทำนอง จึงหวัะครบถ้วนตามทำนองของเพลงพอฟังได้เท่านั้น ผู้ที่เป็นนักร้องที่นำไปร้องก็สามารถใช้เม็ดพรายได้ตามความสามารถของแต่ละคน

ข้าพเจ้าเรียนดนตรีด้วยโน้ตเลข ๙ ตัว ของคุณพ่อ แบ่งเป็นบรรทัดละ ๘ ห้อง ห้องละ ๔ ตัว ๑ บรรทัดของสามชั้นเท่ากับครึ่งจังหวะหน้าทับปรบไปในการประดิษฐ์ทางร้องเพลงธรรมดา ข้าพเจ้าไม่สามารถช้อนเงื่อนงำของเพลงได้อย่างท่านครูแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ยึดหลักเสียงลูกตก ซึ่งมักจะเป็นห้อง ๒-๔-๖ บ้างตามแต่จะเหมาะสม แต่เสียงสุดท้ายในห้องที่ ๘ นั้นต้องคงไว้ให้ถูกต้องตามเสียงดนตรี จะผิดไปมิได้

เพลงไทยมักร้องได้หลายทาง แต่ข้าพเจ้าจะขอนำเพลงแขกประเทศเถา ซึ่งทุกคนรู้จักและร้องได้ ทั้งลูกตกตรงเสียงดนตรีแทบทุกห้องมาให้สังเกตดังนี้

เครื่องหมายแทนจังหวะฉิ่งใช้ - แทนจังหวะฉับใช้ + ใน ๑ บรรทัด จะแยกใช้ ฉิ่งฉับเพียง ๒ คู่ เพื่อให้เห็นชัด

เพลงแขกบรเทศสามชั้นท่อนหนึ่ง

๔๑๔๒	๔๔๔๒	๔๑๔๒	๔๔๔๒ +	๘๖๘๘	๘๘๘๘	๒๑๒๒	๒๔๒๒ +
	พ <u>ุ</u> ท <u>ุ</u>	อ <u>ี</u> อ <u>ี</u>	อ <u>ุ</u>		น <u>ุ</u>		ภ <u>า</u> พ <u>ุ</u> +
๘๕๕๕	๘๖๖๖	๘๘๘๘	๘๒๒๒	๑๒๔๕	๖๕๔๒	๕๔๒๑	๕๒๑๖ +
เอ <u>อ</u>	เฮ <u>อ</u> เอ <u>อ</u>	เอ <u>อ</u>	เฮ <u>อ</u> เอ <u>อ</u>		-	น <u>า</u>	ผล <u>อ</u> ม +
๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๘๘๖	๘๖๕๕	๕๖๘๘	๔๑๒๔	๑๒๔๔	๖๔๕๖ +
	เก <u>ิ</u> ต <u>ุ</u> อ <u>ี</u>	อ <u>ี</u> อ <u>ี</u> อ <u>ี</u>	สร <u>ร</u> พ <u>ุ</u>	อ <u>ี</u>	อ <u>ะ</u> อ <u>ี</u>	ม <u>ง</u>	ค <u>ล</u> +
๘๕๕๖	๕๖๘๘	๕๕๔๒	๕๒๑๖ +	๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๘๘๖	-๕-๔ +
เอ <u>อ</u>	เอ <u>อ</u>	อ <u>ี</u> เง <u>อ</u>	เอ <u>ิง</u> เง <u>อ</u> +			น <u>้อย</u> อ <u>ี</u>	ห <u>ิ</u> ญ <u>ุ</u> +
สามชั้นท่อนสอง							
๘๖๖๖	๘๖๖๖	๘๘๘๖	๘๖๕๕	๑๔๕๖	๘๖๕๔	๑๒๓๔	๕๔๓๒ +
	ท <u>ุ</u>	อ <u>ี</u> อ <u>ี</u> อ <u>ี</u>	ว <u>า</u> +	อ <u>ี</u>	อ <u>ะ</u> อ <u>ี</u>	อ <u>า</u>	ร <u>ัก</u> ษ <u>์</u> อ <u>ี</u> +
๕๕๕๒	๕๒๑๖	๕๕๕๖	๕๖๕๕	๕๒๑๖	๕๖๘๘	๘๖๘๘	๑๒๔๕ +
อ <u>ี</u> เง <u>อ</u>	เฮ <u>อ</u> เอ <u>อ</u>	อ <u>ะ</u> เอ <u>อ</u> อ <u>ะ</u> เอ <u>อ</u>	เฮ <u>อ</u> เอ <u>อ</u>	อ <u>ี</u> เง <u>อ</u>	อ <u>ะ</u> เอ <u>อ</u> อ <u>ะ</u> เอ <u>อ</u>		ท <u>ั</u> ว <u>ั</u> ไป +
๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๘๘๖	๘๖๕๕	๘๖๘๘	๔๑๒๔	๑๒๔๕	๖๔๕๖ +
	ข <u>อ</u>	อ <u>ี</u> อ <u>ี</u> อ <u>ี</u>	ห <u>ิ</u> +	เอ <u>อ</u> อ <u>ี</u> เง <u>อ</u> เอ <u>อ</u> เง <u>อ</u>			เป <u>็</u> น <u>ุ</u> ช <u>ุ</u> +
๑๔๕๖	๕๖๘๘	๕๕๔๒	๕๒๑๖ +	๘๖๕๔	๑๔๕๖	๘๘๘๖	-๕-๔ +
เอ <u>อ</u>	เอ <u>อ</u>	อ <u>ี</u> เง <u>อ</u>	เฮ <u>อ</u> เอ <u>อ</u> +			ส <u>ว</u> ล	อ <u>ี</u> อ <u>ี</u> อ <u>ี</u> +

สองชั้นท่อนหนึ่ง

	๑		-๒๒๒ +		-๑-๑ -		๒๒๒๒ +
	ธรร		มฏ		นุ		ภาพ ^{ธิ}
	๑๒๔๑		-๒-๑		---		-๖๖๖
	เออฮิเงอ		เอิงเงอ		-		นำผล ^{ธิ}
	-๔๔๖		-๕-๕		-๑-๕		-๕-๖
	เก็ท		สรรพ		--มง		--คณ
	-๘-๕		-๘-๖		---		---
	เออเออ		เออเออ		เสริม		ศรี ^{ธิ} ชะ ^{ธิ}
สองชั้นท่อนสอง							
	๑๔๕๖		๘๖๕๔ +		๑๒๓๔		๕๔๓๒ +
	เทพ		ช่วย		รัก		ษา ^{ธิ}
	๔๒๑๖		๕๖๘๕		๘๖๘๕		๑๒๔๕
	ฮิเงอชะเออ		เฮอเออ		ปรา		ผู้
	-๔๔๖		-๕-๕		-๑-๕		-๕-๖
	ให้		สุข		สรัส		ที่
	-๘-๕		-๘-๖		---		---
	เออเออ		เออเออ		ทัว		-- กุณ ^{ธิ} ชะ ^{ธิ}

ชั้นเดียว ท่อนหนึ่ง

๔๒๒๒ - + สัง ขา		๔๒๒๒ - + นุ ภาพ		๔๑๒๑ - + - +		๔๒๑๑ - + น้ำ ผล
๘๖ ๘๕ เกิด สรรพ		-๕ -๖ + มง คลุ		-๕ ๘๖ + - +		-๕ -๕ + แมน ยืน
	ชั้นเดียว ท่อนสอง					
๘๖ ๘๕ เท เวศร์		๖๕ ๘๒ คุม ครอง		๑๖ ๘๕ - บ็อง		-๕ -๕ - กัญ
๑๒ ๑๕ สุข สวัสดิ์		-๕ -๖ + ติ สันต์		-๕ ๘๖ เออ เอ้อเออเออ		-๕ -๕ + ทั่ว ไปฮือฮือ

เพลงบาง เพลงมีท่อนองพิเศษ การทำทางร้องจะทำให้ตรงตามท่อนองก็อาจไม่พอเรา

ต้องมีการพลิกเพลงบ้างตามสมควร แต่ถ้าทำพร้อมคลอกันไปกับดนตรีก็จะ เข้ากันได้ ดังเช่น

เพลงวิสันตาโอดที่นำมาเป็นตัวอย่าง เพลงนี้คุณพ่อแต่งให้ต่างจากการยึดท่อนอง และประดิษฐ์

อย่างธรรมดาเช่นเพลงอื่น ๆ แต่คงรักษาจังหวะและเสียงลูกตกสุดท้ายไว้เป็นหลักจะสังเกตได้ว่า

เสียงสุดท้ายในห้องที่ ๘ จะคงเดิมเสมอ เพลงนี้มีบรรเลงกัน ๒ แบบ อย่างเก่ามี ๕ จังหวะครึ่ง

จึงได้ประดิษฐ์อย่าง ๕ จังหวะครึ่ง แต่ทั่ว ๆ ไปที่ร้องประกอบละครมักเล่นเพียง ๔ จังหวะ

เพื่อให้ระดับกระแฉะดีกว่า

เพลงวิสันดาโอคสามชั้น

(เนื้อร้องจากใน เรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่)

เที่ยว ๑ นางโคมยงองค์สิ้นให้หวันหวาด
กัมปนาทอกลับพระชวัญหาย

เที่ยว ๒ คิดสังเกตุ เหตุผลกลอุบาย
เห็นดีร้ายพระอภัยใจฉกรรจ์

สองชั้น

เที่ยว ๑ เขาระบือลือแล้วว่าเป่าปี
ให้ไพรีนิตราจนอาลัย

เที่ยว ๒ แล้วจับท้าวเจ้าละมานผลาญชีวิต
เป็นแม่นมั่นเหมือนฉนี้ไม่มีใคร

ชั้นเดียว

เที่ยว ๑ โอ้เคราะห์กรรมซ้ำร้ายอายอดสู
เป็นสุครึ้สุดฤทธิจะคิดโฉน

เที่ยว ๒ แล้วคิดค้นแผนปะพระอภัย
จะชิงชัยแก้แค้นแทนบิดา

เพลงวิลันดาโศกสามชั้นเที่ยวที่ ๑ คนตรี

๑) ---	---๑	---๑๑๑	---๑-๔ +	---๓	---๒	๓๒๑๒	---๓-๔ +
๒) ---	---๕-๖	---	---๕-๖ +	---	---๕-๖	---๔๔	๕๖๕๔ +
๓) ---	---๕-๖	---	---๕-๖ +	---	---๕-๖	---๔๔	๕๖๕๔ +
๔) -๑-๑	---๕	---๕	---๖ +	๕๖๗๘	๕๖๗๖	๕๕๕๖	๕๖๗๘ +
๕) ---๔	---๕	---๕	---๕ +	---๑๔	๕๖๗๘	---	--- +
๖) -๔-๔	---๕	---๑	---๕ +	---๔๔	๕๖๗๘	๗๖๕๗	๖๕๔๕ +
๗) -๔-๔	---๕	---๕	---๕ +	---๓๒	๑๒๓๔	---	--- +
๘) ---	---๕	---๒๒	๕๖๗๘ +	---๔๔	๕๖๗๖	---๕๕	๕๖๗๘ +
๙) -๑-๑	---๕	---๕	---๖ +	๕๖๗๘	๕๖๗๖	๕๕๕๖	๕๖๗๘ +
๑๐) ---	---๕	---๒๒	๕๖๗๘ +	---๔๔	๕๖๗๖	---๕๕	๕๖๗๘ +
๑๑) -๔-๔	---๕	---๕	---๕ +	---๓๒	๑๒๓๔	---	--- +
เที่ยวสอง							
๑) ---๑	---๕	---๓	---๕ +	---๕๖	๕๖๗๘	๕๖๗๘	๗๖๕๔ +
๒) ---๕	---๖	---๕	---๕ +	๕๖๗๘	๗๖๕๗	๖๕๔๖	๕๕๓๔ +
๓) ๕๖๕๖	---๕	๓๕๕๖	๕๕๓๔ +	๕๖๕๖	---๕๕	๕๕๓๔	๕๖๕๔ +
๔) -๔๕๕	---๖	---๕๖๕	---๕๕๕ +	๓๒๑๕	๕๕๕๕	๓๒๑๒	๓๕๕๖ +
ท้าว๕๕๕๕	๕๖๕๖	๑๑๒๑	๖๖๕๖ +	๕๕๕๕	๕๖๕๖	๑๑๒๑	๖๖๕๖ +
ท้าว-๕๕๕	---๑๒๑	---๖๕๖	---๕๖๕ +	๕๕-๕๕๕	---๑๒๑	---๖๕๖	---๕๖๕ +
ท้าว-๕๕๕	---๖๕๖	---๕๖๕	---๕๕๕ +	๕๕-๕๕๕	---๖๕๖	---๕๖๕	---๕๕๕ +
---๑๕	๕๖๗๘	---๕๕	๗๖๕๕ +	---๕๕	๗๖๕๕	๕๕๕๕	---๕-๕ +
ท้าว๕๕๕๕	---๕๕	๕๕๕๕	---๕๕๕ +	๕๕๕๕๕	---๕๕	๕๕๕๕๕	---๕๕๕ +

คิ้วง๔๔๑๔	๕๖๗๘	๕๖๗๘	๕๖๗๘	คิ้วง๗๗๗๗	๘๗๖๕	๕๖๗๘	๘๗๖๕
--๑๔	๕๖๗๘	--๗๘	๘๗๖๕	--๗๘	๘๗๖๕	๖๕๔๓	๕๓-๔
				สองชั้น เทียวหนึ่ง			
--๑๔	-๕๕๕	--๑๓	--๕๕	--๕๖	-๕-๖	๘๖๕๔	-๓-๔
--๕๖	-๕-๖	๘๖๕๔	-๕--	-๑-๕	-๘๕๖	๕๕๕๖	-๗-๘
--๑๑	-๗-๘	-๕-๖	--๑๑	-๕๕๒	-๑-๗	-๕๕๗	-๖-๕
-๕๖๗	-๕-๕	-๗-๖	--๑๑	๕๗๗๕	๕๒๑๗	๘๕๕๗	๘๗๖๕
๘๖๕๔	๑๕๕๖	๗๘๖๖	๕๖๗๘	๕๗๗๕	๘๗๖๕	๗๖๕๗	๖๕๔๕
๘๕๕๖	-๕-๕	-๓-๕	๕๕๕๕				
				เทียวสอง			
--๑๑	--๖๖	--๑๓	--๕๕	--๕๖	-๕-๖	--๕๕	-๓-๔
--๕๖	-๕-๖	--๑๕	--๕๕	-๕-๕	-๖-๘	-๖-๕	-๘-๖
--๑๑	--๖๖	-๖๖๖	-๖-๖	คิ้วง๘๘๗๗	๖๗๕๖	๕๖๗๘๗	๖๗๕๖
คิ้วง๗๗๗๗	๕๖๕๕	๕๖๗๘๗	๕๖๕๕	คิ้วง๖๖๕๖	๕๕๗๕	๕๖๗๘๖	๕๕๗๕
--๑๑	-๒๓๔	--๑๒	-๓๔๕	--๑๕	๕๖๗๘	--๗๘	๘๗๖๕
--๗๘	๘๗๖๕	๖๕๔๕	๕๓-๔				

ชั้นเดียว เทียบหนึ่ง

	--- - +	-๔-๔ - +	-๔๕๖ - +	๕๖๗๘ - +	-๔๕๖ - +	๕๖๗๘ - +	-๔๕๖ - +	๕๖๗๘ - +
	--๕๕ + +	๕๕๕๕ + +	๕๕๕๕ + +	๕๕๕๕ + +	--๕๕ + +	๕๕๕๕ + +	--๕๕ + +	๕๕๕๕ + +
	-๕๕๖ + +	๕๕๖๕ + +	๕๕๖๕ + +	๕๕๖๕ + +	-๕๕๖ + +	๕๕๖๕ + +	-๕๕๖ + +	๕๕๖๕ + +
เทียบสอง								
	---๕ + +	-๕-๕ + +	๕๕๑๒ + +	๕๕๕๕ + +	-๕๕๕ + +	๕๕๕๕ + +	๑๕๕๕ + +	๕๕๕๕ + +
	---๕ + +	-๕-๕ + +	---๕ + +	-๕-๕ + +	---๕ + +	-๕-๕ + +	---๕ + +	๕๕๕๕ + +
	--๑๕ + +	--๑๕ + +	--๑๕ + +	--๑๕ + +	-๕๕๕ + +	-๕-๕ + +	-๕-๕ + +	-๕-๕ + +
เทียบทางเรียงวิสันดาโศดสามชั้น เทียบที่หนึ่ง								
๑)	---	--- เออ ๕	--- เอ้อ ๕	--- เอิง - เอย ๕ - ๕ +	---	---	--- หางโคม ๕๕๕	--- ینگ ๕ +
๒)	--- เออ ๑	--- เออ ๒	--- เอ้อ ๓	--- เอย ๔ +	---	---	--- องค์ ๕	--- ฝิ่น ชีอะฮ์ ๕ ๕๖๕๕ +
๓)	---	--- เอ้อ ๕	--- เออ ๕	--- เอ้อ - เอ้อ ๖๕๕๕๖ +	---	---	--- ชะเออ เอ้อ ๕๕๖	--- ช้อนง ๕๕ +
๔)	---	--- เอ้อ ๕	--- เออ ๕	--- เอ้อ - เอ้อ ๖๕๕๗ +	---	---	--- ดิจหวุ่นอ้อ ๗ ๗๕๕	--- หวดอ้อ ๖๕๕ +
๕)	---	---	--- เอย ๕	--- เอ้อ ๖ +	--- อี้ เอย ๕๖	--- เซอ เอย เซอ เอย ๕๕๕๖	--- เซอ เอย ๗-๘	--- เอ้อ เอ้อ เอ้อ เอย ๗ ๗๕๕ +

๖)	----- ----- -----	เอื้อ ----- ----- -----	อี เวอ ----- ----- -----	เอือเอื้อฮะเอือ ๑๙๙(๗) +	เอือเวอ ----- ----- -----	อี เวอ ----- ----- -----	----- ----- -----	กัมปนาท ๖๖๕๕ +	
๗)	----- -----	เอื้อเอื้อฮะเอือ ๙๙๖ -----	อี เวอ ----- ----- -----	เอือเวือฮะเอือ ๕๖๕๕(๕) +	----- ----- -----	----- ----- -----	นิก ----- ----- -----	พรวนอีฮะอี ๕๕ ๕๖๕๕ +	
๘)	----- -----	เอือ ----- -----	เอื้อ ----- -----	อี เวอ เอือเอือ ๕๖๗๗ +	----- ----- -----	เอือ เอือ ๖ ๗ -----	อี เวอ ----- ----- -----	เอื้อเอือเวอ ๖๕๕ +	
๙)	----- -----	เอื้อ ----- -----	เอือ ----- -----	เอื้อเอื้อ ๖๕๕๗ +	----- ----- -----	----- ----- -----	พรวนอี ๕๕๖ -----	พรวนอีฮะอี ๕ ๑ +	
๑๐)	----- -----	----- ----- -----	กัม ----- -----	ปนาท ๕๕ ๕๕ +	อี เวือ ๘ ๖ -----	เอือ เอือ ๕ ๕ -----	นิก ----- ----- -----	พรวน ๓ ๒ +	
๑๑)	เอื้อ ----- -----	เอื้อฮะเอือ ๙๙๖ -----	อี เวอ ----- -----	เอือเวือฮะเอือ ๕๖๕๕(๕) +	----- ----- -----	----- ----- -----	พรวนอี ๖ ๕ -----	พรวนอีฮะอี ๕๕๕๖๕๕ +	
<p>เพิ่มวสอรรอานเหมือนกัน</p> <p>สองชั้นเพิ่มวหนึ่ง</p>									
	นิก ----- -----	สังเกตุ ๕๗๕ +	นต ----- -----	พล ----- -----	เอื้อ ----- -----	เอื้อเอื้อ ----- -----	อีเอือเอือเอือ ๘๐ ๕๕๕ -----	เอื้อเอือ ----- -----	
	เอื้อ ----- -----	เอื้อเอื้อ ----- -----	อีฮะเอือ ๘๖๕๕ -----	เอือ ----- -----	เอื้อ ----- -----	เอื้อเอื้อ ๕๕ ๕๕ -----	พรวน ๗ ๖ -----	พลาช ๕ -----	
	----- -----	เอื้อ เอือ ๗ ๕ +	เอื้ออี เอือ ๒๕๑ -----	----- -----	เห็นดี ๒๕๒ -----	พรวน + ๒ -----	พรวน ๕ -----	อภิม ๑๑ +	

-	๑ + ๙ +	นกรรจ ๓ ๔ -	+ +				
			เพิ่มวงสองวงเหมือนกัน				
			ชั้นเดียว				
ไอ้ใครห	กรรหม	ห้า	ห้า	เออ	เอ้อเอี่ยม	อาฆ	อดส
๓ ๕	๕	๕	๕ ๕	๕	๖๕๕๖	๕	๑๒๕๑
	+	-	+	-	+	-	+
เป็นสัด	๕	สัด	สุทธิ	เออ	ฮะเอ้อ	เฮอ	เอฆ
๖๕	๕	๕	๖๖	๕	๕ ๖	๕	๕
	+	-	+	-	+	-	+
เอ้อ	๖	อะดัด	เอฆฮะฮะ				
๖	๙	๖	๕ ๕ ๕ ๖ ๕ ๕				
	+	-	+				

การฝึกหัดขับร้องเบื้องต้น

อาจารย์สุคจิตร์ คุริยะประณีต

วิธีการเบื้องต้น

การฝึกขับร้อง จะต้องได้รับการฝึกขับร้องตั้งแต่เพลงง่าย ๆ โดยศึกษาถึงวิธีการเอื้อน ซึ่งโดยปกติก็มักจะมีเสียง อ้อ เออ เอย เอิงเอย ซึ่งมีทั้งการร้องโดยหุบปากให้เสียงผ่านทางจมูกหรือเรียกว่าเสียงผ่านนาสิก หรือเปิดปากให้เสียงออกมาจากลำคอโดยตรง กระแสเสียง และถ้อยคำที่ร้องออกมาต้องชัดเจน ไม่มีเสียงอู้อู้อู้อิบ เพราะลักษณะการขับร้องที่ดีนั้น มุ่งประสงค์ให้ได้รับฟังอย่างชัดเจน ลมหายใจขณะปฏิบัติการร้อง ก็ควรจะศึกษา ว่าควรจะหาช่องทางหายใจตรงไหน เพราะเพลงไทยเต็มไปด้วยการเอื้อน เสียงที่มีจังหวะยาวและสั้นหากไม่ทำความเข้าใจในเรื่องการหายใจให้ถูกต้อง ก็จะทำให้ปฏิบัติการขับร้องให้ดี และราบรื่นได้ยากอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญมากเหมือนกัน คือการใช้อักขระให้ถูกต้อง อักขระวิบัติก็มีอยู่ในผู้ขับร้องแสดงให้เห็นถึงการขาดความปราณีตบรรจง ตลอดจนพื้นฐานการศึกษาของผู้ขับร้อง

วิธีการเบื้องต้นดังได้กล่าวมานี้ หากมิได้ศึกษาให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น จะทำให้เกิดคิดเป็นนิสัยตลอดไป ยากแก่การแก้ไข ในทางตรงกันข้ามหากฝึกฝนโดยถูกต้อง ถูกวิธี ก็จะทำให้ผู้ฝึกขับร้องดำเนินการขับร้องไปอย่างคล่องใจ การศึกษาบทหรือกรอนที่จะใช้ขับร้อง ก็ต้องให้อยู่ในความนิยมที่จะใช้ขับร้องโดยทั่วไป โดยมากจะเป็นโคลงสี่บาท กาพย์บ้าง ซึ่งแต่ละบทผู้แต่งย่อมจะกลั่นกรอนแล้วให้ความไพเราะเพราะพริ้งของบทนิพนธ์นั้นไว้ โดยให้ความสนใจในความหมายของถ้อยคำ และจัดแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้อง

การใส่อารมณ์ตามลักษณะเพลง และบทขับร้องเพลง ทุกเพลงมักจะมีอารมณ์บ่งบอกอยู่ในเนื้อหา เช่น

อารมณ์รัก....ร้องตัวอย่าง เพลงบังใบจากเรื่องวิเวกพระสมุทร พระราชนิพนธ์
ในรัชกาลที่ ๖

ได้ยินคำสำเนียงเสียงเสนาะ แสนไพเราะสรักเป็นหนักหนา
เหมือนยินเสียงหงส์ทองที่ฟ่องฟ้า กล่อมสุนทรพจนาน่ายินดี

อารมณ์โลกเศร้า ร้องประกอบเพลงธรณีภรรณแสง หรือธรณีร้องไห้ เป็น
เพลง ๆ เดียวกัน เนื้อเพลงจากเรื่องอิเหนา (พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

โอ้อ้วนิจจากความรัก	ฟังประจักษ์ดังสาขน้ำไหล
ตั้งแต่จะไหลเขี้ยวเป็นเกลียวไป	ไหนเลยจะไหลกลับมา
สตรีใดในภิกพอบแดน	จะมีใครให้แก่นเหมือนอกข้า
เพราะไผ่รักให้เกินพักตรา	จะมีแต่เวทนาเป็นเนืองนิจ

อารมณ์โกรธแค้น ร้องประกอบ เพลงสิงโตต เนื้อเพลงจากเรื่องกา
เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่ง

กรูฯ ฟังยิ่งกัณฑ์แค้น	ตั้งแสนอัครนุทมาจุต
เสแสร้างแกล้งกล่าววาท	ว่าดูกรเสน่เสนาะพิน

อารมณ์ครุ่นคำนึง ร้องประกอบ เพลงตะนาวแปลง เนื้อเพลงจากเรื่องวิวาท
พระสมุทร พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6

เมื่อสายัณห์ที่ตะวันขอแสง	เห็นแสงแดงจับน้ำทะเลกว้าง
ใจตึกตึกรำลึกถึงบ้านพลง	แสนอ้างว้างเศร้าจิตอนิจจา

ผู้ขับร้องจะต้องใส่อารมณ์ตามที่กำหนดให้เหมาะสม ให้พอดี กับทำนองและบท
ขับร้องเพลงในอัตรา 3 ชั้น ไม่นิยมใส่อารมณ์มากเกินไปเกินควร หากมีบ้างก็เล็กน้อยเกือบไม่แล
เห็น เพลงที่ใส่อารมณ์มักนิยมใช้กับเพลงในอัตรา 2 ชั้น หรือชั้นเดียว เพื่อร้องประกอบ
การแสดงต้องใช้ใส่อารมณ์ตามกิริยาของผู้แสดง การใส่อารมณ์ตามบทร้อง หรือทำนองก็
ตาม เราไม่ใช้กิริยาประกอบ หากใช้เพียงเสียงที่ออกมเท่านั้น

อีกอย่างหนึ่งควรศึกษาเครื่องประกอบจังหวะ ผู้หัดขับร้องที่ผ่านการศึกษามาถึง
ขั้นแล้ว ย่อมรู้จักจังหวะพอสมควร เช่น จังหวะฉิ่ง ซึ่งเป็นจังหวะหนักเบา แต่นั่นเป็น
จังหวะพื้นฐาน ให้ยึดถือเพียงเพื่อความสม่ำเสมอเท่านั้น แต่ถ้าหากผู้ขับร้องได้ศึกษาถึง
จังหวะใหญ่ ๆ เช่น จังหวะหนักท้ายแล้ว จะทำให้เพลงที่ร้องเป็นไปโดยสมบูรณ์ไม่ขาดเกิน

เพราะจังหวะหน้าทับจะเป็นเครื่องกำกับ และพิสูจน์ถึงความบกพร่อง หรือสมบูรณ์ของเพลง ที่ร้องอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ผู้ฝึกหัดขับร้องจะได้ศึกษาไว้

ทักษะการขับร้อง

ทักษะ ๑ เพลง ๒ ชั้นง่าย ๆ สำหรับผู้ที่ฝึกหัดขับร้องใหม่ เช่นเพลง ๒ ชั้น ในหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เนื้อเพลงในหลักสูตร

ทักษะ ๒ เพลง ๒ ชั้นที่ค่อนข้างยาก เช่นเพลงเถาซึ่งมี ๓ ชั้น ๒ ชั้น และชั้นเดียว แต่จะยกมาเป็นทักษะ ๒ แค่ว่า ๒ ชั้น เช่นแขกมอญบางขุนพรหมเถา เพลงบลองเถา

ทักษะ ๓ เพลงเถาหมายถึง ๓ ชั้น ๒ ชั้น ชั้นเดียว แต่เป็นเพลงเถาที่ใช้หน้าทับปรบไต่สนั่น ๆ เช่นเพลงแขกบรเทศเถา แขกต๋อยหม้อเถา

ทักษะ ๔ เป็นเพลงเถาใหญ่ หน้าทับทยอย เช่นเพลงทยอยนอก ทยอยใน ทยอยเขมร เขมรราชบุรี ไอ้ลาว ซึ่งเป็นทักษะซึ่งค่อนข้างยากมาก ผู้ที่จะขับร้องทักษะ 4 จะต้องเป็นผู้ที่ฟังหน้าทับเป็นหรือตกต่องเป็น

ทักษะ ๕ เป็นทักษะสูงส่ง สำหรับวิชาขับร้องไทย ต้องสามารถขับร้องเพลงที่เครื่องดนตรีทุกชิ้นจะเดียว เช่น ซออยู่เดียว เพลงพญาโศก ผู้ขับร้องทักษะ ๕ ก็จะต้องขับร้องเพลงพญาโศกได้ด้วยเพลงกราวโน เพลงนกขมิ้น เป็นต้น

ได้กล่าวแล้วว่าทักษะ ๕ เป็นทักษะสูงส่ง เพราะฉะนั้นจะต้องมีการวัดผล นิสิตที่เรียนทักษะ ๕ วิชาขับร้องก็ต้องวัดผลว่าจะผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่

การขับร้องเพลงไทย

อาจารย์ยมโดย เพ็ญพงศา

ดิฉันได้รับหนังสือของ ผศ.ดร. บุญเอิญ มลิณทสุต รองอธิการบดี มศว บางแสน เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๕ ขอให้ดิฉันเขียนบทความจากประสบการณ์ในการขับร้องเพลงไทย เพื่อจะได้เป็นแนวคิดให้เยาวชนเกิดความรักและฝึกฝนขับร้องเพลงไทย และขอให้ส่งบทความภายในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ จึงมีเวลาเขียนเพียง ๘ วัน แม้จะมีภาระรับผิดชอบทางด้านหน้าที่การงานค่อนข้างหนัก แต่ด้วยใจรักและผูกพันในสถาบันเทว-ทอง อันเป็นที่ปลูกสร้างพื้นฐานความรู้ชั้นอุดมศึกษาแก่ดิฉัน พระคุณและความกรุณาของคณาจารย์แห่งสถาบันนี้ที่ซาบซึ้ง แม้ดิฉันจะจบการศึกษาไปแล้ว ๑๐ ปีเศษ แต่สายใยความผูกพันระหว่างอาจารย์กับศิษย์ก็มีได้ขาดจากกันไปเลย ดิฉันได้ทราบจากอาจารย์ชฎิล นักร้องดนตรี ด้วยความปลื้มปีติว่า คณาจารย์ทุกท่าน โดยเฉพาะ ผศ.ดร. บุญเอิญ ต่างพากันยินดีที่ผู้เป็นศิษย์ได้รับรางวัลเกียรติยศพระราชทานมงทองคำ ในฐานะผู้ชนะเลิศการประกวดขับร้องเพลงไทยรุ่นใหญ่ฝ่ายหญิง แร้งบันดาลใจดังกล่าวนี้จึงช่วยให้ดิฉันตั้งใจที่จะเขียนเรื่องราวจากประสบการณ์ในการขับร้องเพลงไทย เพื่อเป็นการแสดงความระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ทุกท่านแห่ง มศว บางแสนนี้

ก่อนอื่นดิฉันขอชี้แจงก่อนว่า แนวทางเขียนของดิฉันเป็นไปในแบบการเล่า เรื่องจากประสบการณ์ แต่เพื่อให้ค่อนข้างเป็นบทความจึงจะสรุปข้อคิดเห็นถึงวิชาการไว้ในตอนท้าย

ดิฉันได้รับการฝึกฝนขับร้องเพลงไทยจากคุณพ่อของดิฉัน^๑ เมื่ออายุประมาณ ๕ ขวบ ความรู้สึกในครั้งกระนั้นมีความอึดอัดใจ ด้วยเห็นว่า การขับร้องเพลงไทยที่มีแต่เอียนเอียง-เงย เอียง-เงยนั้น ซ้ำลำสมัยเสียจริง ๆ เมื่อมีโอกาสอยู่ห่างคุณพ่อ ดิฉันจะร้องเพลงไทยสากลลดเพื่อน ๆ ให้รับรู้ว่า เพลงทันสมัยเราก็อร้องเป็น ในสมัยนั้น เพลงที่นิยม

^๑นายผิน เพ็ญพงศา ข้าราชการบำนาญศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ร้องกันคือ เพลง “โครขโมยกางเกง” เนื้อร้องว่า “สุดท้ายจะจับพวก โครขโมยกางเกง ตัดออกใหม่ ๆ ใครเอาไปจำเอา.....” ดิฉันยึดตัวร้องอย่างภูมิใจ ยิ้มแย้มและมีความสุขที่ได้ร้องเพลงทันสมัย แต่เป็นคราวเคราะห์ที่คุณพ่อเดินผ่านมาได้ยิน จึงถูกลงโทษที่ร้องเพลงที่มีคำร้องไม่สุกคึกตามความรู้สึกสมัยนั้น

แม้จะต้องฝืนใจร้องเพลงไทย เพราะความเกรงกลัวคุณพ่อ แต่คุณพ่อของดิฉันมีความรัก ความอดทน และความตั้งใจที่จะปลูกฝังศิลปะการขับร้องให้แก่บุตรของท่าน การฝึกหัด ขับร้องเพลงไทยจึงได้บังเกิดขึ้นนับแต่ดิฉันมีอายุ ๕ ขวบเป็นต้นมา

การฝึกหัดร้องเพลงไทยในระยะแรกนั้น คุณพ่อเลือกเพลงประเภท ๒ ชั้นมาให้ฝึกร้องก่อน ๓ เพลงแรกคือ เพลงลาวดวงเดือน ลาวคำหอม และลาวดำเนินทราย ต่อจากนั้นคุณพ่อได้ฝึกให้มีประสบการณ์โดยให้ร้องเพลงขับราชาราช ทอนสมิงพระรามหนี เพลงชุดนี้มี ๔ เพลง คือ เพลงพม่าเห่ มอญรำคาบ ตะนาว และ มอญร้องไห้ ร้องออกรายการวิทยุสถานีวิทยุ วศป. ครั้งนั้นนักดนตรีไทยผู้ใหญ่วิจารณ์ว่า “หมอบให้ลูกสาวเป็นนักร้องหรือเสียง ม่เพราะเลยอย่างกับเสียงผู้ชายร้องเนาะ”

แม้จะถูกวิจารณ์แต่คุณพ่อก็ไม่เลิกปลื้มความตั้งใจที่จะฝึกฝนการขับร้องให้บุตรของท่าน เนื่องจากท่านเป็นนักดนตรีสมัครเล่น เงินเดือนน้อย เมื่อลูก ๆ ทั้ง ๕ คน เจริญวัยขึ้น ท่านก็เริ่มสร้างเครื่องดนตรีที่ละชิ้นสองชิ้นเพื่อให้ลูก ๆ เล่นครบเป็นวง วงดนตรีไทยวงเด็กเล็กจึงเกิดขึ้นโดยมีคุณพ่อสีซอด้วง ดิฉันร้องและตีฉิ่ง น้องทั้ง ๔ คน บรรเลงระนาดฆ้องวงใหญ่ระนาดทุ้ม และตีตะโพน

วิธีการสอนของคุณพ่อแตกต่างจากผู้อื่นกล่าวคือ ท่านเริ่มสอนโน้ตสากลให้ลูก ๆ โดยจ้างทำแผ่นกระดาษอัดทาสีดำ ใช้สีทำบรรทัด ๕ เส้นถาวรไว้ ท่านใช้เวลาช่วง ๑๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. ทุกวันสอนการอ่านโน้ต จนลูก ๆ ทั้ง ๕ คน พออ่านโน้ตเพลงได้แล้ว ก็ให้ลูก ๆ จดโน้ตแยกไปตามหน้าที่ ดิฉันจดโน้ตร้อง น้อง ๆ จดโน้ตดนตรี ท่านให้เหตุผลว่า “เราเป็นนักดนตรีสมัครเล่น เรามีหน้าที่เรียนจึงไม่ประสงค์จะให้ท่องจำเพลงเป็นการเพิ่มภาระการอ่านโน้ตได้เนี่ยจะมีผลถึงวันข้างหน้าถ้าเราลืมเพลงจะได้ทบทวนจากการอ่านโน้ตได้”

หลังจากที่คิดนักร้องเพลง ๒ ชั้น ได้หลายเพลงแล้ว คุณพ่อก็เริ่มสอนเพลง ๓ ชั้น และเพลงเถาให้ โดยคุณพ่อบอกรับนิตยสารศิลปะการ ซึ่งลงพิมพ์โน้ตเพลงไทย เพลงเถา เพลงแรกที่คิดนักร้องได้รับการฝึกคือ “เขมรพวง” เริ่มร้องเพลงนี้เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น ครั้งนั้น คิดนักร้องรู้สึกว่าเพลงนี้ร้องยากมาก แต่ก็ฝึกร้องไปด้วยความอดทน เพราะความเกรงกลัว การสอนร้องเพลงเถานี้คุณพ่อเปลี่ยนวิธีการจากการร้องโดยการต่อด้วยปาก เป็นการเคาะเสียงระนาดแล้วให้คิดนักร้องออกเสียงให้ตรงกับเสียงระนาด เช่น เพลงเขมรพวง เนื้อร้องว่า “เจ้างามปลอดยอขอรักของพลายแก้ว ได้มาแล้วแม่อย่าขับให้กลับหนี” เพลงนี้ชั้นต้นร้องด้วยเสียง “ลา” คุณพ่อจะเคาะเสียง “ลา” ให้คิดนักร้องจับเสียงให้ถูกต้องก่อน ตรงคำ “เจ้างามปลอด” โน้ตเพลงว่า “ลา เร ฟา เร โด เร โด ลา” คุณพ่อให้คิดนักร้องแล้วเช็คเสียงทุกจังหวะที่ตกเสียงร้องจะต้องตรงกับเสียงดนตรีตามโน้ตทุกห้อง เมื่อเอนทำนองจนถึงตอนเครื่องจะสวมคือตรงคำร้อง “ให้กลับหนี” ท่านเช็คเสียงตรงกับเครื่องแล้ว ท่านก็จะตีระนาดทำทำนองเพลงตอนสวมร้องเพื่อให้คิดนักร้องเข้าใจว่า เขาสวมร้องด้วยทำนองอย่างนี้ ขณะเดียวกันท่านก็เช็คเสียงว่าคิดนักร้องจะต้องร้องจับด้วยเสียง “ฟา” ดนตรีจะรับว่า “ฟา-ฟา ฟา ฟา-ฟา ฟา ลาโดเร ฟา-ซอล ลา ซอล โด ลา ซอล ฟา” การที่ท่านเคร่งครัดด้านการสอนร้องให้ตรงเสียงนี้ ท่านให้เหตุผลว่า จะได้ออกเสียงได้ถูกต้อง เสียงตรงไม่เพี้ยน”

ในทำนองคำร้อง คุณพ่อเคร่งครัดด้านการออกเสียงคำ ต้องออกเสียงให้ถูกต้อง ถูกอักขระ คำควบกล้ำ ตัว ร ล เช่น เจ้างาม ‘ปลอด’ ระวังไม่ออกเสียงเป็น “ปอด” “ได้มาแล้ว” ไม่ร้องเป็น “ได้-มาแล้ว” เปลี่ยนความหมายไป “กลับหนี” ไม่ร้องเป็น “กับหนี”

คุณพ่อจะใช้เวลาสอนขับร้องให้คิดนักร้องในเวลาเย็นและเวลาค่ำ ถ้าปีติภาค คุณพ่อจะสอนตอนช่วงพักเที่ยง เช้า และค่ำ ตอนเช้าเป็นการทบทวนเพลงที่สอนเมื่อเวลาค่ำ พักเที่ยงและค่ำเป็นการสอนเพิ่มเติม เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย คุณพ่อได้สอนเพลงจากโน้ตในนิตยสารศิลปะการให้แก่คิดนักร้องประมาณ ๕๐ เพลง

เมื่อคุณพ่อสอนลูก ๆ ทั้ง ๕ คนภายในบ้านแล้ว ท่านก็เริ่มหาประสบการณ์ในการบรรเลงและขับร้องให้แก่ลูก ๆ ผู้บังคับบัญชาของคุณพ่อจะให้เวลานให้คุณพ่อจัดวงดนตรี

ไปบรรเลงเนื่องในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ เข้าพรรษา วันปืยมหาราช ฉลอง-
กฐิน ฯลฯ เราทั้ง ๕ คนจึงเริ่มมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น พวกเราทั้ง ๕ คน เป็นที่รู้จัก
ของชาวจังหวัดลพบุรี เราโดนเพื่อน ๆ พี่ ๆ นักเรียนล้อเลียนโดยตั้งฉายาว่า “ผีน้อยซาโตว์
และมักถูกนักดนตรีผู้ใหญ่ล้อว่า วงดนตรีเล็ก ๆ วงนี้ ถ้าไปงานกลางคืนไฟฟ้าดับจะเล่นไม่
ได้เพราะต้องดูโน้ตเล่น

นอกจากจะเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แกลุ่ม ๆ ทั้ง ๕ คนแล้ว คุณพ่อยังพยายาม
สร้างแรงจูงใจให้ลูก ๆ รัก และภูมิใจในเพลงไทยยิ่งขึ้น ท่านได้พยายามหาเพื่อน ๆ รุ่นราว
คราวเดียวกับลูก ๆ มาร่วมเล่นดนตรีไทยด้วย ทำให้ลูก ๆ ทั้ง ๕ เกิดความมั่นใจว่า ดนตรี
ไทย – ร้องเพลงไทย ก็ยังเป็นที่ยอมรับของหมู่เพื่อน ๆ ด้วยกัน ท่านรับสมัครนักเรียนจาก
โรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดลพบุรี ครั้งแรกมีนักเรียนมาสมัครเรียนประมาณ ๕๐ คน ท่าน
ทดสอบความอดทนโดยการสอนอ่านโน้ตก่อน ในที่สุดจำนวนนักเรียนก็ลดน้อยลงเหลือประ
มาณ ๑๐ คน ๑๐ คนสุดท้ายได้เป็นเพื่อนเล่นดนตรีของพวกเราทั้ง ๕ คน เรามีเพื่อนนัก
ดนตรีเล่นจะเข้ ซิม ซอด้วง ซออู้ ฯลฯ วงดนตรีจึงมีกำลังแน่นหนาขึ้น อบอุนขึ้น

ในด้านการเลือกเพลงบรรเลงและขับร้อง คุณพ่อพยายามให้เข้ากับบรรยากาศและ
พยายามให้เป็นทีพอใจของผู้ฟัง ถ้าเป็นงานตามที่สาธารณะ ท่านจะให้ดิฉันร้องเพลงระบำ
ต่าง ๆ เช่น ระบำนกเขา ระบำเทพบันเทิง ระบำไกรลาสสำเร็จ แม่ศรีทรงเครื่อง ฯลฯ
เพลงบรรเลงก็ใช้เพลงที่สนุกสนานมีการบรรยายประกอบเพื่อให้ผู้ดูผู้ฟังเข้าใจ บางครั้งท่าน
ก็ให้น้องสาวคนสุดท้องเดี่ยวจะเข้สลับเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ

ดิฉันเริ่มประจักษ์ในคุณค่าของเพลงไทยเมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลาย การร้องเพลง
ไทยได้ช่วยให้เกิดปัญญาในการที่จะนำไปปรับปรุงการอ่านทำนองเสนาะ ประเภทโคลง ฉันท์
กาพย์ กลอน ดิฉันตั้งใจและภูมิใจที่ครูเรียกให้อ่านทำนองเสนาะ ปลื้มใจเมื่อครูและเพื่อน ๆ
ชมการร้องเพลงได้ทำให้ดิฉันมีโอกาสร่วมกิจกรรมการแสดงของโรงเรียน งานที่ดิฉันภูมิใจ
ที่สุดและประทับใจที่สุดก็คือ การได้อ่านฉันท์ถวายพระพรและขับร้องประกอบการรำถวาย
พระพร เฉพาะพระพิตรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดิฉันเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลาย

เมื่อเจริญวัยขึ้น การขับร้องที่เคยร้องเรื่อย ๆ ไปตามทำนองเพลงก็เปลี่ยนไป ดิฉันได้เกิดการเรียนรู้อันว่า เราควรจะแทรกกลีลาอารมณ์เข้าไปด้วย อ่อนหวาน โกรธ เกรี้ยวกราด โศก รำพึงรำพัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้บังเกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีผู้ใดมาแนะนำ ทั้งนี้เนื่องจากการที่เราได้ร้องเพลงมาเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษนั่นเอง

การขับร้องเพลงไทยให้ดีขึ้น ดิฉันคิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งก็คือ ครูผู้ถ่ายทอดวิชานอกจากคุณพ่อของดิฉันแล้ว ผู้มีพระคุณผู้ถ่ายทอดวิชาการขับร้องท่านอื่นที่ดิฉันเคารพและระลึกถึงเสมอ คือ คุณครูวัลลภ (แป๊ะ) นิ่มเทียน ผู้สอนร้องเพลงในชั้นมัธยมต้นเมื่อดิฉันเรียนอยู่ที่โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อาจารย์ชฎิล นักดนตรี อาจารย์แห่งมศว บางแสน ผู้ถ่ายทอดวิชาการขับร้องเพลงไทยชั้นสูงให้แก่ดิฉัน อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาที บุตรีพระยาเสนาะคิริยางค์ (แจ่ม สุนทรวาที) ผู้ชนะเลิศคนร้องฝ้ายหญิง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนดนตรีไทยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดิฉันขอเล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์เจริญใจกับดิฉันไว้ที่นี่ เพื่อเป็นเครื่องแสดงออกถึงความเคารพบูชาพระคุณและความเมตตาของอาจารย์ที่มีต่อดิฉัน ดิฉันได้มีโอกาสทำความรู้จักกับอาจารย์ เมื่อคราวไปประกวดร้องเพลงไทยชิงหม้อทองคำ ที่ภัตตาคารเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ฯ ซึ่งมีคุณบุญเสริม ถาวรกุล นักธุรกิจเป็นผู้ริเริ่มสนับสนุนอุปถัมภ์ค่าใช้จ่ายในการจัดประกวด ครั้งนั้นดิฉันตั้งใจเข้าไปประกวดเพื่อจะได้นำความชื่นใจมาสู่คุณพ่อของดิฉันผู้เป็นครุคนแรกของดิฉัน ดิฉันได้ร้องเพลงนกดมัน ๓ ชั้น ในการประกวดรอบแรก เมื่อร้องผ่านรอบแรกแล้ว ก็ต้องร้องเพลงสารดี ๓ ชั้น อีก ๒ ครั้ง เป็นรอบที่สอง คราวที่ดิฉันร้องเพลงสารดี ๓ ชั้นนี้เอง อาจารย์เจริญใจท่านก็ได้แนะนำดิฉันให้ปรับปรุงกลมเกลอการร้องเสียใหม่ ดิฉันรู้สึกดีใจและประทับใจที่สุดนับเป็นบุญของดิฉันที่ได้รับการถ่ายทอดศิลปะการขับร้องที่ประณีต มีชั้นเชิง กระบวนการต่าง ๆ ที่ไม่มีครูท่านใดเคยแนะนำมาก่อนเลย การสอน การแนะนำเป็นไปอย่างละเอียด ทุกวรรค ทุกช่วง ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงเอื้อน ออกเสียงคำ นับเป็นความกรุณาอย่างสูงสุดของท่าน วิธีการสอนของท่านเข้าใจง่าย แจ่มแจ้ง และพอปฏิบัติตามได้ในเวลาไม่นานนัก ท่านสอนให้รู้จักการลงน้ำหนัก

คำ มีทั้งแผ่ว เบา นุ่มนวล และเน้นเสียงให้เหมาะกับลีลา และอารมณ์ของเพลง สอนให้รู้จักการออกเสียงเอื้อนของเพลงไทย ซึ่งมีทั้งสระเออ อือ มีเสียง เอ็ง อึง เอย เเฮอ ต้องรู้จักวิธีใช้ให้เหมาะเจาะ มีการยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบให้จินตนาการเข้าใจชัดเจน ดิฉันได้เข้าถึงความละเอียดอ่อนของศิลปะเพิ่มมากขึ้น รู้สึกมีกำลังใจและตั้งใจที่ใฝ่พบท่าน ได้เป็นลูกศิษย์ของท่าน กำลังใจจึงเกิดมีมา ทำให้ดิฉันเพิ่มการฝึกฝนยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถร้องผ่านเข้าไปในรอบรองชนะเลิศ ในรอบรองชนะเลิศเพลงที่กำหนดให้ผู้ประกวดได้ร้องคือ เพลงแขกมอญ ๓ ชั้น ดิฉันตระหนักดีว่า ธรรมชาติน้ำเสียงของดิฉันไม่ชัดเจนแจ่มใส เสียงค่อนข้างทุ้ม เพลงแขกมอญเป็นเพลงที่ร้องยาก ระดับเสียงสูงเกินจินตนาการ จึงพยายามฝึกร้องอย่างหนักพยายามออกเสียงให้เต็มเสียง โดยที่ไม่เคยใช้เสียงอย่างนั้นมาก่อนเลย ในช่วงที่ร้องเพลงมาเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ อาจารย์เจริญใจได้ชี้ข้อบกพร่องของดิฉันในด้านการใช้เสียงผี (คือเสียงสูงที่ร้องไม่เต็มเสียง) ให้ดิฉันพยายามร้องใช้เสียงจริงให้ได้ ในที่สุดดิฉันก็ได้รับการคัดเลือกผ่านเข้ารอบรองชนะเลิศ ๑ ในจำนวน ๓ คน และจะต้องร้องชิงชนะเลิศ ในรอบสุดท้ายด้วยการร้องเพลงแขกมอญ ๓ ชั้น อีกครั้งหนึ่ง

ช่วงชีวิตช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญที่สุด ดิฉันได้รับความเมตตาจากอาจารย์เจริญใจ ด้วยการแนะนำ การยกตัวอย่าง และการฝึกฝนร้องเพลงแขกมอญเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อนทอดรอยต่อของลมหายใจและระยะที่หายใจอย่างสนิท การเอื้อนที่จะสร้างอารมณ์ให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม การระมัดระวังการออกอักขระมิให้วิบัติ การออกเสียงสำเนียงมอญในเพลงแขกมอญ การปรับปรุงให้เสียงที่แข็งกระด้างเป็นเสียงอ่อนละมุนละไมหวานหูผู้ฟัง ท่านเปรียบเทียบการเอื้อนเสมือนลวดลายกนกอันวิจิตร การเอื้อนในแต่ละตอนต้องระมัดระวังให้จบในช่วงของเขา ไม่จบก่อนเหมือนลายกนกที่ควรจะลากให้จดขอบ จึงจะมองดูงดงาม และในที่สุดดิฉันก็ร้องเพลงแขกมอญ ๓ ชั้น ได้ดีขึ้นจนได้รับพระราชทานโล่เชิดทองคำจากพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ นับเป็นช่วงชีวิตที่ได้รับความสำเร็จสูงสุดในฐานะลูกผู้นำความสุขและภูมิใจมาให้คุณพ่อ-คุณแม่ และในฐานะของ

ลูกศิษย์ที่นำความสำเร็จมาให้ครู—อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้ด้วยความเห็นตเห็น้อย และทรากศร่า

การเล่าเรื่องการขับร้องเพลงไทยจากประสบการณ์ของดิฉัน อาจพอสรุปตามความเห็นของดิฉันได้ว่า การที่เยาวชนไทยจะฝึกฝนการขับร้องเพลงไทยได้สำเร็จดังมานั้น คงจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ อย่างคือ

- ผู้ถ่ายทอดวิชา
- ผู้เรียน
- และผู้ฟัง

ผู้ถ่ายทอดวิชาควรจะต้องรู้หลักจิตวิทยาในการสอน วิธีสอน เป็นตัวอย่างที่ดี และถูกต้องแก่ผู้เรียน รู้ขั้นตอนการสอน

ผู้เรียนจะต้องมีใจรัก มีความอดทน ขยัน หมั่นฝึกฝน การร้องเพลงไทยนั้น ประกอบด้วย การออกอักขระ ทำนอง จังหวะ ลีลาและอารมณ์ การหมั่นฝึกฝนเป็นเรื่อง นิจะช่วยให้การขับร้องเพลงไทยดีขึ้น หัวใจสำคัญของศิลปะการขับร้องอยู่ที่ผู้เรียนมีใจรัก มีความพยายาม ขยัน อดทนไม่ท้อถอย เมื่อได้รับความสำเร็จแล้วต้องไม่ทะนงตนว่าเก่ง แล้วเลิกแล้ว สิ่งที่ดีควรปฏิบัติคือ พยายามร้องฝึกทุกวัน เริ่มแต่ตื่นนอนเช้า ฝึกร้องเพื่อ กล้ามเนื้อและเส้นเสียงเคลื่อนไหว หมั่นรักษาสุขภาพ ระวังมิให้เป็นหวัด รักษาสุขภาพเสียง

ผู้ฟังเองก็เป็นส่วนที่จะช่วยให้ผู้ขับร้องได้ดีขึ้น ถ้าผู้ฟังชื่นชม ผู้ร้องก็จะเกิด กำลังใจ มีความมั่นใจในการร้อง แต่ถ้าผู้ฟังดูถูกเห็นว่า การขับร้องเพลงไทยเป็นสิ่งที่ล้า สมัยไม่อาจสู้เพลงสากล ฯลฯ ได้ก็จะเป็นสิ่งที่บั่นทอนกำลังใจผู้ขับร้องเป็นอย่างมาก

เยาวชนไทยผู้รักดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทย กำลังทำหน้าที่ของท่านในฐานะคนไทยผู้จรรโลง สืบทอดศิลปกรรมดนตรีไทยและเพลงไทยอย่างถูกต้องแล้ว ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ธำรงเอกลักษณ์ไทยไว้เป็นสมบัติคู่ชาติไทย ขอจงได้เกิดความภาคภูมิใจในการรักษา เอกลักษณ์ไทยนี้เถิด

ธรรมชาติของเสียงดนตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำพล ธรรมเจริญ

เราทราบกันดีว่าเสียงมีกำเนิดจากการสั่น เช่น สายซอ สายไวโอลิน จะสั่นเมื่อเราสีทำให้เกิดเสียง เมื่อวัตถุสั่นทำให้อากาศโดยรอบสั่นไปด้วย เกิดเป็นคลื่นมากกระทบหูของเรา ภายในหมีเยื่อบาง ๆ รับคลื่นนี้ไว้แล้วส่งสัญญาณไปยังสมองเพื่อแปลความเป็นความรู้สึกเป็นเสียงขึ้น ความแตกต่างกันของเสียงมีอยู่ ๓ ลักษณะคือ ความดังของเสียง ระดับเสียงและคุณภาพของเสียง ความดังแรงค้อยนั้นเป็นเพราะต้นกำเนิดเสียงสั่นแรงหรือสั่นค้อย ถ้าต้นกำเนิดเสียงสั่นแรง เสียงก็ดังมาก ระดับของเสียงสูงต่ำเกิดจากการสั่นสะเทือนเร็วหรือช้า ถ้าสั่นเร็ว เสียงก็สูง สั่นช้าก็ต่ำ คุณภาพของเสียงนั้นคือลักษณะของเสียงที่ต่างกันเพราะมาจากแหล่งกำเนิดเสียงต่างกัน เช่นเสียงที่เกิดจากการสีซอข่อยอมไม่เหมือนเสียงที่เกิดจากระนาด ไม่เหมือนกับเสียงออร์แกน เป็นต้น เราไม่กล่าวว่าคุณภาพของเสียงหนึ่งดีกว่าคุณภาพของอีกเสียงหนึ่ง แต่นักแต่งเพลงต้องรู้ถึงลักษณะความแตกต่างอันนี้ เพื่อจะเลือกใช้ได้ถูก

เสียงดนตรีเป็นเสียงเรียบ มีระดับเสียงแน่นอน เป็นเสียงที่ให้ความพอใจแก่ผู้ฟัง เพลงเป็นกลุ่มของเสียงซึ่งได้รับการเลือกสรรแล้ว และประสมประสานจัดลำดับเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความพอใจมากที่สุด เครื่องดนตรีเป็นเครื่องมือที่ให้กำเนิดเสียงดนตรี ดังนั้นนักดนตรีจึงควรได้ศึกษาเกี่ยวกับเสียงซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุด บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้อ่านที่เป็นนักดนตรีที่เรียนวิทยาศาสตร์เห็นว่า เราจะนำเอาความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์มาใช้กับเรื่องทางดนตรีโดยเฉพาะดนตรีไทยได้อย่างไร

เราจะพิจารณาถึงความแตกต่างกันของเสียงซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของเสียงดนตรี คือเกี่ยวกับความดังของเสียง ระดับเสียง และคุณภาพของเสียง

ความค้อยดังของเสียงให้ความรู้สึกต่าง ๆ กัน เรานำมาจัดประกอบในบทเพลงเพื่อให้อารมณ์ต่าง ๆ กัน เช่น เสียงดังให้ความรู้สึกตกใจ แข็งกล้า ตื่นเต้น เสียงค้อย

ให้ความรู้สึกอ่อนไหว เป็นเสียงกระซิบ แต่ว่าบทเพลงไทยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งนี้นักเพราะส่วนมากเรามักบรรเลงให้เสียงดังเท่ากันตลอด มีบางเพลงเท่านั้นที่กำหนดความดังของเสียงเป็นบางตอนเพื่อให้เกิดอารมณ์แตกต่างกันไป

ความดังของเสียงที่ได้ยินจริง ๆ แล้วขึ้นอยู่กับระดับความเข้มของเสียง ณ จุดที่ผู้ได้ยินอยู่ ความเข้มของเสียงมีหน่วยเป็นเดซิเบล เสียงที่มนุษย์ได้ยินมีค่าความเข้ม ๑๐-๑๒๐ เดซิเบล เป็นหน้าที่ของผู้จัดรายการ จัดสถานที่ที่จะจัดห้อง เครื่องขยายเสียง อื่น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้ยินพอเหมาะพอดีในทุก ๆ จุด มิใช่ดังแรงไป ค่อยไป

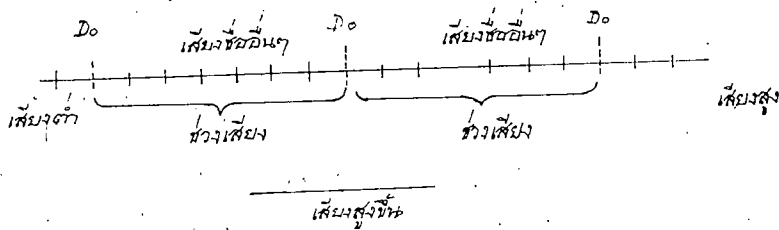
ระดับเสียง เรานำระดับเสียงที่ต่างกันมาจัดประกอบเป็นจังหวะทำนองต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับบทเพลงไทย เพราะเพลงไทยเน้นความสำคัญในท่วงทำนองเพลง เพราะจะไพเราะหรือไม่ อยู่ที่จังหวะ ลีลาของทำนอง การดำเนินทำนอง ก็คือการจัดเอาเสียงที่มีระดับต่างกันมาต่อกัน เพลงของชาติต่าง ๆ ต่างก็มีระดับเสียงของดนตรีต่าง ๆ กัน ดังนั้นเมื่อเราได้ยินเพลงของชาติอื่น ๆ เราจึงรู้สึกว่ามีสำเนียงต่างกัน แม้จะเอาเครื่องดนตรีไทยไปบรรเลงเพลงนั้นกับบรรเลงได้ไม่เหมือนกัน จะเอาเครื่องดนตรีสากลหรือของชาติอื่นมาบรรเลงเพลงไทยกับบรรเลงได้สำเนียงที่ไม่เหมือนกับใช้เครื่องดนตรีของไทยเราเอง เราจะกล่าวถึงเรื่องนี้โดยละเอียดในตอนหลัง

ด้านคุณภาพของเสียง เรานำมาใช้ประกอบในการจัดบทเพลง เสียงจากแหล่งกำเนิดต่างกัน ให้ความรู้สึกต่าง ๆ กัน เช่นเสียงจากขิมให้ความรู้สึกอ่อนหวาน เสียงจากระนาดไม้แข็งให้ความรู้สึกแข็งกร้าว เสียงจากระนาดไม้ نرمให้ความรู้สึกอ่อนโยน การจัดประสมประสานเพื่อให้เกิดความไพเราะ นักแต่งเพลงจะต้องรู้ว่าเครื่องดนตรีใดให้เสียงอย่างไร นำมาประกอบในเพลงตรงไหนจึงจะดี

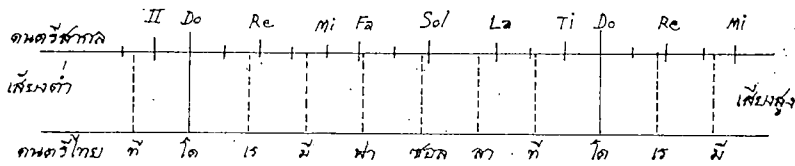
ทำไมเสียงจึงมีคุณภาพต่างกัน (คือเสียงจากแหล่งกำเนิดต่างกันจะให้เสียงไม่เหมือนกัน) เช่น เสียงซอ กับเสียงขิมย่อมไม่เหมือนกัน ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาเรื่องเหล่านี้และสามารถสร้างเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์เลียนเสียงเครื่องดนตรีธรรมชาติได้มากมายหลายอย่าง เช่น เลียนเสียงไวโอลิน เสียงเบย์โน เสียงบี เสียงซลุ่ย นักวิทยา-

ศาสตร์พบว่าคุณภาพของเสียงขึ้นอยู่กับความถี่ของเสียงระดับต่าง ๆ ซึ่งประกอบกับเสียงนั้น และประสมประสานกันในตัว ความถี่คืออัตราการสั่นของต้นกำเนิดเสียง หรือคลื่นเสียง มีหน่วยเป็น เฮิรตซ์ หรือรอบต่อวินาที เช่นถ้าสั่น ๑๐๐ ครั้งต่อวินาที ก็เรียกว่า มีความถี่ ๑๐๐ เฮิรตซ์ หรือ ๑๐๐ รอบต่อวินาที ระดับของเสียงขึ้นอยู่กับความถี่ ถ้าความถี่สูง เสียงก็จะสูง เสียงดนตรีเสียงโต (ของสากล) มีความถี่ ๒๕๖ เฮิรตซ์ เสียงเริ่มมีความถี่ ๒๘๘ เฮิรตซ์ เป็นต้น เมื่อเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งสมมุติว่าเป็นไวโอลินบรรเลงเสียงโตออกมา เสียงที่ดังที่สุดมีความถี่ ๒๕๖ เฮิรตซ์ แต่ไม่โซมีเสียงนี้เสียงเดียว จะมีเสียงอื่นที่มีความถี่อื่น ๆ เช่น เสียงโตสูง ซึ่งมีความถี่ ๕๑๒ เฮิรตซ์ เสียงซอล ซึ่งมีความถี่ ๓๘๔ เฮิรตซ์ ออกมาด้วย แต่เสียงเหล่านี้จะเบามากแต่ก็ทำให้เสียงโดยส่วนรวมซึ่งคล้ายกับเสียงประสานมีลักษณะพิเศษ เสียงจากเครื่องดนตรีอื่นก็เป็นเสียงประสมแบบนี้แต่เป็นการประสมที่ไม่เหมือนกัน จึงมีลักษณะต่างกันออกไป เมื่อนักวิทยาศาสตร์พบว่าเสียงของเครื่องดนตรีใดมีเสียงใดผสมอยู่ เขาก็สร้างเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีความถี่ต่าง ๆ ประสมกันเช่นเดียวกับเครื่องดนตรีธรรมชาติ ก็จะได้เสียงดนตรีซึ่งเหมือนกับเสียงดนตรีธรรมชาติออกมา

ในการแบ่งระดับเสียงเป็นช่วงต่าง ๆ หรือท่อนต่าง ๆ เราถือเอาเสียงที่มีความกลมกลืนกันที่สุดเป็นหลักในการแบ่ง จากการทดลองพบว่าเสียงที่มีความถี่เป็น ๒ เท่าของเสียงเดิมจะมีความกลมกลืนกันมากที่สุด เช่น เสียงโต ซึ่งมีความถี่ ๒๕๖ เฮิรตซ์ กับเสียงซึ่งมีความถี่ ๕๑๒ เฮิรตซ์ จะกลมกลืนกันมากที่สุด (จึงตั้งชื่อว่าเสียงโตเหมือนกัน) ช่วงของเสียงตั้งแต่โตต่ำถึงเสียงโตสูงกว่านี้เรียกว่า ช่วงเสียงหนึ่ง หรือ Ocyave หนึ่ง ขอให้ดูภาพประกอบ

ในช่วงเสียงหนึ่ง ๆ แบ่งเป็นช่วงเสียงย่อย ๆ ได้หลายช่วง เรียกชื่อของเสียงนั้นต่าง ๆ กันในทางดนตรีสากลแบ่งช่วงเสียงหนึ่งออกเป็นช่วงย่อย ๆ ได้ ๑๒ ช่วงเสียงเท่า ๆ กัน ดนตรีไทยแบ่งเป็น ๗ ช่วงเท่า ๆ กัน เรียกชื่อต่าง ๆ กัน ดังภาพ

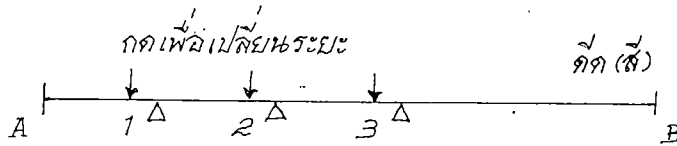

ดนตรีสากลแบ่งเป็น ๑๒ ช่วงเสียง แต่มีเสียงหลักเพียง ๗ เสียง ดนตรีไทยมี ๗ เสียง ที่เรียกว่า โด เร ก็เรียกตามสากลเขา แต่จะมีเสียงที่ตรงกันก็เพียงเสียงหลักห้าห้าเท่านั้น เสียงอื่นๆ เป็นเสียงใกล้เคียงกัน ไม่ตรงกันนัก ถ้าจะเล่นดนตรีโดยเอาเครื่องดนตรีสากลมาผสมกับเครื่องดนตรีไทย ก็พอกล่อมกลมไปได้เท่านั้น เสียงจะเข้ากันได้ไม่สนิท

การทดลองเกี่ยวกับระดับเสียงที่เข้าใจง่ายที่สุดเห็นจะเป็นเรื่องของเครื่องสาย เรา จะเห็นความสัมพันธ์ของความยาวของเครื่องสาย กับความถี่ของเสียงได้ชัดเจน เครื่องสาย นั้น เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของเส้นลวด (หรือเชือก, เอ็น) ความถี่ของเส้นลวดขึ้นอยู่กับ น้ำหนัก ความยาว และความตึงของเส้นลวด คือถ้าววดหนักและยาวเท่ากัน ถ้าขึงตึงไม่เท่ากัน ความถี่ก็ไม่เท่ากัน เสียงที่ออกมาก็ไม่เท่ากัน ถ้าววดหนักไม่เท่ากัน แม้จะยาวเท่ากันและขึงตึงเท่ากัน ความถี่ก็ไม่เท่ากัน หรือถ้าววดหนักเท่ากันและขึงตึงเท่ากัน แต่ยาวไม่เท่ากันความถี่ก็ไม่เท่ากัน เครื่องดนตรีที่เป็นสายประเภทซอ ไวโอลิน กีตาร์ ใช้วิธีเปลี่ยนความยาวของสายเพื่อเปลี่ยนเสียง โดยใช้ลวดเส้นเดิม ขนาดและน้ำหนักคงเดิม ขึงตึงไว้อย่างเดิมเปลี่ยนแต่ความยาว (ในขณะบรรเลง) เท่านั้น

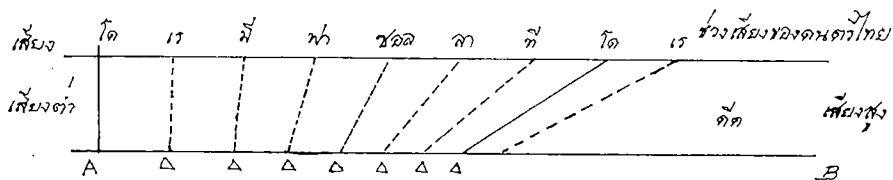
ผู้เขียนขอเสนอเรื่องที่เป็นตัวอย่างของการใช้ความรู้ในวิชาฟิสิกส์กับดนตรีไทย-เรื่องหนึ่ง คือ การตั้งระยาะวางน้วบนเครื่องสายไทย เช่น ซอ จะเข้ ซึ่ง

เครื่องดนตรีที่เป็นสาย และใช้วิธีเปลี่ยนระยาะความยาวของสายเพื่อให้เสียงเปลี่ยนไป มีหลักทั่ว ๆ ไปที่เหมือนกัน โปรดดูรูปเส้นลวดที่ขึงตึงประกอบ

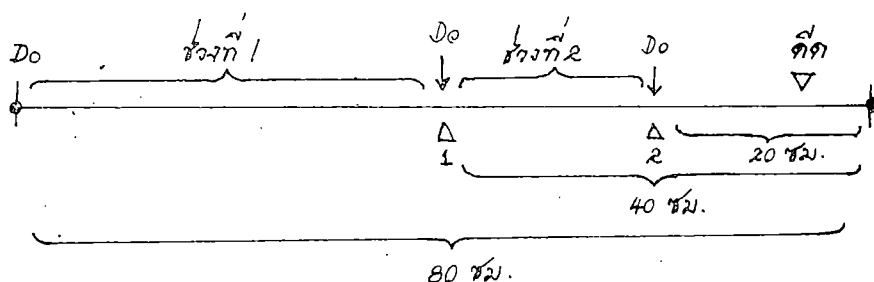
ดูจากภาพ เส้นลวดซึ่งตั้งที่จุด A และ B มีที่สำหรับกดเปลี่ยนความยาวตามหมายเลข ๑, ๒, ๓ ถ้าเราดัด (หรือสีก ทางด้าน B ด้วยความยาวระยะ AB ลวดจะสั่นสะเทือนด้วยความถี่หนึ่ง และให้กำเนิดเสียงออกมาเสียงหนึ่ง ถ้าเรากดตรงหมายเลข ๑ แล้วดัดทางด้าน B ความยาวของเส้นลวดจะสั้นลงเหลือระยะ $\frac{1}{2}AB$ เมื่อลวดสั่นลง ความถี่จะสูงขึ้น เสียงก็สูงขึ้น ถ้ากดที่หมายเลข ๒ แล้วดัด ระยะสั้นกว่าเดิม เสียงที่ออกมาก็สูงกว่าเดิม

เครื่องดนตรีสายโดยทั่วไป จะมีลูกบิดสำหรับขึงลวดให้ตึง เพื่อตั้งเสียงแรกให้ตรงตามต้องการ เมื่อบรรเลงก็กดเปลี่ยนระยะบนเส้นลวด (หรือเส้นเชือก หรือเอ็น) ที่นั้นก็เกิดปัญหา คือ จะกดระยะเท่าใดดี หรือจะตั้งระยะสำหรับกดเท่าใดดี เสียงที่ออกมาจึงจะตรงตามต้องการ จากการทดลองพบว่า ถ้าจะให้เสียงของเส้นลวดสูงขึ้น ๆ ด้วยช่วงเสียงที่เท่า ๆ กันแล้ว ระยะที่เพิ่มขึ้นบนเส้นลวดจะไม่เท่ากัน ดังแสดงเปรียบเทียบไว้ในภาพที่ ๔

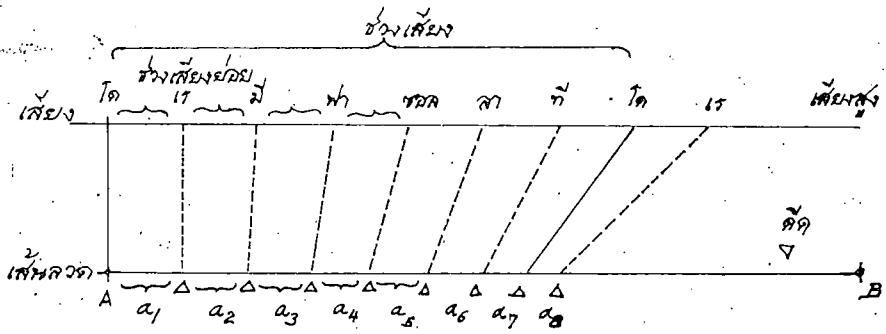
ความจริงที่น่าสนใจประการหนึ่งก็คือ ถ้าเราดัดสายเปล่า (ไม่กดที่ใด) ได้เสียงหนึ่ง สมมุติว่าเป็นเสียง Do ถ้าเรากดตรงกลางของสายให้เหลือความยาวเพียงครึ่งหนึ่ง แล้วดัดด้วยความยาวของสายเพียงครึ่งหนึ่งของสายเดิม เสียงที่ออกมาจะเป็นเสียง Do ซึ่งเป็นคู่เสียงเดิม ความจริงอันนี้ผู้ค้นพบคือ ไพธากอรัส นักปราชญ์ชาวกรีก ซึ่งมีชีวิตอยู่ในราวปลายสมัยพุทธกาล (๕๘๒-๕๐๐ ปีก่อน ค.ศ.)

จากความรู้ที่เรารู้กัน เราสามารถนำมาใช้ในการตั้งระยะที่วางนิ้วของเครื่องดนตรีของเราได้ คือ การหาระยะของเส้นลวดที่จะให้เสียงต่างกัน ๑ ช่วงเสียงใหญ่ เช่น ถ้าเส้นลวดของเรายาว ๘๐ ซม. เราซึ่งให้ตั้งเป็นเสียง Do ตั้งที่กดตรงกลาง (หมายเลข ๑) ลวดยาว ๔๐ ซม. จะให้เสียง Do เช่นเดียวกับเสียงแรก (แต่เป็นเสียง Do สูงกว่า) ตั้งที่กดตรงกลางของเส้นลวดที่เหลือ (หมายเลข ๒)

ลวดที่ยาว ๒๐ ซม. ก็จะให้เสียง Do อีก (เสียง Do ที่สูงกว่าอีก) แทนที่เราจะได้ระยะวางนิ้วบนเส้นลวดสำหรับช่วงเสียงใหญ่ ๆ ถึง ๒ ช่วง จะเห็นว่าช่วงเสียงจาก Do เสียงแรกถึง Do เสียงที่ ๒ และจาก Do เสียงที่ ๒ ถึง Do เสียงที่ ๓ ช่วงเสียงเท่า ๆ กัน แต่ระยะบนเส้นลวดไม่เท่ากัน ระยะบนเส้นลวดจะเป็นครึ่งหนึ่งของระยะแรก เราอาจหาตำแหน่งบนเส้นลวดที่กดแล้วให้เสียง สูง ๆ ได้ต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าไม่มีสายจะให้เราแบ่ง

ที่นี้ถ้ามาถึงการแบ่งช่วงเสียงให้เป็นช่วงเสียงย่อย ๆ เราจะแบ่งระยะบนเส้นลวดในช่วงที่ ๑ อย่างไร เสียงที่ออกมาจึงจะเป็นช่วงเท่า ๆ กัน พอติดตามต้องการ ด้วยเหตุผลและการพิจารณาพอจะสรุปได้ว่า ถ้าเราจะแบ่งช่วงเสียงให้เป็นช่วงเสียงย่อยเท่า ๆ กัน จะเป็นกี่ช่วงเสียงย่อยก็แล้วแต่ระยะของเส้นลวดการจะเปลี่ยนไปอย่างเหมาะสมด้วย โปรดดูภาพประกอบ

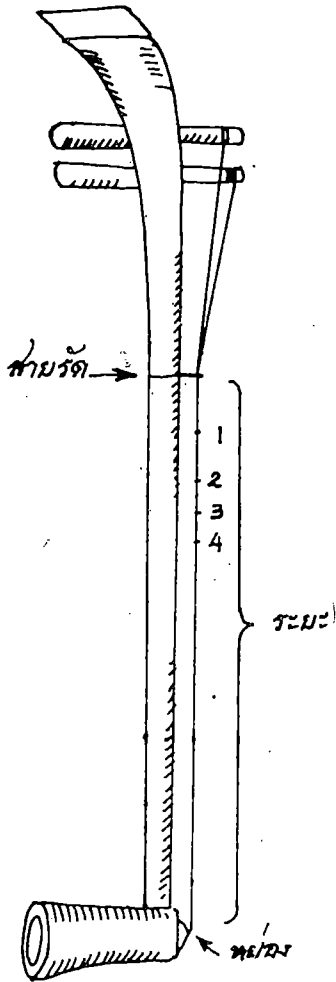

จากการทดลองเราได้ว่า ระยะ a_1, a_2, a_3, \dots เป็นอนุกรมอนันต์หนึ่งที่เราเรียกว่าอนุกรมเรขาคณิต ใครที่เคยเรียนพีชคณิต ม.ศ. 4-5 มาแล้ว ก็คงพอเข้าใจอนุกรมเรขาคณิตคืออะไร จะว่าง่าย ๆ ก็คือ a_2 จะเท่ากับ a_1 คูณกับค่าคงที่ค่าหนึ่ง เขียนว่า $a_2 = ka_1$ เมื่อ k เป็นค่าคงที่ และ $a_3 = k a_2, a_4 = k a_3$ และต่อ ๆ ไปค่า k ซึ่งเป็นค่าคงที่ที่เราสามารถหาได้ แล้วแต่ที่เราจะแบ่งช่วงเสียงใหญ่เป็นช่วงเสียงย่อยเท่า ๆ กันก็ช่วง สำหรับดนตรีไทยแบ่งเป็น 7 ช่วงเสียง k มีค่าเท่ากับ $(\frac{1}{2})^{\frac{1}{7}}$ หรือ $\sqrt[7]{.5}$ ดนตรีสากลแบ่งเป็น 12 ช่วงเสียงย่อย ๆ k จะเท่ากับ $(\frac{1}{2})^{\frac{1}{12}}$ หรือ $\sqrt[12]{.5}$ ค่าตัวเลขที่เราสามารถหาได้ไม่ยาก จะเห็นว่าถ้าเรารู้ค่าของ a_1 อีกค่าเดียวเราก็สามารถหาค่าอื่น ๆ ได้หมด จากการที่รู้ว่า a_1, a_2, a_3, \dots เป็นอนุกรมเรขาคณิตและเรารู้ค่าความยาวของเส้นลวดที่ตั้งอยู่ สมมุติว่าเป็นระยะ L เราก็สามารถหาระยะ a_1 ได้คือ

$$a_1 = L \left(1 - \left(\frac{1}{2}\right)^{\frac{1}{7}}\right) \text{ สำหรับดนตรีไทย}$$

$$a_1 = L \left(1 - \left(\frac{1}{2}\right)^{\frac{1}{12}}\right) \text{ สำหรับดนตรีสากล}$$

ตัวอย่างในการกำหนดหาระยะห่างนิ้วบนซอด้วง

โปรดดูภาพซ้ายมือ ประกอบระยะ L วัดจากสายรัดถึงหย่อง (ส่วนที่สั้นสะเทือน) ที่ลงหมายเลขไว้ คือ หมายเลข ๑ กดด้วยนิ้วชี้ หมายเลข ๒ กดด้วยนิ้วกลาง หมายเลข ๓ นิ้วนางหมายเลข ๔ นิ้วก้อย ตามลำดับ (ตามแบบของโน้ตเพลงแบบไทย) สมมุติว่าระยะ L ได้เท่ากับ ๓๔ ซม.

เพราะฉะนั้น $a_1 = (1 - (\frac{1}{2})^{\frac{1}{7}}) \frac{1}{7} \times 34$

ค่า $(\frac{1}{2})^{\frac{1}{7}} = .90573 = k$

$1 - (\frac{1}{2})^{\frac{1}{7}} = .09427$

$$a_1 = .09427 \times 34 = 3.2 \text{ cm.}$$

$$a_2 = .90573 \times 3.2 = 2.89 \text{ cm.}$$

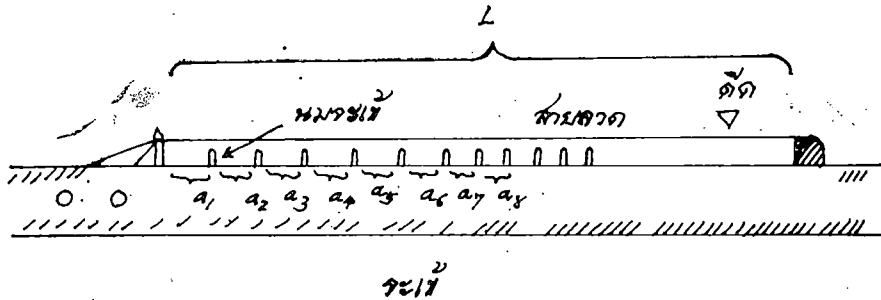
$$a_3 = .90573 \times 2.89 = 2.63 \text{ cm.}$$

$$a_4 = .90573 \times 2.63 = 2.38 \text{ cm.}$$

ขมความ

เมื่อหาค่าได้แล้ว สรุปได้ดังนี้ นิ้วชี้กดห่างจากสายรัดประมาณ ๓.๒ ซม. นิ้วกลางห่างจากนิ้วชี้ประมาณ ๒.๙ ซม. นิ้วนางห่างจากนิ้วกลางประมาณ ๒.๖ ซม. และนิ้วก้อยห่างจากนิ้วนางประมาณ ๒.๔ ซม.

อีกตัวอย่างหนึ่ง หาระยะที่ตั้งนมจะเข้า

ระยะ $L = 78 \text{ cm}$.

$$\therefore a_1 = .09427 \times 78 = 7.35$$

$$a_2 = .90573 \times 7.35 = 6.66$$

$$a_3 = .90573 \times 6.66 = 6.03$$

$$a_4 = .90573 \times 6.03 = 5.46$$

$$a_5 = .90573 \times 5.46 = 4.94$$

$$a_6 = .90573 \times 4.94 = 4.48$$

$$a_7 = .90573 \times 4.48 = 4.05$$

$$a_8 = .90573 \times 4.05 = 3.67$$

$$a_9 = .90573 \times 3.67 = 3.33$$

$$a_{10} = .90573 \times 3.33 = 3.02$$

$$a_{11} = .90573 \times 3.02 = 2.73$$

$$a_{12} = .90573 \times 2.73 = 2.47$$

(จุดที่ตั้งนมอันที่ ๗ จะอยู่กึ่งกลางระยะความยาวของเส้นลวดพอดี)

ข้อคิดเกี่ยวกับการเล่นดนตรีไทย

อาจารย์ชฎิล นักดนตรี

เรื่องการปฏิบัติเครื่องดนตรีแต่ละชนิดนั้นเป็นเรื่องที่ควรจะต้องสนใจเป็นพิเศษ เพราะกฎเกณฑ์เหล่านี้จะนำคุณประโยชน์มาสู่ผู้เล่นผู้ฝึกหัดเอง การเล่นเครื่องดนตรีอย่างไม่มีหลักเกณฑ์นั้นนอกจากจะทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติแล้วยังไม่สามารถทำให้ผู้เล่นหรือผู้ฝึกหัดเป็นนักดนตรีที่มีฝีมือต่อไปในอนาคตด้วย ฉะนั้นการปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องตามแบบฉบับจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับผู้ที่จักคิดเล่นดนตรีอย่างจริงจัง

ถ้าจะกล่าวโดยละเอียดทุก ๆ เครื่องดนตรีคงจะเป็นไปไม่ได้ จึงขอกล่าวเป็นบางอย่างที่สำคัญ ๆ เท่านั้น

เครื่องดนตรีชนิดแรกที่จะกล่าวถึงคือ ซอด้วง

ซอด้วงเป็นโดยตำแหน่งในวงเครื่องสายเขากำหนดให้เป็นผู้นำของวง คือมีหน้าที่ดำเนินทำนองเป็นหลักและนำในการขึ้นต้นเพลง เล่นทำนองนำในกรณีที่บทเพลงมีลูกล้อลกซัด และนำท่อนจบเพลง หรือนำออกเพลงอื่น ๆ ต่อไปถ้าหากจะมี เมื่อเป็นเช่นนั้น ซอด้วงจึงไม่สามารถที่จะเล่นทำนองเพลงให้พิสดารอย่างอิสระเหมือนเครื่องดนตรีชนิดอื่นได้ (ทั้ง ๆ ที่ผู้เล่นมีความสามารถเล่นได้) และที่สำคัญที่สุดต้องแม่นยำในบทเพลงที่เล่น ต้องมีสมาธิ มีปฏิภาณดี เฉลียวฉลาดสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยฉับพลัน เช่น ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเพลงอย่างที่ไม่มีการตกลงกันมาก่อนเหล่านี้ เป็นต้น

การปฏิบัติซอด้วงก็เหมือน ๆ กับซอชนิดอื่น ๆ ทั่วไป แต่หลักใหญ่สำคัญของพวกซอหรือพวกเครื่องสายที่ใช้คันชักอยู่ที่การใช้คันชักเข้าออก การใช้คันชักแบบซอไทยจะต้องเริ่มด้วยคันชักออกก่อน (คือเริ่มจากซ้ายมาทางขวา) และจบลงด้วยคันชักเข้า (คือเริ่มจากขวามาซ้าย) ครึ่งละหนึ่งตัวเสียงของโน้ต ซึ่งจะต้องเป็นเช่นนั้น ไปโดยตลอดทั้งเพลง นั่นคือการฝึกซอแบบเบื่องต้น ในบางกรณีอาจเป็นคันชักละสองเสียงแต่ต้องเป็นส่วนน้อยและจะต้องจบประโยคหรือจบท่อนของเพลงด้วยคันชักเข้าเสมอไป ในกรณีที่เล่นเพลงเดียวกันมีข้อยกเว้นเรื่องคันชักเข้าออก โดยเฉพาะเที่ยวแรกที่เรียกว่าเที่ยวหวาน ทั้งนี้เพราะบางครั้งหรือบางท่อนของทำนองเพลงนั้นต้องการความอ่อนหวานก็ต้องใช้คันชักเดียวต่อหลาย ๆ เสียง ในกรณีเช่นนี้อาจทำให้คันชักไปจบประโยคท่อนออกก็ได้ - แต่ก็มิถือเป็นความเสียหายหรือ

ผิดแต่อย่างใด จะอย่างไรก็ตามถ้าเป็นการเล่นร่วมกันทั้งวงซึ่งไม่ใช่ในกรณีเดี่ยวแล้วจะต้องเล่นตามแบบพื้นฐานเป็นสำคัญ คือต้องคำนึงเรื่องคันทักเริ่มออกและจบลงด้วยเข้า (ตรงกันข้ามกับพวกเครื่องสายที่ใช้คันทักของฝรั่ง ซึ่งเริ่มด้วยเข้าและจบลงด้วยออก เช่น VIOLIN, VIOLA, CELLO เป็นต้น

เครื่องดนตรีชนิดต่อไปคือ ระนาดเอก

หน้าที่ของระนาดเอกในขณะที่ร่วมวงก็เหมือนกับซอด้วง จะต่างกับซอด้วงก็ตรงที่การดำเนินทำนองเพลง ซึ่งระนาดเอกมักจะดำเนินทำนองอย่างโลดโผนพิสดาร (เฉพาะกรณีที่เล่นด้วยไม้แข็ง) แต่ถ้าหากนำเอาระนาดเอกมาเล่นในวงเครื่องสายอย่างที่เรียกว่าวงเครื่องสายผสมระนาดนั้น การดำเนินทำนองของระนาดเอกจะต้องดำเนินอย่างเรียบ ๆ เช่นเดียวกับซอด้วง จะพลิกเพลงทำนองให้พิสดารออกไปจากทำนองหลักแต่อย่างใดมิได้ ถึงจะมีบ้างก็เป็นส่วนน้อย กล่าวโดยสรุปแล้ว ระนาดเอกที่นำมาพร้อมกับวงเครื่องสายจะต้องดำเนินทำนองและอื่น ๆ เช่นเดียวกับซอด้วงทุกประการ

ส่วนวิธปฏิบัติของระนาดเอกนั้นมีมากมายหลายขั้นตอน คงจะนำมากล่าวได้ไม่หมด จึงขอนำมากล่าวแต่เพียงเบื้องต้นเท่านั้น

โดยปกติจะใช้มือซ้ายและขวาตีลงพร้อม ๆ กัน โดยวางระยะเสียงห่างกันแปดลูกเสียง อย่างที่เรียกว่าคู่แปด ช่องความถี่ของเสียงจะต้องเท่ากันส่วนจะช้าหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับทำนองของเพลงที่เล่น และที่สำคัญการให้น้ำหนักของมือซ้ายและขวาจะต้องเท่ากัน ไม่มีข้างใดหนักกว่าหรือเบากว่ากัน (สังเกตได้จากในเวลายกมือขึ้นตี ถ้ามือข้างใดยกสูงกว่าก็แสดงว่าเสียงข้างนั้นดังกว่านั้นไม่ถูกต้อง)

การจับไม้ระนาด จะต้องจับหมดทั้งห้านิ้ว กำให้แน่นพอสมควร ข้อศอกทั้งสองข้างตั้งตรงตามลำตัวไม่กางออกหรือแนบติดตัวจนเกินไป การตีพยายามให้หัวไหล่กับข้อศอกมีส่วนสัมพันธ์บังคับในการตี จากข้อศอกไปถึงมือที่จับไม้ระนาดพยายามให้เป็นท่อนเดียวกัน อย่าพยายามใช้ข้อมือกระดกตี (เพราะเสียงระนาดจะไม่ไพเราะเท่ากับวิธีการตีแบบให้หัวไหล่สัมพันธ์กับข้อศอก)

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนน้อยของเบื้องต้นที่เกี่ยวกับระนาดเอกเท่านั้น คิดว่าโอกาสหน้าถ้ามีก็จะนำมากล่าวตามขั้นตอนต่อไป

ดนตรีไทย : ย้ำเท่าหรือถอยหลัง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

จะมีใครเคย ประมวลปัญหาของดนตรีไทยไว้ อย่างเป็นบ้างแล้วหรือไม่
ก็ไม่ทราบ

แต่ที่สรรเสริญดนตรีไทยนั้นมีอยู่มากมายนักแล้ว วันนี้จะขอลองประมวลปัญหา
ของดนตรีไทยดูบ้าง เพราะผมเชื่อเหมือนที่ใคร ๆ ก็เชื่อว่าไม่มีสิ่งใดวิเศษหมด และไม่มี
อะไรเลวหมด

ดนตรีไทยก็เป็นเช่นนั้น เป็นศิลปะประจำชาติที่จะต้องอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนา
ควบคู่ไปกับความเป็นชาติ ศิลปวัฒนธรรม คือชีวิตและวิญญาณของคนในชาติ ดังนั้นมัน
จึงต้องเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วย ถ้าจะถามว่าเปลี่ยนแปลงเพื่ออะไร ก็ตอบ
ว่าเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเหมาะสมที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปนั่นเอง

เราจะพัฒนาส่งเสริมดนตรีไทยไม่ได้เลย ถ้าไม่ทำใจกว้างหันมาสำรวจข้อดีข้อด้อย
ที่มีอยู่เสียก่อน

ผมเห็นว่ามีประเด็นปัญหาน่าสนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยอยู่สองสามประเด็นดังนี้คือ
ประเด็นแรก เครื่องดนตรี

ครับ เครื่องดนตรีของเรายังใช้วัสดุที่ด้อยคุณภาพอยู่ ทำให้ไม่มีมาตรฐาน เช่น
เครื่องที่ทำด้วยไม้สน ถ้าไม้ไม่ดี ก็ยึดหดไปตามสภาพภูมิอากาศได้ แม้เครื่องบังคับเสียงก็
เช่นกัน จำพวกตะกั่ว ขี้เถ้า ข้าวสาร ครั่ง ฯลฯ นั้น สร้างปัญหาให้นักดนตรีอยู่เสมอ
เวลานี้อ่างขลุ่ยเริ่มหันมาใช้วัสดุอื่นทำขลุ่ยกันมากขึ้น ด้วยหาไม้ไผ่รวกดี ๆ ยากขึ้นทุกวัน

เรื่องเครื่องดนตรีไทยนี้ ผมอยากเสนอให้พัฒนาคำนวณวัสดุด้วย เวลาโลกเราผลิต
วัสดุขึ้นมาสนองใช้ในกิจการต่าง ๆ มากมาย บางชิ้นบางเครื่องน่าจะลองหันมาใช้โลหะดูบ้าง
ยิ่งต่อไปหากเราส่งเสริมจนคนนิยมกันทั่วบ้านทั่วเมือง ความจำเป็นในวัสดุใหม่ ๆ ก็จะมาทด
แทนได้ดีกว่าที่เราจะต้องมัวไปเสาะหาไม้ดี ๆ ซึ่งมีอยู่น้อยเต็มทีนั่น

อีกอย่างหนึ่งเครื่องดนตรีไทยเรา เวลาที่เหมาะกับมือผู้ใหญ่หรือเด็กโต ๆ แล้ว แต่ยังไม่มียุคเครื่องดนตรีชนิดเหมาะกับขนาดของเด็กเล็กระดับประถมศึกษาบ้างเลย ผมกับเพื่อน ๆ จับเด็กแถวบ้านมาตั้งวงดนตรีเครื่องสายไทย ปรากฏว่าขลุ่ยก็ตี ซอก็ตี ล้วนมีขนาดใหญ่กว่าความสามารถในการใช้นิ้วของเด็กระดับเจ็ดแปดขวบทั้งนั้น

เรื่องนี้ถ้าจะส่งเสริมให้เด็กไทยเราเล่นดนตรีไทย ก็ต้องผลิตเครื่องดนตรีให้มีขนาดเหมาะกับวัยเด็กด้วย ผมเองนั้นนึกเลยเถิดไปถึงว่าน่าจะมีโรงงานผลิตภัณฑ์ทำพวกงานซามที่ทำท้าวไฟเบอร์หรือวัสดุอย่างที่ใช้ ๆ กันอยู่นั้น เห็นมาลองผลิตกันซอเล็ก ๆ หลาย ๆ สีตลอดจนขลุ่ย จะเข้ วลว ฆ้องบ้าง บางทีจะชวนใจให้เด็กอยากลองเล่นได้มากกว่าปัจจุบัน

สำคัญแต่ส่งเสริมผลิตกันขึ้นมาแล้ว ต้องผลิตครู ผลิตอุปกรณ์การสอนให้ทันด้วยก็แล้วกัน

ประเด็นที่สอง เสียงดนตรี

ครับ ดนตรีไทยยังไม่มีมาตรฐานเสียงที่แน่นอนเป็นแบบฉบับเลย เวลาที่พยายามถือมาตรฐานเอาจากวงของกรมศิลปากรเท่านั้น ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเสียงที่ต่ำกว่ามาตรฐานเครื่องดนตรีสากลเขาอยู่ประมาณหนึ่งหรือครึ่งเสียง

ดังนั้นวงดนตรีไทยทุกวงจึงมีระดับเสียงต่าง ๆ กันออกไปมากมาย กระทั่งกลายเป็นว่าเวลานี้ยังฟังเพลงไทยก็ยิ่งเพี้ยนออกไปเรื่อย ๆ ไม่มีมาตรฐานได้ที่เอาเลย

ประเด็นที่สาม เพลง

บรรดาเพลงไทยทั้งเก่าใหม่ที่เล่นกันอยู่เวลานี้ หรือแม้กระทั่งที่จัดประกวดประชันชิงรางวัลเงินแสนนั้นก็เกิด ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นเพลงสร้างสรรค์เลย คือเรายังเล่นยังแต่งกันอยู่ในกรอบเก่า จังหวะเก่า หน้าทับเก่า

ทำไมไม่มีใครกล้าแต่งเพลงที่ขยับตัวจังหวะเร็ว แล้วสลัปล้าไปตามอารมณ์เพลงบ้าง หรือว่าทำไมไม่ลองสอดแทรกเครื่องดนตรีเดี่ยวขึ้นมาระหว่างเพลง แล้วมีเครื่องอื่นสอดประสาน หรือบรรเลงด้วยท่วงทำนองที่พิสดารไปจากที่มีอยู่บ้าง

แล้วอย่างนี้เราจะหาเพลงที่สะท้อนยุคสมัยของเราได้อย่างไร ในเมื่อแต่งหรือบรรเลงขึ้นมาที่ไร ก็เห็นแต่ภาพโรงละคร เห็นแต่ตัวโขน เห็นแต่ช่อฟ้า ใบระกา หรือปราสาทราชวังเท่านั้น สิ่งนี้ตัวเศษถูกตัดลงตัวแล้ว แต่ทำไมไม่มีใครกล้าลอง ทำเพลงให้เห็นภาพของแม่น้ำเจ้าพระยาบ้าง ให้เห็นภาพของความจืดจางในตลาด ภาพแม่ค้านั่งร้อยคอกไม้ กระทั่งภาพของสลัมคู้บ้าง

หรือว่าไม่ใช่หน้าที่ของคนตรีไทย

ประเด็นที่สี่ ลักษณะดนตรี

ดนตรีไทยเราทำหน้าที่อยู่สามสี่อย่างแต่เดิมมา ซึ่งที่จริงก็ไม่ได้เต็มไปสักเท่าไร แต่ในช่วงรัตนโกสินทร์นี้เท่านั้นที่หน้าที่ของคนตรีไทยจะกลายเป็นแบบฉบับครอบงำดนตรีมาจนทุกวันนี้ นั่นคือ

ประกอบพิธี มีทั้งพิธีทางศาสนา เช่นเทศกาลงานบุญ โขนจุก บวชนาค ตลอดจนไปจนพิธีอื่น ๆ เช่นไหว้ครู ทำขวัญ ฯลฯ

ประกอบการแสดง ก็ทั้งโขน ละคร ลิเก และการละเล่นบรรดามีนั้นแหละ กล่อมบรรรยากาศ ก็มีตั้งแต่กล่อมบรรทม สมโภชพระอยู่ ไปจนถึงงานเลี้ยงต่างๆ ในปัจจุบัน เช่นแต่งงานกินเลี้ยงที่มีคนตรีไทยไปนั่งล้อมวงเล่นกันห้อย ๆ ท่ามกลางเสียงเอะอะเฮฮาอยู่นั้น

ทั้งหมดนั่นคืออะไร ก็คือว่าหน้าที่ของคนตรีไทยโดยตัวของมันเองนั้น ไม่ได้อยู่บนเวทีจริง ๆ เลย นั่นคือคนตรีไทยไม่ใช่เพื่อผู้ฟังโดยตรง หากเพื่อประกอบกับอะไรอื่น

ดนตรีไทยต้องอยู่ข้างเวที ไม่ใช่อยู่บนเวทีนั่นเอง

ดังนั้นเมื่อจะส่งเสริมให้คนตรีไทยมาขึ้นเวที หรือมาตั้งวงประจักษ์กลางแจ้งโทรทัศน์ มันจึงเป็นเรื่องอหฤทัยเหลือทางผู้เล่นและผู้ดูผู้ฟัง

นักร้องถกยัดให้หนึ่งหนึ่ง เข้มตเข้มปากคำ จะเอื้อนเอ่ยก็ต้องไม่ให้ดูร้ นักคนตรีต้องนั่งเครื่อง คือทั้งวงเป็นเสมือนเครื่องเสียงเท่านั้น มิฉะนั้นก็จะไปบดบังการแสดงบนเวที หรือพิธีการที่เขากำลังมีบทบาทอยู่ในขณะนั้น

เพลงการทงหลายบรรดาที่เล่นที่รอกนอยู่^๕ จึงเท่ากับเป็นผลิตผลจากหน้าที^๕ ๕
ของวงดนตรีในยุคสมัยที่ผ่านมา

มหกรรมดนตรีที่จัดกันอยู่^๕ นั้น ผมก็เห็นว่าเป็ความพยายามอย่างย้งในอันที่จะเชิด
ชูผลงานของครดนตรี และความก้าวหน้าของดนตรีไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ผมก็ยังให้มี
วิจิจฉายอยู่^๕ นั้นแล้วว่า พวกเราบรรดาท่านผู้^๕ ในทางนี้ใครสร้างสรรค์อะไรพอจะเรียกว่าสื
ต่อฝีมือชั้นเลิศของครออกไปได้บ้าง นอกจากพยายามที่จะทรงจำและทำให้ได้เหมือนของเก่า
อยู่แต่เท่านั้น^๕

การจัดวงโอฬารพันล็กนั้นก็เป็นแต่งงานกันปริมาณคือ จัดรูปแบบวงให้ม้ห้มาเท่า
๕ นั้น ข้อดีก็มีเพียงช่วยเน้นเนื้อหาที่เป็นคุณภาพเก่าให้เด่นชัดขึ้นบ้างเท่านั้น^๕

ยังหาได้มีคุณภาพใหม่อันแสดงถึงอัจฉริยภาพของคนรุ่นนี้^๕ ไม่

ก็ขอเสนอประเด็นต่าง ๆ เท่าที่พอจะประมวลมาได้ไว้^๕ ๕ หนึ่งก่อน ยิ่งช่วยกัน
วิจารณ์ช่วยกันค้นหาข้อบกพร่อง เพื่อช่วยกันคงความเป็นดนตรีไทยให้สมค่าไว้ได้เท่าใดก็
๕ ชื่อว่า รักดนตรีไทยจริงย้งช้ช้เท่านั้น^๕

การประกวดประชันดนตรี

ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ

เมื่อพูดถึงการแข่งขัน โดยเฉพาะในวงการกีฬา ผลที่ออกมา ก็คือเป็นการแพ้หรือชนะได้อย่างเด็ดขาด เนื่องจากมีคะแนนเป็นเครื่องบอกได้อย่างชัดเจน แต่สำหรับการประกวดประชันดนตรีนั้นจะเอาผู้แพ้ผู้ชนะโดยเด็ดขาดไม่ได้ เพราะดนตรีเป็นเรื่องของศิลปะ ซึ่งขึ้นอยู่กับรสนิยมของผู้ฟัง ผู้ฟังคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง อาจจะชอบวงโน้มนั้น เพราะเห็นว่าเป็นได้สนุกถึงใจดี แต่อีกคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งอาจจะตัดสินใจให้อีกวงหนึ่งชนะก็ได้ ในกรณีนี้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยชี้ขาดได้ แต่นั่นมิได้หมายความว่าผู้ฟังจะเห็นด้วยกับกรรมการเสมอไป หรือแม้ว่าการตัดสินจะถือมติของมหาชน เช่นการปรบมือเป็นต้นก็อาจจะแพ้ชนะกันในกาลเทศะนั้น ๆ ถ้าเปลี่ยนสถานที่ของการประกวดประชันนี้ ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ คือเปลี่ยนกลุ่มผู้ฟัง ผลอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้อีกรูปหนึ่ง แต่ในกรณีที่ต้องหาข้อยุติ คือต้องมีผู้ที่ได้รับรางวัลเป็นลำดับไป กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มาช่วยตัดสินชี้ขาดก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นอยู่มาก

การประชันเป็นคำที่ใช้กันอยู่มากในหลาย ๆ วงการ เช่นการประชันลิเก 2-3 โรง หรือการประชันหนังตะลุงของภาคใต้ เป็นต้น การประชันไม่มีการแพ้ชนะกันโดยเด็ดขาด นอกจากในหมู่ผู้ชมจะวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา จะหามติที่เด็ดขาดคงไม่ได้ในทำนองเดียวกันกับการประชันดนตรีผลที่ออกมา ก็คงไม่แตกต่างจากการประชันลิเก หรือหนังตะลุงเท่าใดนัก คือจะสรุปไม่ได้ทีเดียวว่าวงใดแพ้ วงใดชนะ (ถ้าฝีมือไม่ต่างระดับกันมาก การประชันส่วนใหญ่จะเลือกเอาวงที่มีฝีมือใกล้เคียงกัน)

การประกวด แต่เดิมไม่ค่อยพบมากนัก คาดว่าคงจะเริ่มมีขึ้นในยุคประชาธิปไตยเฟื่อง เมื่อประมาณยี่สิบกว่าปีมานี้เอง เช่นการประกวดนาฏดนตรีในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งพูดกันในหมู่ชาวบ้านว่า ประกวด "ยี่เกต่อท่านคอมมิวนิสต์" ซึ่งด้วย พณฯ นายกรัฐมนตรี จึงเสด็จลงมา การประกวดก็นิยมกันแพร่หลายในวงการต่าง ๆ เพื่อชิงถ้วย

เกียรติยศตามแบบฝรั่ง ในด้านดนตรีไทย การประกวดในหมู่นักดนตรีอาชีพ เคยทำกันอยู่อย่างกว้างขวาง แต่ระยะนี้ซบเซาลงไปมาก เนื่องจากขาดผู้สนับสนุนอย่างจริงจัง แม้แต่ในระดับนักเรียน ซึ่งเคยมีการประกวดอยู่เป็นประจำทุกปีในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน แต่พองานนี้เลิกไป การประกวดก็ไม่มีใครดำเนินการต่อ ทำให้ขาดช่วงไป มีแต่การประกวดกันประปรายตามท้องถิ่น ซึ่งไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าใด ในช่วงระยะเวลา ๒๐๐ ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ก็มีการประกวดที่เอกชนจัดขึ้น เช่นการประกวดการแต่งเพลงไทย (เดิม) แต่ยังไม่ได้สนับสนุนไปถึงการประกวดวงดนตรีไทย ซึ่งผิดกับเพลงไทยสากลซึ่งมีการประกวดแต่งเพลงและประกวดวงดนตรีอยู่เป็นประจำ สถานที่ประกวดก็โอโถงสว่างาม เช่น ตามโรงแรมใหญ่ ๆ หรือสถานที่อันมีเกียรติ ทั้งสถานศึกษา โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ก็ให้การสนับสนุนในการประกวดเป็นอย่างดี ทั้งมีรางวัลเป็นเครื่องจูงใจค่อนข้างสูง

ระเบียบวิธีการประชันดนตรีไทย

๑. การประชันกันอย่างเป็นทางการนั้น นิยมให้มีการจับฉลากเพื่อเลือกวงที่บรรเลงก่อนหลัง เนื่องจากนักดนตรีที่บรรเลง อยากรจะบรรเลงที่หลังมากกว่า เพราะว่าผู้บรรเลงที่หลังจะได้เปรียบมาก เพราะได้เห็นแนววิธีการของฝ่ายตรงข้ามแล้ว จะได้ปรับแนวเพลงในวงของตนได้ดีขึ้นกว่าวงแรกได้ง่าย โดยอาศัยการนัดแนะกันในระหว่างที่วงแรกกำลังบรรเลงอยู่ก็ได้ ฉะนั้น เพื่อไม่ให้มีการเกี่ยงงอนกันในการบรรเลงก่อนหลัง จึงทำให้ต้องมี การจับฉลาก (การประชันบางแห่งอาจตกลงกันด้วยวาจาในการบรรเลงก่อนหลังก็มี)
๒. นิยมประชันกันเฉพาะวงปีพาทย์ ซึ่งหมายถึงวงปีพาทย์ที่ใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ
๓. โอกาสที่ประชันส่วนใหญ่พบมากในวัดคือ มีการบรรเลงดนตรีประชันในงานศพ หรือตามวังเจ้านายบางพระองค์ที่สนับสนุนและสนใจดนตรี เจ้านายบางพระองค์ก็มีวงดนตรีประจำวัง
๔. เพลงที่ใช้ประชัน มักมีการกำหนดกันไว้ก่อน เพื่อให้ให้นักดนตรีได้มีโอกาสเตรียมเทคนิค วิธีบรรเลงให้ดีที่สุด อีกวิธีหนึ่งคือไม่กำหนดเพลงไว้ แต่เป็นวิธีหาทางใหม่

มาอวดกัน เช่นทางใหม่ของเพลงที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว หรือเพลงที่แต่งใหม่โดยอาศัยของเก่า หรือแต่งใหม่ทั้งหมด ถ้าวงใดไม่มีทางใหม่ หรือเพลงใหม่มาอวดกัน ก็ถือว่าเป็นการเสียหน้า เหมือนกับว่าแพ้โดยปริยายในคราวนั้น

๕. การบรรเลงประชัน มีธรรมเนียมอยู่ว่าจะต้องประชันความพร้อมเพรียงของการบรรเลงทั้งวงแล้วต่อกับการใช้ความสามารถของนักดนตรีแต่ละคนด้วยการเดี่ยวประชัน นักร้องก็มีความสำคัญมากในการประชันเช่นกัน

ผลที่ได้จากการประกวดประชันส่วนใหญ่เป็นผลดีคือ เนื่องจากผู้ฟังจะได้ฟังการบรรเลงดนตรีอย่างสดฝีมือ และได้รับความเพลิดเพลิน ในค่านั้ผู้บรรเลงก็จะเกิดความกระตือรือร้นในการที่จะฝึกฝนเทคนิควิธี ตลอดจนคิดหาทางหรือแต่งเพลงขึ้นมาใหม่ในโอกาสที่มีการประกวดประชัน

สำหรับผลในทางตรงกันข้ามอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าไปถือว่า การแพ้ชนะเป็นสิ่งสำคัญเกินไปเช่นต้องการให้แพ้ชนะกันโดยเด็ดขาดอย่างกรรมการแข่งขันกีฬา ฉะนั้นถ้าจะให้เกิดผลในทางดีแล้ว ผู้ประกวดประชันควรจะนึกเสียว่า การประกวดประชันเป็นการเล่นดนตรีสู้กันฟัง มีอะไรดี ๆ ก็แลกเปลี่ยนกันในเชิงของเทคนิควิธี และอรรถรสของดนตรีไทย

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณอาจารย์ ประทวน เจริญจิตต์ ที่ช่วยกรุณาให้คำปรึกษา และข้อคิดเห็นในการเขียนบทความฉบับนี้.

รายละเอียดการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

๑. เครื่องดนตรีและผู้บรรเลง

๑.๑ วงเครื่องสายผสม ประกอบด้วยผู้บรรเลงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ดังนี้

- ซอด้วง ๑-๒ คน

- ซออู้ ๑-๒ "

- ขลุ่ย ๑-๒ "

- จะเข้ ๑ "

- โทน-รำมะนา หรือกลองแขก ๑,๒ "

- ฉิ่ง ๑ "

- ฉาบเล็ก ๑ "

- โหม่ง ๑ "

- เครื่องดนตรีผสม อาจเป็นระนาด ไวโอลิน

ออร์แกน หรือขิม ใดอย่างหนึ่ง ๑ "

- นักร้อง ๑ "

รวมทั้งวงมีผู้บรรเลงไม่เกิน ๑๓ คน หรือ ๑๔ คน ในกรณีที่ใช้กลองแขก

๑.๒ วงอังกะลุง ประกอบด้วยผู้บรรเลงเครื่องดนตรีต่าง ๆ รวม ๑๓ คน คือ

- ผู้บรรเลงอังกะลุง ๗ คน

- กลองแขก ๒ "

- ฉิ่ง ๑ "

- ฉาบเล็ก ๑ คน
- โหม่ง ๑ "
- นักร้อง ๑ "

๒. เพลงที่ประกวด แต่ละวงต้องบรรเลง ๒ เพลง คือ เพลงบังคับ ๑ เพลง และ เพลงเลือก ๑ เพลง

๒.๑ เพลงบังคับ

- วงเครื่องสายผสม บังคับเพลงใหม่โรงครอบจักรวาล ออกม้าย่อง
- วงอังกะลุง บังคับเพลงใหม่โรงปฐมดุสิต

๒.๒ เพลงเลือก

- วงเครื่องสายผสม เลือกบรรเลง ๑ เพลง จากเพลงต่อไปนี้
 ๑. แยกขาว (เถา)
 ๒. จินอาหนู (เถา)
 ๓. เขมรละออองค์ (เถา)
 ๔. ไส้พระจันทร์ (เถา)
 ๕. นางครวญ (เถา)
- วงอังกะลุง เลือกบรรเลง ๑ เพลง จากเพลงต่อไปนี้
 ๑. สุกสงวน (เถา)
 ๒. มอญรำตาบ (เถา)
 ๓. ญวนเฉล้า (เถา)
 ๔. เขมรปากท่อ (เถา)
 ๕. แยกอาหวัง (เถา)

๓. เกณฑ์การให้คะแนน

- ๓.๑ ความพร้อมเพรียง (การเริ่ม การส่งร้อง การหยุด การรับ การดำเนินทำนอง และจังหวะพร้อมเพรียงกัน) ๑๐ คะแนน
- ๓.๒ ทำนองเพลง (ถูกต้องตามต้นฉบับที่บรรเลงกันมาแต่เดิม ไม่ขาด ไม่เพี้ยนไม่เกิน) ๑๐ คะแนน
- ๓.๓ จังหวะ (ความซ้ำเร็วของเพลงเหมาะสมกับอัตราจังหวะ หน้าทับ ถูกต้อง) ๑๐ คะแนน
- ๓.๔ ความรู้ความสามารถของผู้บรรเลง (เทคนิคการบรรเลงและความสามารถเฉพาะตัว) ๑๐ คะแนน
- ๓.๕ นักร้อง (คำร้อง ทำนอง จังหวะ น้ำเสียง) ๑๐ คะแนน
- ๓.๖ มารยาท (กิริยาท่าทาง ความเรียบร้อยนุ่มนวล) ๑๐ คะแนน

เพลงที่ใช้ในการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออก ครั้งที่ ๓

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล

ในการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก ครั้งที่ ๓ นี้ ตอนแรก คณะกรรมการกำหนดจัดประกวดวงดนตรีไทย ๒ ประเภทคือ วงเครื่องสายผสม และวง อังกะลุง แต่หลังจากที่คณะกรรมการได้จัดทำประกาศเชิญชวนให้โรงเรียนต่าง ๆ ในภาค ตะวันออกส่งวงดนตรีไทยเข้าประกวดพร้อมกับส่งใบสมัครไปให้ด้วย เมื่อได้รับใบสมัคร กลับคืนมาปรากฏว่ามีโรงเรียนต่าง ๆ สมัครประกวดวงเครื่องสายผสมเป็นจำนวนมาก ส่วน วงอังกะลุงสมัครมานั้นน้อยจนไม่อาจจัดประกวดได้ คณะกรรมการจึงได้ตัดออกเหลือ ประกวดวงเครื่องสายผสมเพียงอย่างเดียว สำหรับเพลงที่ใช้ในการประกวดในครั้งนีแบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. เพลงบังคับ สำหรับให้ทุก ๆ วงบรรเลง คือเพลงโหมโรงครอบจักรวาล ออกมาย้อย

๒. เพลงเลือก สำหรับให้แต่ละวงเลือกบรรเลงเพลงใดเพลงหนึ่งจากเพลงต่อไปนี้คือ แขกขาว (เถา) อาหนู (เถา) เขมรละออองค์ (เถา) ไล่พระจันทร์ (เถา) และ นางครวญ (เถา)

คณะกรรมการตระหนักดีว่าการดนตรีไทยในภาคตะวันออกยังไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็ยังมีการฝึกหัดดนตรีไทยกันน้อยด้วย เหตุที่ว่าชาวชลบุรีสอนเป็นสำคัญนั่นเอง ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการฝึกหัด ดนตรีไทยตามโรงเรียนกันมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีการจัดประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนขึ้น ในขณะเดียวกันคณะกรรมการก็มีความมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคตะวันออกได้จัด ส่งวงดนตรีไทยเข้าร่วมประกวดกันมาก ๆ จึงได้พยายามเลือกเพลงที่เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ผู้ สอนดนตรีไทย เป็นเพลงที่ไม่ยากง่ายจนเกินไปและสามารถจัดหาโน้ตในการฝึกซ้อมได้ไม่

ยากนัก นั่นก็คือเพลงโหมโรงครอบจักรวาล ออกมาย่อง ที่เป็นเพลงบังคับ และส่วนที่เป็นเพลงเลือกก็ได้พิจารณาเลือกเพลงต่าง ๆ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

๑. เลือกเพลงที่รู้จักกันดีและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักดนตรีไทย และผู้สนใจดนตรีไทยทั่ว ๆ ไป

๒. เลือกเพลงที่ไม่ยาวจนเกินไปนัก ทั้งนี้เพราะระยะเวลาในการประกวดเพียงวันเดียว และมีวงดนตรีไทยส่งเข้าประกวดเป็นจำนวนหลายวง การบรรเลงเพลงยาว ๆ จะทำให้เสียเวลามากและเย็นย้อจนเกินไป

๓. เลือกเพลงที่มีสำเนียงภาษาแตกต่างกันไปในแต่ละเพลง ทั้งนี้เพื่อที่แต่ละวงอาจเลือกเพลงที่มีสำเนียงภาษาแตกต่างกันมาบรรเลง เพื่อผู้ฟัง (หรือกรรมการตัดสินการประกวด) จะได้รับรสแห่งความไพเราะของเพลงไทยที่มีสำเนียงเพลงแตกต่างกัน และไม่เกิดความเบื่อหน่ายที่จะต้องฟังเพลงที่มีสำเนียงเพลงอย่างเดียวกันซ้ำซาก

๔. เลือกเพลงที่แต่ละเพลงมีความสั้น-ยาวพอเหมาะกัน คือเป็นเพลงที่มีสองท่อนเหมือนกัน หรือเป็นเพลงที่อ่อนเดียวและมีเที่ยวกลับ

เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่วงการดนตรีไทยและผู้สนใจดนตรีไทย นับตั้งแต่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่ว ๆ ไป จึงขอนำประวัติ เนื้อร้อง และโน้ตเพลงต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกวดในครั้งนี้นำมาลงไว้ ณ ที่นี้ด้วยเพื่อเป็นการเผยแพร่ต่อไป โดยอาศัยโน้ตเพลงจากหนังสือ "ศรทอง ประชุมผลงานเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ" ซึ่งมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จัดพิมพ์เนื่องในวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี เป็นสำคัญ (หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมโน้ตเพลงซึ่งเป็นผลงานเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ พร้อมทั้งประวัติเพลงต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนถึง 69 เพลง อันเป็นการพิมพ์เผยแพร่เป็นเล่มแรกของมูลนิธิ ฯ และคงจะมีพิมพ์ออกมาอีกในโอกาสต่อไป เหมาะสมสำหรับใช้เป็นคู่มือในการฝึกหัดดนตรีไทยและสำหรับนักดนตรีทุกคน) ทั้งนี้โดยได้รับอนุญาตจากมูลนิธิ ฯ แล้ว สำหรับประวัติเพลงต่าง ๆ ก็เรียบเรียงมาจากคำอธิบายของอาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นสำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพลงใหม่โรงครอบจักรวาล ออกมาย้อย

เพลงใหม่โรงครอบจักรวาล เป็นเพลงที่มีความไพเราะเพลงหนึ่ง ซึ่งมีผู้นิยมนำมาบรรเลงกันอยู่เนือง ๆ ครูช้อย สุนทรวาทิน เป็นผู้แต่งขึ้นจากเพลงครอบจักรวาล ๒ ชั้นของเก่า สำหรับใช้เป็นเพลงใหม่โรงในวงปีพาทย์ของพระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง (เนียม ภายหลังเป็นพระยาจิรายุมนตรี) ในการบรรเลงเพลงนั้นมักจะเพิ่มเพลงมาย้อยต่อท้ายเข้าไว้ด้วยอีกท่อนหนึ่ง ทำให้น่าฟังยิ่งขึ้น เพลงนี้แต่งขึ้นโดยมุ่งหมายให้เกิดความสิริมงคล เช่นเดียวกับคาถามงคลจักรวาล ซึ่งเป็นบทสวดมนต์ให้พรของพระภิกษุสงฆ์ ความหมายของเพลงนี้เป็นารขออำนาจเดชะ สังกศัลสิทธิ์ให้คุ้มกันอุปัทวันตรายและบันดาลสวัสดิมงคลให้บังเกิดขึ้นแก่มวลสรรพสัตว์ทั้งหลายทั่วจักรวาล

โน้ตเพลงโหมโรงครอบจักรวาล ออกมาย่อง

(ท่อน๑)							
---ช	---ลท	-มรท	-ล-ช	-ทลช	-ล-ช	-ม-ช	ล-ค
---ช	---ม	---ร	---ค	---ช	---ค	---ร	มรชม
ชรมร	ชพมร	ครมร	ชพมร	ชครม	รมพช	พลชฟ	ชพมร
ชลชร	ชมมม	ชมรด	มรรร	มรดล	รดคค	รดลช	คลลล
ชรรร	ชมมม	ลชชช	รมชล	ชมรด	มรดล	รดลช	คลชม
ชรรร	ลทรม	ลชชช	รมชล	ชมชร	มรดล	ชลคร	คทลช
คชลช	คทลช	คชลช	คทลช	ลฟชล	ชลทค	ทรดท	คทลช
รททท	รชลท	รมรท	รทลช	ลชทล	ชมลช	รมชล	คชลค
ชมมม	ชมมม	ชลชม	ชมรด	ชลทล	รลทค	ชลทค	ทครม
-ค-ค	-ร-ร	-ม-ม	-ช-ช	รมพช	พลชฟ	ครมท	ชพมร
ชรมร	ชพมร	ชรมร	ชพมร	ชครม	รมพช	พลชฟ	ชพมร
ชลชร	ชมมม	ชมรด	มรร	มรดล	รดคค	รดลช	คลลล
ชรรร	ชมมม	ลชชช	รมชล	ชมรด	มรดล	รดลช	คลชม
ชรรร	ลทรม	ลชชช	รมชล	ชมชร	มรดล	ชลคร	คทลช
คชลช	คทลช	คชลช	คทลช	ลฟชล	ชลทค	ทรดท	คทลช
ไม่ต้องกลับคืนต่อท่อน ๒ เลย							

ท่อน ๒							
คคชฟ	มฟชล	ดรดล	คคชฟ	มรดช	ดรมฟ	มรชฟ	มรดร
คคคค	-ช-ช	คคคค	-ร-ร	ชชชช	-ร-ร	มมมม	-ฟ-ฟ
คคคค	-ล-ล	ชชชช	-ฟ-ฟ	คคคค	-ฟ-ฟ	ชลชฟ	ชฟมร
-ช-ช	-ลทค	ทดรม	รดลค	-ช-ช	-ลทค	ทดรม	รดลค
ชคทค	-ร-ม	ฟมรม	-ฟ-ช	-รมฟ	-ดรม	-ทคค	-ลทค
-ช-ช	-ค-ค	-ช-ช	-ฟ-ฟ	-ค-ค	-ฟ-ฟ	-ม-ม	-ร-ร
คคคค	-ท-ท	คคคค	-ร-ร	ฟชฟร	ฟรดท	ดรดท	คทลช
ทลชล	ทดรม	-ม-ม	-ม-ม	ชลชร	ชมรด	-ค-ค	-ค-ค
-ช-ช	-ลทค	ทดรม	รดทค	-ช-ช	-ลทค	ทดรม	รมมม
-ฟ-ฟ	-ช-ช	-ล-ล	-ร-ร	-ม-ม	-ฟ-ฟ	-ช-ช	-ล-ล
-ค-ค	-ช-ช	-ล-ล	-ฟ-ฟ	-ม-ม	-ฟ-ฟ	-ล-ล	-ช-ช
คชลช	คทลช	คชลช	คทลช	ลฟชล	ชลทค	มรดท	คทลช //
ชรมฟ	ชฟมร	ชมรด	มาย่อง รมคช	ทลรช	ลทลท	ดรดช	ลทคค
---	---	-ช-ร	---ม	-ช-ม	รรรร	---	---
ชลชม	ชมรด	รมชร	-ร-ร	ชมรด	ชดรม	ฟชฟม	รมฟช
รมฟช	ฟมรด	มรดล	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร

ชดรม	รพรม	รดรม	รมฟช	ลชพล	ชฟมช	ฟมรฟ	มรดล
ชทลช	รชลท	รมรท	รทลช	รมฟม	ลมฟช	รมฟช	ฟมรท
รมรท	รทลช	ทลทช	ลทลท	ลทดร	มรดท	ลชลท	ลทดร
----ร	-----	-ช-ร	---ม	-ช-ม	-ฟ-ช	-----	-----
รมฟช	ฟมรท	รมรท	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร
-ช-ช	-ม-ม	-ร-ร	-ด-ด	รดทด	รมชร	---ร	-----
ชลชม	ชมรด	รมชร	-ร-ร	ชมรด	ทดรม	ฟชฟม	รมฟช
รมฟช	ฟมรท	รมรท	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร
ชดรม	รชรม	รดรม	รมฟช	ลชพล	ชฟมช	ฟมรฟ	มรดล
ชรมร	ชฟมร	ชรมร	ชฟมร	ชดรม	รมฟช	ฟลชฟ	ชฟมร
ชรมฟ	ชฟมร	ชมรด	มรดช	ทลรช	ลทลท	ดรดช	ลทดร
---ร	-----	-ช-ร	---ม	-ร-ม	รรรร	---ร	-----
ชลชร	ชมรด	รมชร	-ร-ร	ชมรด	ชดรม	ฟชฟม	รมฟช
รมฟช	ฟมรท	รมรท	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร
ชดรม	รชรม	รดรม	รมฟช	ลชพล	ชฟมช	ฟมรฟ	มรดล
ชทลช	รชลท	รมรท	รทลช	รมฟม	ลมฟช	รมฟช	ฟมรท

รมรท	รทลช	ทลทช	ลทลท	ลทตร	มรดท	ลชลท	ลทตร
----ร	----	-ช-ร	---ม	-ร-ม	-ฟ-ช	----	----
รมฟช	ฟมรท	มรชม	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร
ชชชช	-ม-ม	รรรร	-ด-ด	รดทด	รมชร	----ร	----
ชลชม	ชมรด	รมชร	-ร-ร	ชมรด	ทดรม	ฟชฟม	รมฟช
รมฟช	ฟมรท	มรชม	รทลช	รทรล	ทลชม	รมชล	ชฟมร
ชดรม	รชรม	รดรม	รมฟช	ลชฟล	ชฟมช	ฟมรฟ	มรดร
--รด	ทลชร	--รช	ลทตร	--ชด	รมฟช	--ชล	ชฟมร
-มรท	-ล-ร	---ท	----ล	---ช	---ฟ	---ม	---ร

เพลงแขกขาว (เถา)

เพลงแขกขาวทำนอง ๒ ชั้น เป็นเพลงที่หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้แต่งขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับให้วงปี่พาทย์วงสวนกุหลาบของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมหลวงนครราชสีมา ใช้ร้องและบรรเลงแทรกในต้นนางลอย แทนเพลงจีนขิมเล็กซึ่งเคยใช้กันมาแต่เดิม ต่อมาราวปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ท่านจึงได้แต่งขยายขึ้นเป็น ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียวจนครบเป็นเพลงเถา เพลงนี้มีความหมายถึงจิตใจที่ครุ่นคำนึง และกังวลในของรัก

บทร้อง เพลงแขกขาว (เถา)

(เนื้อที่ ๑)

๓ ชั้น	๑	เหมือนนั้น	บันหยีทรงสวัสดิ์คีรีมี
	๒	ได้ฟังเสนาพาทิ	ภูมิสรवलสันต์ไปมา
๒ ชั้น	๑	อันเหล่าพี่เลี้ยงกิดาหยัน	กลนย้มไม่ได้กัมหน้า
	๒	บันหยีจึงมีวาจา	ว่าแก่ตำมะหงงด้วยพลัน
ชั้นเดียว	๑	เจ้าจงจทำอยู่คูก่อน	อย่าเพอร์บร้อนนายผัน
	๒	สั่งเสร็จเสด็จจรจรล	เข้าห้องสุวรรณอันโอฬาร

(เนื้อที่ ๒)

๓ ชั้น	๑	ทอทองก็ลงกับที่บรรจถรณ์	จะเปลื้องเครื่องอาภรณ์ก็หาไม่
	๒	ให้ระทวยระทศสลดใจ	แต่ตรีนึกในไปมา
๒ ชั้น	๑	โอ้อ่าโฉมเฉลาเยาวลักษณ์	เสียตายสักคือสัตย์แดหวา
	๒	จะระคนปนสักก็จรรกา	อนิจจาพี่จะทำประการใด
ชั้นเดียว	๑	จะคิกโฉนตึ้นะออกเอ๋ย	จะได้เซยชมชิตพิสมัย
	๒	พระเร่งร้อนรันทะยานใจ	ดังเพลิงกาฬผลาญไหม้ทั้งกายา

(อิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

โน้ตเพลงแขกขาว (เถา)

ต. ชั้น ท่อน ๑	-----ร	-รรร	-ร-ร	ซ่มรด	-ร-ม	-ฟ-ซึ	ลึซึ-ร
--รช	ลทตร	-รรร	-ร-ร	-ด-ด	----ล	--ดล	ซฟ-ซึ
---ซึ	-ซึซึซึ	-ฟ-ฟ	--มร	----ร	-รรร	มดรม	-ฟ-ซึ
---ช	-ชชช	-ดรม	รมฟช	ลชฟม	รมฟช	ลชฟช	ลทชล
--รช	ลทตร	----	มรชม	----ร	----ค	--รม	รดทล
--รช	ลทตร	--ดม	รดทล	ทลชด	-ท-ล	ทลชล	ซฟมฟ
----	----	คฟชล	-ช-ฟ	--มร	มฟ--	ซฟมร	มรดร*
กลับต้น เปลี่ยนใช้บรรทัดข้างล่างนี้แทนบรรทัดแรก แล้วจบที่เครื่องหมาย *							
-ด-ด	---ช	---ค	---ฟ	--ซึล	ซฟมซึ	ฟมรฟ	มรดร
ท่อน ๒ --รช	ลทตร	----	คมรด	ทรดท	ลคทล	ชลทค	-ท-ล
---ล	-ลลล	ซึซึฟซึ	-ลึซึล	-ซึฟซึ	-ฟมฟ	-มรม	-รดร
----	(รมฟช	ลึซึฟซึ ^{น้ำ}	-ล-ร)	----	(รมฟช ^{ตาม}	ลชฟช ^{ตาม}	-ล-ร)
----	(รมฟช ^{ตาม}	ลึซึฟซึ ^{น้ำ}	ลทชล)	----	(รมฟช ^{ตาม}	ลชฟช ^{ตาม}	ลทชล)
----	ลทลล	ลทลล	ลทลล	--รม	ดรทค	ทรทค	ลทชล
----	ลทลล	ลทลล	ลทลล	--ทค	ลทชล	ชทชล	ฟชมฟ
----ฟ	-ฟฟฟ	ซึลชฟ	-ม-ร	-มรด	-ร--	รดมร	ฟมซึฟ
----ฟ	-ฟฟฟ	คฟซึล	-ซึ-ฟ	--มร	มฟ--	ซึฟมร	มรดร

๒ ชั้น ท่อน ๑	---ร	---ม	---ฟ	---ช	-พมร	----	ช้ครม	รมพช
	---ช	-ชชช	ช้ครม	รมพช	ล้ช้พม	รมพช	ล้ช้พช	ลทชล
	---ล	-ลลล	ทลชด	-ท-ล	ทลชด	รดทล	ทลชล	ชพมฟ
	----	ช้พมร	มรคร	พมชฟ	--ช้ล	ช้พมช	พมรฟ	มรคร//
ท่อน ๒								
	--รช	ลทคร	----	มรดล	--คช	--คล	คลชล	ชพมร
	----	รมพช	ล้ช้พช	ลค-ร	----	รมพช	ล้ช้พช	ลทชล
	----	ลทลล	ลทลล	ทลลล	--ลล	คชลค	--ลล	คลชฟ
	----	ช้พมร	มรคร	พมชฟ	--ช้ล	ช้พมช	พมรฟ	มรคร//
ชั้นเดียว								
ท่อน ๑	-ร-ม	-ฟ-ช	----	----	ล้ช้พม	รมพช	ล้ช้พช	ลทชล
	-ชพช	-ล้ช้ล	-ชพช	-พมฟ	-มรม	-พมฟ	-มรม	-รคร//
ท่อน ๒								
	--รร	มรดล	คลชฟ	ชพมร	มรดฟ	ชพมร	มรคร	มพชล
*-ชพช	-ล้ช้ล	-ชพช	-พมฟ	-มรม	-พมฟ	-มรม	-รคร	
* กลับต้น เวลาจบ เปลี่ยนใช้บรรทัดข้างล่างนี้แทนบรรทัดที่ ๒ *								
*-ชพช	-ล้ช้ล	-ชพช	-พมฟ	-ค-ร	-ม-ฟ	ช้ล้ช้ฟ	-ม-ร	

เพลงนางกรวญ (เถา)

เพลงนางกรวญเป็นเพลงคู่กันกับเพลงสุกสงวน เดิมเป็นเพลงทำนอง ๓ ชั้น ไม่ทราบว่ามีผู้แต่งคือใคร แต่เมื่อฟังสำนวนและทำนองเพลงของสองเพลงนี้แล้ว ท่านผู้รู้สันนิษฐานว่าผู้แต่งเป็นคนเดียวกัน และแต่งขึ้นในสมัยใกล้เคียงกัน คือราวสมัยรัชกาลที่ ๕ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้แต่งทำนอง ๒ ชั้น และชั้นเดียวขึ้นเพื่อให้ครบเป็นเพลงเถา โดยเลียนทำนอง ๒ ชั้น และชั้นเดียวของเพลงสุกสงวน เพลงนี้มีความหมายสอดคล้องกับชื่อคือการกรวญคร่ำคร่าพันด้วยทุกข์โศกของสตรี

บทร้อง เพลงนางกรวญ (เถา)

๓ ชั้น	ไ้ว่าบ้านนี้พระพี่เจ้า ตั้งแต่ไปแก่งสยมา	จะโศกเศร้ารัญจวนหวนหา ไม่เห็นขนิษฐาในถ้ำทอง
๒ ชั้น	พระจะแสนโศกสร้อยละห้อยให้ จะคั่นคั่นกันกว่าเที่ยวหาน้อง	ร้อนราชหฤทัยหม่นหมอง ทุกประเทศเดือนท้องพนาสี
ชั้นเดียว	อกเอ๋ยทำไฉนจะไ้รู้ แม่นใครทูลแกลงแจ้งคดี	ว่าน้องอยู่ประมอตันกรุงศรี เห็นทีจะรับมาด้วยอาลัย

(อิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

โน้ตเพลงนางกรวย (เถา)

๓ ชั้น							
ท่อน ๑							
---ท	-ดตด	-ท-ร	ดตดต	-ขฟร	-ด-ท	--รด	ทด-ร
-ทตร	ดรฟข	-ลคช	ลขฟร	ฟรคท	ลทตร	ฟขฟร	ฟรคท
---ท	-ททท	ดรดท	ดทลช	---ท	-ดตด	รดรท	-ด-ร
-ทตร	ดรฟข	ลชคท	ลขฟร	-ขฟร	ฟรคท	ลขฟข	ลทตร
-ดรม	รขรม	รดรม	รมฟข	-ฟขล	คลขฟ	ขลขฟ	ขฟมร
-ขฟร	ฟรคท	ลขฟข	ลทตร	ดรฟข	ลขฟร	ฟขฟร	ฟรคท
---ท	-ททท	ดรดท	ดทลช	-ลคช	ลขฟม	รดรม	รมฟข
-ฟขล	ขคขล	ขฟขล	ขลทต	-ทตร	ฟรคท	ดรดท	-ล-ข//
ท่อน ๒							
---ฟ	-ขขข	-ฟ-ล	ขขขข	มรดข	คขคต	มรดต	มฟขฟ
ดรมฟ	มฟขล	ดรดล	คลขฟ	-ฟขล	คลขฟ	ขลขฟ	ขฟมร
--คต	ฟขฟร	ฟคฟร	ฟขฟร	ขฟลข	ลฟขร	ดรดฟ	ฟรคค
ขลทต	รดทล	ขฟขล	ขลทต	รรรข	รรรค	ทคขล	ทรดท
--ขล	ขขขข	-ฟ-ร	-รรร	ดรดฟ	ฟรคค	รดทค	รดฟร
ขฟลข	ลฟขร	ดรดฟ	ฟรคค	-ฟขล	ขลทค	ทคขล	ทรดท
---ท	-ททท	ดรดท	ดทลช	-ลคช	ลขฟม	รดรม	รมฟข
-ฟขล	ขคขล	ขฟขล	ขลทต	-ทตร	ฟรคท	ดรดท	-ล-ข//

๒ ชั้น							
ท่อน ๑							
-รพข	-ท-ด	รดทต	พรรร	-ช-ฟ	-ร-ด	ทตชด	ทรตท
----	ทตชล	ทตชล	ชด-ช	-ล-ช	-ฟ-ด	รมตร	----
ชขรช	พมร	ชขรช	พมร	ชขฟข	ลขฟร	ฟขตร	ฟขลท
----	ทตชล	ทตชล	ทต-ช	-ลขฟ	ชลทต	ทลขฟ	ชล-ช//
ท่อน ๒							
---ช	-ชชช	ดรดล	-ช-ฟ	ดล-ช	-ฟ--	-มรม	ดรดล
---	-รรร	ฟรขฟ	-ร-ด	-ฟขล	ชลทต	ทตชล	ทต-ท
----	-ช-ร	-ดทต	พรรร	-ช-ฟ	-ร-ด	ทตชล	ทรตท
----	ทตชล	ทตชล	ทต-ช	-ลขฟ	ชลทต	ทลขฟ	ชล-ช//
ชั้นเดียว							
ท่อน ๑							
--ทต	-รรร	-ร-ด	-ททท	-ร-ด	-ท-ด	ทลขฟ	-รรร
----	-รรร	-ชฟร	-ด-ท	-ร-ด	-ท-ด	ทลขฟ	ชล-ช//
ท่อน ๒							
---ช	-ชชช	ดลขฟ	-ม-ร	-ช-ฟ	-ร-ด	ทตชล	ทรตท
----	-ช-ร	-ดทต	-ททท	-ร-ด	-ท-ด	ทลขฟ	ชล-ช//

เพลงเขมรละออองค์ (เถา)

เพลงเขมรละออองค์ (เถา) เป็นเพลงพระราชนิพนธ์อันดับที่ ๒ ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงนำเพลงเขมรเอวบาง ๒ ชั้น ซึ่งเป็นเพลงโบราณเพลงหนึ่งมาเป็นเพลงต้นเค้าในการพระราชนิพนธ์ขยายขึ้นเป็น ๓ ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียวจนครบเป็นเพลงเถาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ การที่พระองค์ทรงตั้งชื่อเพลงว่าเขมรละออองค์ก็เนื่องจากทรงเปลี่ยนชื่อมาจากเพลงเขมรเอวบางที่เป็นเพลงต้นเค้านั่นเอง

บทร้อง เพลงเขมรละออองค์ (เถา)

๓ ชั้น	๑	เมื่อนั้น	ท้าวพันธุทรทรงฟังแล้วนั่งนิ่ง
		ไทยคนนี้มีบุญญาเกล้าจริงจัง	จะละทิ้งข้าไว้ไม่เป็นการ
	๒	จึงมีพระราชบัญชา	แก้พญาเคไชยออกทหาร
๒ ชั้น		ตัวเรานี้มีบุญญาธิการ	ไม่มีใครเปรียบปานแต่เดิมมา
	๑	บัดนี้พระร่วงเมืองละโว้	มีปัญหาก็คือไขทั้งใจเกล้า
	๒	ไม่เกรงซึ่งราชอาชญา	ทั้งไว้ข้าจะทำว่าคาญใจ
ชั้นเดียว	๑	จะตั้งตนขึ้นเป็นผู้วิเศษ	ก่อเหตุกำเริบเติบใหญ่
	๒	พญาเคไชยชาญชัย	จงรีบไปกุมจับอ้ายสำคัญ

(พระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

โน้ตเพลงเขมรละออองค์ (เถา)

๓ ชั้น							
ท่อน ๑							
----	----ร	-รรร	-ร-ร	ดรพช	ฟรฟค	รคคค	รฟ-ร
-ฟ-ฟ	----ร	ดรฟค	-ร-ฟ	-ลชฟ	-ค-ฟ	--ลช	พช-ล
---ล	-คคค	-ล-ร	คคคค	-ร-ค	-ล-ค	-ฟชล	-ค-ร
--ชช	ลชฟค	รคคค	รฟ-ร	--ชล	คค--	ฟคฟค	-ค-ล
----	---ล	-ลลล	-ล-ล	(ดรคค ^{น้ำ}	คชลค)	----	----
(ดรคค ^{น้ำ}	คชฟ)	----	----	ลชฟค	-ค-ฟ	-ช-ล	----
(คชลค	-ล-ค)	----	----	(คชลค	-ช-ล)	----	----
(-ล-ค)	----	(-ช-ล)	----	คชฟ	ชล-ช	ลชฟค	ฟค-ร //
ท่อน ๒							
----	---ค	----ร	คคคค	-ร-ค	-ล-ร	ดรฟค	คค-ค
----	ฟรรร	ดรฟค	คค-ค	-ล-ร	คค-ค	รคคค	รฟ-ร
---ล	---ค	---ฟ	----ร	--ชช	ลชฟค	ชฟคค	ฟคคค
---ค	--ชล	ชลคค	คคคช	-ล-ช	-ฟ-ช	ลชคค	----
(ดรคค ^{น้ำ}	ชลคช)	(ลชฟค ^{ตาม}	ลชคค)	(ดรคค ^{น้ำ}	ชลคช)	(ลชฟค ^{ตาม}	คชฟ)
---ล	---ค	----ร	----ฟ	--คค	คฟชล	----	----
(คชลค ^{น้ำ}	-ล-ค)	(คชลค ^{ตาม}	-ล-ค)	(คชลค ^{น้ำ}	-ล-ค)	(คชลค ^{ตาม}	-ช-ล)
(-ล- ^{น้ำ}	(-ล- ^{ตาม}	(-ล- ^{น้ำ}	(-ช- ^{ตาม}	คชฟ	ชล-ช	ลชฟค	ฟค-ร //

๒ ชั้น							
ท่อน ๑							
----	---ร	-รรร	-ร-ร	พขพร	-ด-พ	--ลช	พข-ล
--ด	-ดกค	-พขล	-ด-ร	-พ-ค	รพ-ร	---ค	---ล
----	----	ครคค	คคขพ	-ขพร	-ด-พ	---ช	---ล
----	คขลค	คขลค	-ข-ล	คคขพ	ขล-ข	ลขพร	พค-ร//
ท่อน ๒							
----	---ค	---ร	คคคค	-ร-ค	-ล-ค	รคคค	รพ-ร
----	พคคค	รคคค	รพ-ร	พรคค	คพ--	คคคค	ลรคค
----	----	ครคค	คคขพ	ลขพร	-ด-พ	---ช	---ล
----	คขลค	คขลค	-ข-ล	คคขพ	ขล-ข	ลขพร	พค-ร//
ชั้นเดียว							
ท่อน ๑							
---รร	-ร--	พคคพ	-ข-ล	--ขล	ครคค	ลขพข	ลขคค
--ขล	คคขพ	ขพคพ	-ข-ล	--ขค	--ขล	คคขพ	-ค-ร//
ท่อน ๒							
--คค	-ค--	-ลคค	ลขพร	--คพ	ขพขร	มรคค	-ข-ล
--ขล	คคขพ	ขพคพ	-ข-ล	--ขค	--ขล	คคขพ	-ค-ร//

เพลงอาหนู (เถา)

เพลงอาหนูเป็นเพลงสำเนียงจีน เดิมเป็นเพลง ๒ ชั้น ซึ่งได้แต่งขึ้นโดยดัดแปลงมาจากเพลงจีนแท้ ๆ ไม่ทราบว่าเป็นผู้ใดเป็นผู้แต่ง ต่อมาครูปุย บาปุยะวาทย์ ได้แต่งขยายขึ้นเป็นเพลง ๓ ชั้น ทางหนึ่ง กับจางวางทั่ว พาทยโกศล ก็ได้แต่งขยายขึ้นอีกทางหนึ่ง พร้อมทั้งได้ดัดลงเป็นชั้นเดียวจนครบเป็นเพลงเถา เพลงนี้มีความหมายในทางสุขสำราญรื่นเริง

บทร้อง เพลงอาหนู (เถา)

๓ ชั้น	อาหนูน้อยน้อย ไม่กระจางทางสนทราที่ซ่อนเร้น ฉันยังเล็กเด็กอยู่ที่ครูสอน ทั้งร้องรับขับลำเพลงดนตรี ขออภัยในอักษรกลอนประเทียบ	ค่อยบรรเลงทำเพลงเล่น ฟังก็เป็นเพลงได้แต่ไม่ตี บัญญัติก่อนลิมเลือนเชื่อนวิถึ จะหาที่เพราะยากลำบากใจ ยังไม่เรียบร้อยแน่เชิญแก้ไข เอ็นดูได้เป็นครูอาหนูเอ๋ย
--------	--	---

บทของเถา

๒ ชั้น	เจ้าสาวสาวสาวสะเท็น ฝูงองงค์ทรงสำอาง ใส่กำไล แลวไล ประดับสีเพชรพลอย	ค่อย ๆ เดินค่อย ๆ เดิน เดินตามทาง นางสาวศรี ห่มสี ทองใบอย่างดี ทองดีดี พลอยงาม ดวงม
ชั้นเดียว	ใส่ต่างหู สองหู หูทัดดอกไม้ จะหางาม งามกว่า ชวนกันเดิน พากันเดิน เดินรอเรียง	นารีโคชนโคในสยาม มาเคียงไม่เคียง เจ้าเดินเคียง เรียงคู่ คู่งาม คู่งาม
	(ท่านผู้รู้เข้าใจว่าเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) อาหนูมาคุณี่ ฟังไพเราะจับใจ	มาฟังดนตรีต่าง ๆ ครูที่ไหนดีแท้

(ไม่ทราบผู้แต่ง)

โน้ตเพลงอาหนู (เถา)

	๓ ชั้น								
	ท่อน ๑								
	---ล	-คคค	-ล-ร	คคคค	รมชล	ชพมร	มรชช	มรดล	
	ชลคร	มรดล	รคชช	คชชม	ชลชม	ชมรด	ชลทค	ทครม	
	ชลชค	ชลชค	ชลชค	ชลชค	รมชล	ชลคร	มรชช	มรดล	
	ชมรด	มรดล	รคชช	คชชม	ชลชม	ชมรด	ชลทค	ทครม	
ซ้ำ {	(ชครม	รมช ^{น้ำ} ล	คชลค	-ม-ช)	(----	ตาม	----	----	
	--รร	มรดล	--คค	รคชช	--ลล	คชชม	--ชช	ลชมร	
	--มม	รมรม	--รร	คคคค	--คค	ลคคค	--ลล	ชลชล	
	--คช	มชลค	--ชม	รคคค	--คช	มชลค	-ล-ร	คคคค	
	--ลล	คชชม	--ชช	ลชมร	--มม	ชมรด	--รร	มรดล	
	--คช	ลคคค	--ชม	รคคค	คชลค	ลชลค	ลชลค	ลค-ค//	
	ท่อน ๒								
	ซ้ำ {	(--มม	รมรม ^{น้ำ}	ชลทค	ทครม)	(-ค-ค	ตาม	--ชล	ทคทค)
		(ชชชช	คชลค ^{น้ำ}	ลชลค	ลคคค)	(ชชลค	ตาม	ลชลค	ลคคค)
		(-ม-ม ^{น้ำ}	--รม)	(ตาม	----	(-ล-ช ^{น้ำ}	-ร-ม)	(ตาม	----
รคคช		คชชม	ลชมร	ชมรด	ทชลท	คชทค	รทคค	มครม	
----	----	รมชล	-ค-ร	-ม-ช	-ม-ร	ชมรด	มรดล		

	--คช	ลคคค	--ขม	รคคค	คชคค	ลขลค	ลขลค	ลค-ค
	--ลล	คคขม	--ชช	ลขมร	--มม	ขมรค	--รร	มรคค
	--คช	ลคคค	--ขม	รคคค	คชคค	ลขลค	ลขลค	ลค-ค //
	๒ ชั้น							
	ท่อน ๑							
ซ้ำ	(-ค-ค	ลคคค	-ค-ค	ลคคค	คคคค	คคคค	-ร-ม	----)
ซ้ำ	(รมขล	ขลคช	รมขล	ขลคช	ลขคค	ขมขร	-ค-ร	----)
	รมขล	ขลคค	มรขร	มรคค	คคคช	-ล-ค	-ร-ม	----
	รมขล	ขพมร	มรขร	มรคค	คคคช	-ล-ค	-ล-ค	---- //
	ท่อน ๒							
ซ้ำ	(มมมม	-ร-ม ^{น้ำ}	ขมรค	-ร-ค)	(ขชชช	-ล-ช ^{ตาม}	คชลค	-ร-ค)
	มมมม	-ร-ม	--ชล	ทคคค	-ล-ช	-พ-ม	-ร-ม	----
	รมขล	ขลคค	มรขร	มรคค	คคคช	-ล-ค	-ร-ม	----
	รมขล	ขพมร	มรขร	มรคค	คคคช	-ล-ค	-ล-ค	---- //
	ชั้นเดียว							
	ท่อน ๑							
	-ค-ค	มรคค	คคขม	ขม--	-ค-ค	มรคค	คคขม	ขม--
	รมขล	ขลคช	ลขมร	มร--	รมขล	ขลคช	ลขมร	มร--
	ขมรค	มรคค	คคขลค	รค--	ขมรค	มรคค	คคขลค	ลค-- //

พจน ๒							
(-มรม ^{นำ})	รครด)	(-ชช ^{ตาม} ลคค)		(-มรม ^{นำ} รครด)		(-ชช ^{ตาม} ลคค)	
--ม	--รม	--รม	รม--	ชมรด	มรดล	ชครม	รม
ชมรด	มรดล	คชคค	ลค--//				

เพลงใต้พระจันทร์ (เถา)

เพลงใต้พระจันทร์ (เถา) เดิมเป็นเพลงชั้นเดียวชื่อว่า เพลงใต้เดือนจกจักษ์หรือมีบางท่านตั้งชื่อให้สุภาพขึ้นว่า เพลงนาคราชแผลงฤทธิ์ และเรียกกันติดปากว่า เพลงนาคราช ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำมาแต่งขยายขึ้นเป็น ๒ ชั้น และ ๓ ชั้น จนครบเป็นเพลงเถา รวมทั้งแต่งท่วงทำนองไว้อีก และเรียกชื่อว่า เพลงใต้พระจันทร์ (คงมาจากคำว่าใต้เดือนนั่นเอง แต่ต้องการให้ชื่อเพลงมีความไพเราะขึ้น) ความหมายของเพลงนี้ในตอนแรกทำนองเพลงช้า เรียบ ๆ แสดงถึงอารมณ์ที่มีความในใจ กรุ่นคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และในตอนท้ายของเพลงทำนองรุกเร้ารวดเร็ว แสดงถึงอารมณ์ร้อนใจที่จะต้องกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ

บทร้อง เพลงใต้พระจันทร์ (เถา)

๓ ชั้น	เอนเอียงลงบนเตียงกอดหมอนข้าง รู้จักบ้านก็จะกำนปโดยดิ่ง	เสน่ห์นางกรุ่นคิดคำนึงถึง จะพากฟิ่งฟิ่งไกรผู้ใดดี
๒ ชั้น	ช่วยพูดพาพิมมาให้พบ อย่าเลยวันรุ่งขึ้นพุ่มนี้	ไม่ลืมลบลคุณเลยจนเป็นผี จะสืบบ้านพิมพี้ให้แจ้งใจ
ชั้นเดียว	จะบิดทบาทตากัญจนบุรีศรีสุพรรณ จำจะเขียนเพลงยาวติดเอาไว้	ให้พบขวัญตาพิจังได้ สมคะเนก็จะให้เสียทีเถียว

(เสภาขุนช้างขุนแผน ไม่ทราบผู้แต่ง)

โน้ตเพลงใส่พระจันทร์ (เถา)

๓ ชั้น							
ท่อน ๑							
-ด-ด	---ล	---ช	---ม	----	ม [~] รต [~] ร	-ช-ด	----
-ม-ม	---ช	---ล	---ด	ด [~] ร [~] ม [~] ด	-ช-ด	--ม [~] ร	ด [~] ร-ม
(-ด-ล) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(-ด-ช) ^{น้ำ}	(---ตาม)	--ลล	ดลชม	รต-ร	----
-ม-ม	---ร	---ด	---ล	ด [~] ร [~] ด [~] ล	ดลชม	ร [~] ม [~] ช [~] ล	ดช-ล
----	----	-ช-ช	---ล	-ด-ช	ล [~] ด-ล	--ชช	ดลชม
(-ช-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(-ช-ร) ^{น้ำ}	(---ตาม)	---ร	-ร [~] ร [~] ร	ม [~] ร [~] ด [~] ร	มช-ม
-ล-ล	---ช	---ม	----	-ล-ล	---ช	---ม	---ร
-ม-ม	---ร	---ด	---ล	ด [~] ร [~] ด [~] ล	ดลชม	ร [~] ม [~] ช [~] ล	ดช-ล
----	----	ร [~] ด [~] ม [~] ร	ม [~] ด [~] ร [~] ล	ด [~] ล [~] ร [~] ด	ร [~] ล [~] ด [~] ช	-ม [~] ร [~] ด	ร [~] ม [~] พ [~] ช
-ม-ม	---ร	---ม	---ช	-ร [~] ด [~] ล	ช [~] ล-ด	----	----
(ดลชม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ลชม [~] ร) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ชม [~] ร [~] ด) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ม [~] ร [~] ด [~] ล) ^{น้ำ}	(---ตาม)
ด [~] ด [~] ด [~] ด	ล [~] ล [~] ล [~] ล	ช [~] ช [~] ช [~] ช	ม [~] ม [~] ม [~] ม	ร [~] ร [~] ร [~] ร	ม [~] ม [~] ม [~] ม	ช [~] ช [~] ช [~] ช	ล [~] ล [~] ล [~] ล
----	----	ร [~] ด [~] ม [~] ร	ม [~] ด [~] ร [~] ล	ด [~] ล [~] ร [~] ด	ร [~] ล [~] ด [~] ช	-ม [~] ร [~] ด	ร [~] ม [~] พ [~] ช
-ม-ม	---ร	---ม	---ช	-ร [~] ด [~] ล	ช [~] ล-ด	----	----
(-ร-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ร [~] ด [~] -ร) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ด [~] ล-ด) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(ลช-ล) ^{น้ำ}	(---ตาม)

ทรม	รท-ล	---ช	---ร	-ล-ร	-ม-ฟ	ชลชร	-ช-ล
ท่อน ๑ ทางเปลี่ยน							
-ม-ม	---ช	---ล	---ด	รคลช	คลชม	ลชมร	ชมรด
-ม-ม	---ช	---ล	---ด	ทชลท	คลทค	รทคท	มครม
---ล	--ค	---ช	--ลช	---ม	---ชม	---ร	---
คลชม	ลชมร	ชมรด	มรดล	คคคค	คลชม	รชชล	คช-ล
----	----	-ช-ช	---ล	-ค-ช	ลค-ล	-ชชช	คลชม
(-ช-ม) ^{น้ำ}	(--- ^{ตาม})	(ช-ร) ^{น้ำ}	(--- ^{ตาม})	----	----	มรดค	มช-ม
-ล-ล	---ช	---ม	----	-ล-ล	---ช	---ม	---ร
คลชม	ลชมร	ชมรด	มรดล	คคคค	คลชม	รชชล	คช-ล
(มรดค	มรดค ^{น้ำ}	มรดค	มรดล)	(รคคค	^{ตาม} รคคค	รคคค	รคคช)
(ชมรม	ชมรม ^{น้ำ}	ชมรม	ชลคช)	(คคชล	^{ตาม} คคชล	คคชล	คค-ค)
ลลล	คลชม	-ชชช	ลชมร	-มมม	ชมรด	-รรร	มรดล
คคคค	ลลลล	ชชชช	มมมม	รรรร	มมมม	ชชชช	ลลลล
(มรดค	มรดค ^{น้ำ}	มรดค	มรดล)	(รคคค	^{ตาม} รคคค	รคคค	รคคช)
(ชมรม	ชมรม ^{น้ำ}	ชมรม	ชลคช)	(คคชล	^{ตาม} คคชล	คคชล	คค-ค)

(-ร-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(รค-น้ำ)	(---ตาม)	(คล-น้ำ)	(---ตาม)	(ลช-น้ำ)	(---ตาม)
ทรม	รท-ล	---ช	---ร	-ล-ร	-ม-ฟ	ชลชร	-ช-ล
๒ ชั้น							
ท่อน ๑							
---ม	มมมม	ชลชม	-ร-ค	ลชลท	คลทค	รทคร	มครม
ชมชล	ชลคร	รมชร	มรดล	ลทรล	ทลชม	รครม	-ช-ล
ชครม	รมชล	คคคค	คคชม	ชมรด	มรดล	รคคช	คคชม
รมชล	ชลคร	รมชร	มรดล	ลทรล	ทลชม	รครม	-ช-ล
//รครม	มคคค	คคคค	รคคช	คคชม	รคคช	มรดล	ชมรด
คคชม	ลชมร	ชมรด	มรดล	ลทรล	ทลชม	รครม	-ช-ล//
ท่อน ๒							
ทางเปลี่ยน							
(-ช-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(-ช-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	----	-ช-ร	มรดค	มช-ม
----	----	คคชม	ลชมร	ชมรด	มรดล	ชลคค	คช-ล
(ช-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	(-ช-ม) ^{น้ำ}	(---ตาม)	----	-ช-ร	มรดค	มช-ม
---	---	คคชม	ลชมร	ชมรด	มรดล	ชลคค	คช-ล
//--ชล	คคคค	--ชล	คคคช	-ลชม	-คคช	-รคค	-มรด
-ลชม	-ชมร	-มรด	-รคค	-ทรล	ทลชม	รครม	-ช-ล//

ชั้นเดียว	เติมข้อไล่เดือนจกจวก						
ท่อน ๑							
----	ชมมม	-ม--	-ร-ม	--ตร	มรดล	ชลดล	ดช-ล
----	ชมมม	-ม--	-ร-ม	--ตร	มรดล	ชลดล	ดช-ล
--ชล	ดรดช	ลชมช	-ล-ด	-มชร	มรดล	ดลชม	-ช-ล
--ชล	ดรดช	ลชมช	-ล-ด	-มชร	มรดล	ดลชม	-ช-ล
ท่อน ๒							
ดลชม	ชม--	-ด--	-ร-ม	มรดล	ดล--	-ม--	-ช-ล
ดลชม	ชม--	-ด--	-ร-ม	มรดล	ดล--	-ม--	-ช-ล
--ชม	--ลช	ดลรด	-ด-ด	--มร	ดรมด	ลดรด	-ล-ล
--ชม	--ลช	ดลรด	-ด-ด	--มร	ดรมด	ลดรด	ล-ล-

กรรมการตัดสิน การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก

๑. **อาจารย์สุคจิตร์ คุริยะประณีต** ผู้เชี่ยวชาญการขับร้องเพลงไทย ผู้ควบคุมวงดนตรีไทยคณะคุริยะประณีต ข้าราชการแผนกดุริยางค์ไทย กรมประชาสัมพันธ์ อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตทับแก้ว และชมรมดนตรีไทย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง
๒. **อาจารย์ศิริ นักดนตรี** ข้าราชการแผนกดุริยางค์ไทย กรมประชาสัมพันธ์ เป็นอาจารย์ผู้ฝึกสอนดนตรีไทย ชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยมหิดล
๓. **อาจารย์ชฎิล นักดนตรี** อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
๔. **ดร. โกวิทช์ ชันธิศรี** อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหัวหน้าสาขาดนตรีโครงการ คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ก่อตั้งวงดนตรีไทยวงแรกในประเทศเนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา
๕. **ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ** อาจารย์หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โครงการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๓

๑. ชื่อโครงการ โครงการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๓

๒. ผู้ดำเนินการ

๑. นางไพพรรณ อินทนิล	ประธานอนุกรรมการจัดประกวดดนตรีไทย ฯ
๒. นางทัศนีย์ ทานตวณิช	เลขานุการและจัดหาทุน
๓. นางสาวฉัฐมา อาษาวัฐ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๔. นายสุธีระ ทานตวณิช	ผู้ช่วยเลขานุการ
๕. นางคารณี ภูมวรรณ	จัดหาทุนและเหรียญกษาปณ์
๖. นางสาวกาญจนา พงษ์พงษ์รัตน์	ผู้ช่วยเหรียญกษาปณ์
๗. นางวรรณิ แยมประทุม	ปฏิคม
๘. นางสาวนฤมล เจริญมา	ปฏิคม
๙. นายสมศักดิ์ ลิลา	ปฏิคม
๑๐. นางวิจิตรา สุภากร	อาหารและเครื่องดื่ม
๑๑. นางวาสนา ชาวหา	ถ่ายภาพ-บันทึกเสียง
๑๒. นายสุเทพ เมืองคล้าย	ฝ่ายสถานที่
๑๓. นายชฎิล นักดนตรี	ฝ่ายสถานที่และกรรมการตัดสิน ฯ
๑๔. นางสาวอภิรดี อุทมมณีสุวัฒน์	พิธีกร
๑๕. นายประดิษฐ์ อินทนิล	พิธีกรและสารถีนิยกร
๑๖. นางภาณี มหาพันธ์	บรรณารักษ์หนังสือที่ระลึกประกวด
ดนตรีไทย ฯ

๓. หลักการและเหตุผล

ดนตรีไทยเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษของไทยได้สร้างสม-
มานานนับด้วยร้อยปีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติอย่างเด่นชัด ควรที่คนไทยจะภาค
ภูมิใจ และช่วยกันรักษาไว้ให้ดำรงคงอยู่สืบไป โดยเฉพาะเยาวชนไทยซึ่งเป็นผู้สืบทอดมรดก
ทางวัฒนธรรม ควรจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักถึงคุณค่า และเกิดความรัก ความชื่นชม
ในดนตรีไทย

โดยที่มหาวิทยาลัยมีภาระหน้าที่ประการหนึ่ง คือการทำให้ศิลปวัฒนธรรมของ
ชาติ มหาวิทยาลัยจึงควรมีบทบาทในการส่งเสริมดนตรีไทยด้วย วิธีการส่งเสริมอย่างหนึ่งก็
คือการจัดประกวดดนตรีไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการฝึกหัดดนตรีไทยกันมากขึ้น
ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูง
ของภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้จัดให้มีการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้
โดยได้ดำเนินมาสองครั้งแล้ว

ในปี ๒๕๒๕ นี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน กำหนดจัดงานสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี และงานสถาปนามหาวิทยาลัยครบรอบ ๒๗ ปี จึงเป็นการสมควร
ที่จะจัดการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๓ ขึ้น เพื่อเป็นการ
ร่วมเฉลิมฉลองในวาระโอกาสดังกล่าว

๔. จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนฝึกหัดดนตรีไทยกันมากขึ้น
๒. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถทางดนตรีไทย
๓. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
๔. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทย
๕. เพื่อร่วมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

๕. กำหนดเวลา ๘.๓๐-๑๘.๓๐

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๖. สถานที่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

๗. รายละเอียดในการประกวด

๗.๑ ประเภทของวงดนตรีไทย

- วงเครื่องสายผสม
- วงอังกะลุง

๗.๒ คุณสมบัติของวงดนตรีไทยที่เข้าประกวด

- ต้องเป็นวงดนตรีไทยของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง ๗ จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี
- ผู้บรรเลงเป็นนักเรียนปัจจุบันของโรงเรียนที่ส่งเข้าประกวด
- ระดับการศึกษาของผู้บรรเลงไม่เกินมัธยมศึกษา

๗.๓ การตัดสินการประกวด

การประกวดดนตรีไทยแต่ละประเภทมี ๓ รางวัล คือ

- รางวัลชนะเลิศจะได้รับ
- ถ้วยรางวัลเกียรติยศจากมหาวิทยาลัยเป็นเวลา ๑ ปีการศึกษา ถ้วยนี้ต้อง

นำมามอบคืนก่อนถึงวันประกวดปีต่อไป หากโรงเรียนใดชนะเลิศ ๓ ปีติดต่อกันจะได้รับถ้วยรางวัลเกียรติยศนี้ไว้เป็นสิทธิ์โดยเด็ดขาด

- โล่ชนะเลิศ
- เกียรติบัตร

- รางวัลรองชนะเลิศ จะได้รับ

- โล่รองชนะเลิศ
- เกียรติบัตร

๘. วิธีการประกวด

๘.๑ มหาวิทยาลัยจัดส่งใบสมัคร พร้อมทั้งประกาศและรายละเอียดการประกวดดนตรีไทยไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงก่อนการประกวด ๖๐ วัน

๘.๒ จำแนกประเภททวงหนี้ชาวไทยตามที่กำหนดเป็น ๒ ประเภท แล้วจับสลากเรียงลำดับการบรรเลง

๘.๓ ในการบรรเลงเพลงประกวด จะให้ทุกวงบรรเลงเพลงบังคับให้เสร็จสิ้น แล้วจึงบรรเลงเพลงเลือก

๘.๔ หากมีวงดนตรีไทยสมัครจำนวนมากอาจจัดเป็น ๒ วัน

๙. งบประมาณ

๙.๑	สูจิบัตรและเอกสารความรู้ทางดนตรีไทย ๑,๐๐๐ เล่ม	๒๐,๐๐๐ บาท
๙.๒	ถ้วยรางวัลและโล่	๑๓,๐๐๐ บาท
๙.๓	ค่าเครื่องพิมพ์และนักดนตรีไทยและกรรมการ	๒,๐๐๐ บาท
๙.๔	ค่าตกแต่งสถานที่	๒,๐๐๐ บาท
๙.๕	ค่าบันทึกภาพ บันทึกเสียง	๑,๐๐๐ บาท
	รวม	๓๘,๐๐๐ บาท

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ มีวงดนตรีไทยระดับนักเรียนเข้าร่วมประกวดประมาณ ๑๕ วง เป็นจำนวนนักดนตรีไทยประมาณ ๒๒๕ คน

๑๐.๒ มีผู้เข้าฟังและชมการประกวดทั้งนักเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปจากทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๐.๓ มีหนังสือที่มีคุณค่าต่อวงการดนตรีไทย ซึ่งจะพิมพ์เผยแพร่จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

๑๐.๔ ช่วยปลูกฝังให้คนไทยเกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทย

๑๐.๕ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประกวดดนตรีไทย
ระดับนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียง (ครั้งที่ ๓)
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

๑. โรงเรียน คัดครูลี ถนนจักรพรรดิ อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสมระนาดเอก

เพลงเลือก เขมรระอองค์ (เถา)

ผู้ฝึกสอน นายทองอยู่ พรหมโชติ
นายแจลบ อรุณรัตน์

ผู้ควบคุมวง

น.ส. ศศิธร โรจนตระกูล

นายสมบัติ พรหมสุวรรณ

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. น.ส. ศิริพร นาคสิทธิเลิศ	๒. น.ส. สุชาดา จาปะเกษตร
๓. น.ส. นิษฐกานต์ โคมเดือน	๔. น.ส. ชมพิศ ศิริอำนาจ
๕. ด.ญ. ภาวดี เนียมโกะ	๖. ด.ญ. กิ่งแก้ว เฉยเจริญ
๗. น.ส. ชวนพิศ ชูจิตร	๘. น.ส. กุลวดี นักบุญ
๙. ด.ญ. ปิยะรัตน์ รวบรวมทรัพย์	๑๐. น.ส. รัตนา พลอยสกุล
๑๑. น.ส. ไกล่รุ่ง บุญเขียน	๑๒. น.ส. อำนวย ไสร์จ๊ะ

๒. โรงเรียนปรางเงินกัลยาณี

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภทเครื่องสายผสม

รายชื่ออาจารย์ที่ควบคุม

๑. นางบุญศรี สร้อยจำปา

รายชื่อนักเรียน

๑. น.ส. จิตนา ผลพิชน์	๒. ต.ญ. ทารณี ย่านเคิม
๓. น.ส. บุษบา มนต์ทรงธรรม	๔. น.ส. สมพร พันธุ์นาค
๕. นายบุญเลิศ ส่งศรี	๖. นายสุพจน์ บุญยืน
๗. น.ส. อาลิวรรณ มั่งเจริญ	๘. ต.ญ. กาญจนา อาษาเอื้อ
๘. ต.ญ. วาสนา มีสน	๑๐. ต.ญ. การุณันท์ ชิตชาญกิจ
๑๑. ต.ญ. วิไล พังสะอาด	

๓. โรงเรียนพนัสพิทยาคาร ต. กุฏโง้ง อ. พนัสนิคม จ. ชลบุรี

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสมขิม

เพลงเลือก นางครวญ (เถา)

ผู้ฝึกสอน นายวิเชียร เอ็มเบีย

ผู้ควบคุมวง

นางนันทพร ศานติเกษม

นายวิเชียร เอ็มเบีย

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. ต.ญ. พรนิพา ปรีหะจินดา	๒. ต.ญ. ดวงใจ เลิศวิเศษวิทย์
๓. ต.ญ. จเร รอดเงิน	๔. ต.ญ. ปารีชาติ เอ็มเบีย
๕. ต.ญ. นิสากร ศรีณัยชล	๖. ต.ญ. อารีย์ เสนานันท์สกุล
๗. ต.ญ. นวลจันทร์ สีสลาภิรมย์ชัย	๘. ต.ญ. สวรรินทร วงษ์แก้ว
๙. ต.ญ. สมสุข อธิฐงาม	๑๐. ต.ญ. อัมพร บริบูรณ์
๑๑. น.ส. จงรักษ์ อัคราผล	๑๒. นายพงษ์ศักดิ์ เสตุคมพัทธ์
๑๓. ต.ญ. กัญญา พุทศรี	

๔. โรงเรียนศรียานุสรณ์จังหวัดจันทบุรี เลขที่ ๑ ถนนศรียานุสรณ์ ต. วัดใหม่

อ. เมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

สมัครเข้าประกวดคอนเสิร์ตไทยประเภท เครื่องสายผสมออร์แกน

เพลงเลือก แยกขาว (เถา)

ผู้ฝึกสอน อาจารย์มนตรี ศรีตระกูล

ผู้ควบคุมวง

๑. อาจารย์มนตรี ศรีตระกูล

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. น.ส. อรวรรณ แซ่เจี้ยว

๒. น.ส. กฤษณา พานิชเจริญ

๓. ท.ญ. สุพัทรา ถนอมศิริ

๔. น.ส. เกรือมาศ มุชอ

๕. น.ส. อัจฉรา สุวรรณโกศาตร์

๖. น.ส. อุบลรัตน์ นักเสียง

๗. น.ส. เนาวรัตน์ นักเสียง

๘. ท.ญ. สุดา อุทมนันสุขทวี

๙. ท.ญ. ศิริพร โอภาสชาติสกุล

๑๐. น.ส. อำไพพรรณ คัมภีร์วงศ์

๑๑. น.ส. สุธาสินี ประทุมชาติ

๑๒. ท.ญ. จุฬารัตน์ หอมสิริ

๑๓. ท.ญ. นพวรรณ แจ่มจันทร์

๑๔. น.ส. ช่อนช พุ่มทองสุก

๕. โรงเรียนชุมชนวัดดอนทอง ต. บางคันทันเบ็ด อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา

สมัครเข้าประกวดคอนเสิร์ตไทยประเภท เครื่องสายผสมซิม

เพลงเลือก จีนอาหนู (เถา)

ผู้ฝึกสอน

๑. น.ส. ทองม้วน สุรพล

๒. น.ส. จำลอง ไสยพรพรมมา

ผู้ควบคุมวง

๑. นายจำรัส ไสยพรพรมมา

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. ต.ญ. ประไพ วัطنะพนสิน	๒. ต.ญ. วรางคณา เจริญสุข
๓. ต.ญ. พยุง ผดุงเจริญ	๔. ต.ญ. เฟื่องฟ้า กัดดีเจริญ
๕. ต.ช. พล จันทร์ชัย	๖. ต.ญ. รัตติกาล แซ่ฮ้อ
๗. ต.ช. บงกช ออถาวร	๘. ต.ช. ศิริชัย นิลพัฒน์
๘. ต.ช. มนต์รี อินทโพธิ์	๑๐. ต.ช. ศิริลักษณ์ บุญสว่าง
๑๐. ต.ช. ขบวนการ ออถาวร	๑๒. ต.ช. สมเกียรติ บางสมบูรณ์
๑๓. ต.ช. สมควร บุญยัง	๑๔. ต.ช. บัณฑิตา ผาสุข

๖. โรงเรียนบ้านค่าย ต. หนองละลอก อ. บ้านค่าย จ. ระยอง

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสมฆ้อง

เพลงเลือก เขมรละออองค์ (เถา)

ผู้ฝึกสอน นายพ้อ เชื้อวิเชียร

ผู้ควบคุมวง

๑. นางลักขณา เรืองภักดี
๒. น.ส. สุภา ใจบุญ

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. น.ส. พรรณี ไทบุตร	๒. ต.ญ. เสาวลักษณ์ สุวรรณสว่าง
๓. ต.ญ. น้าผึ้ง ดำรงตระกูล	๔. ต.ญ. วนิตา วรเวก
๕. น.ส. นุสรวิศา อินทร์เที่ยง	๖. ต.ญ. นงนุช ออมศิริ
๗. ต.ญ. เอียดศิริ เรืองภักดี	๘. ต.ช. มนต์รี ไทบุตร
๙. ต.ช. เอกชัย จินนกร	๑๐. ต.ช. ชาญณรงค์ อาจารย์ภา
๑๑. น.ส. สุกัญญา แสงหิรัญรัตน์	๑๒. ต.ญ. พวงเล็ก เวณะนรัชนี
๑๓. น.ส. รุ่งนภา วงศ์ต่อ	

๓. โรงเรียนอนุบาลระยอง ถนนริมหน้า ต. ท่าประดู่ อ. เมืองระยอง จ. ระยอง
 สมักรเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสมระนาดเอก

เพลงเลือก เขมรละออองค์ (เถา)

ผู้ฝึกสอน

๑. นายสวัสดิ์ สุนทรนัญ
๒. น.ส. เกยูร กางกูร และ น.ส. ปณัญญา ม่วงคัม

ผู้ควบคุมวง

๑. น.ส. ปณัญญา ม่วงคัม
๒. น.ส. เกยูร กางกูร

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. ท.ญ. จินตนา สุนทรชัยนาคแสง	๒. ท.ญ. อุมารณห์ เรืองภักดี
๓. ท.ช. ณิชวุฒิ โพธิ์ทองคำ	๔. ท.ญ. เพลินใจ ทองเปรม
๕. ท.ญ. เสาวลักษณ์ ศรีพล	๖. ท.ญ. อัจฉรา เรืองภักดี
๗. ท.ช. วิษัระ รวกลายดี	๘. ท.ช. อำนาจ ศรีแสง
๙. ท.ช. สรวีศ สันธนะโยธิน	๑๐. ท.ญ. สมร สร้อยสงิม
๑๑. ท.ญ. อภรตี บุญสม	๑๒. ท.ญ. นิภาพัฒน์ เมืองศิริ
๑๓. ท.ญ. เพ็ญภา ทั้งสุนทรชัย	๑๔. ท.ญ. อุมารณห์ เรืองภักดี

๔. โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ฉะเชิงเทรา ต. หน้าเมือง อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา
 สมักรเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสม

เพลงเลือก แหกขาว (เถา)

ผู้ฝึกสอน

๑. นายวัฒน์ เหลืองงามละออ
๒. นางวิไล สุวรรณะ

^๑
ผู้ควบคุมวง

๑. นายวัฒน์ เหลืองงามละอ

^๒
รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. นายเชิดพันธ์ รัชมี

๒. ค.ญ. ภัทรวดี เทศโหมศ

๓. ค.ญ. รัชเกล้า กิติวิริยะชัย

๔. นายกิตากร จันทรา

๕. ค.ญ. ภคินี ภัทรกุล

๖. นายสุรเทพ สนิศรี

๗. ค.ช. สมนึก อ่วมเกษม

๘. นายเอกพจน์ เจยเจริญ

๙. น.ส. กนิษฐา เจิงฮั่ว

๕. **โรงเรียน ชลกันยานุกูล** อ. เมือง จ. ชลบุรี

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท เครื่องสายผสมซิม

^๓
เพลงเลือก นางครวญ (เถา)

^๔
ผู้ฝึกสอน

๑. นายธรรมศักดิ์ พูลสวัสดิ์

๒. นายทองหล่อ สวัสดิ์ทิภาพ

^๕
รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. น.ส. นิตา แสงไผ่แก้ว

๒. น.ส. จีรานุช สุขใจ

๓. น.ส. กนกพร แซ่ตั้ง

๔. น.ส. กัญญา ฉิมรวยลาภ

๕. น.ส. วิภาราตรี บำรุงศักดิ์

๖. น.ส. มณฑกานต์ เหลี่ยมสุวรรณ

๗. น.ส. วราภรณ์ หิรัญรัตน์มีราตรี

๘. น.ส. อารยา สวัสดิ์ทิภาพ

๙. น.ส. วันดี บุญถนอม

๑๐. น.ส. วาสนา ธรรมวาจา

๑๑. น.ส. กฤษณา โสศาศรี

๑๒. น.ส. วดี แสงไผ่แก้ว

๑๓. น.ส. นันทพร สวัสดิ์ทิภาพ

๑๐. โรงเรียน อำนวยวิทย์ ๑๓๕ หมู่ ๘ ถนนชวนะอุทิศ ต. ท่าช้าง อ. เมืองจันทบุรี
จ. จันทบุรี

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท อังกะลุง

เพลงเลือก อังกะลุง เขมรปากท่อ (เถา)

ผู้ฝึกสอน

๑. นายมนตรี ศรีตระกูล

ผู้ควบคุมวง

๑. นายมนตรี ศรีตระกูล

๒. นายเสน่ห์ ปาสาณพันธ์

รายชื่อนักดนตรีและนักร้อง

๑. ก.ช. ชารา มณีสิน

๒. ก.ช. ทรงฉัตร สินธุนาวา

๓. ก.ช. ธนารักษ์ ธนิตาภิรมย์

๔. ก.ญ. วราภรณ์ แซ่เล่า

๕. ก.ญ. รุ่งทิพย์ ช่อตรง

๖. ก.ญ. นภาพร แสงทรัพย์

๗. ก.ญ. อารีรัตน์ อรรถมยจินดา

๘. ก.ช. สายัณห์ อากิจ

๙. ก.ช. พันธกิจ ธรรมสุขวิชวัฒน์

๑๐. ก.ญ. บุศรา ลีไพศาล

๑๑. ก.ช. สมบัติ อินโภาส

๑๒. ก.ช. ทิพนุ ธีระนุกุล

๑๓. ก.ญ. พิมลพรรณ แสงคำ

๑๑. โรงเรียนบ้านบางพระ “นิงนาวิกอนุสรณ์” หมู่ ๒ ต. บางพระ อ. ศรีราชา
จ. ชลบุรี

สมัครเข้าประกวดดนตรีไทยประเภท อังกะลุง

เพลงเลือก อังกะลุง มอญรำดาบ (เถา)

ผู้ฝึกสอน

๑. นายทนศักดิ์ ไทยธรรม

ผู้ควบคุมวง

๑. นางมณฑา ไทยธรรม

รายชื่อบัณฑิตและนักร้อง

๑. ท.ญ. จันทนา ดอกแก้ว	๒. ท.ญ. สมพิศ สัมจิน
๓. ท.ญ. อนงค์ ทองเพ็ญ	๔. ท.ญ. ศรีวรรณ วงษ์งาม
๕. ท.ญ. อัมพวัน จันทร์กำเหนิด	๖. ท.ญ. ปราณีย์ แซ่ลี้
๗. ท.ญ. นันทวัน อินทรักษา	๘. ท.ช. นพแก้ว เจียรมานพ
๙. ท.ช. ภาณุ พิทักษ์ญาติ	๑๐. ท.ช. วัฒนา วงษ์งาม
๑๑. ท.ช. เกียรติศักดิ์ สวรรักษ์	๑๒. ท.ช. วัชรินทร์ แสงล้ำเลิศ
๑๓. ท.ญ. ขวัญใจ จันทร์เกลี้ยง	

๑๒. โรงเรียน สังกัดสมุทร ถนอมสุขุมวิท ต. สัตหีบ อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี
 สมัครง่ายประกวดดนตรีไทยประเภท อังกะลุง

เพลงเลือก อังกะลุง แหกอาหวัง (เถา)

ผู้ฝึกสอน นายสุริยะ เขยกำเหนิด

ผู้ควบคุมวง นายสุริยะ เขยกำเหนิด

รายชื่อบัณฑิตและนักร้อง

๑. น.ส. ขวัญใจ เขยกำเหนิด	๒. น.ส. กิ่งรัก กรอบเพชร
๓. ท.ญ. หทัยทิพย์ เขยกำเหนิด	๔. ท.ช. นพพร บำเหน็จพันธ์
๕. ท.ช. จิระ พุ่มสุข	๖. ท.ช. ราเมศวร์ สอนเจตน์
๗. ท.ช. วิฑูรย์ ชาวกระจ่าง	๘. ท.ช. อุทัย รุ่งเรือง
๙. ท.ญ. ปทุมรัตน์ ผาดศรี	๑๐. ท.ญ. ประภัสสร กรีกกรฎ
๑๑. ท.ญ. รัชชา จำปาทอง	๑๒. ท.ญ. วรรณวิมล แก้วประถม
๑๓. น.ส. กัญญา มัคคุเทศก์ นักร้อง	

ผู้จัดทำ

รศ. ภารดี มหาขันธ์	บรรณาธิการ
อ. ประดิษฐ์ อินทนิล	สารานุกรม
อ. ไพพรรณ อินทนิล	ฝ่ายจัดการ
นางอุพา มีพจนา	ผู้จัดพิมพ์ฉบับ
นางขวัญจิต กัมภีรานนท์	„
นางเยาวเรศ สัจจาทิต	„
น.ส. ศิวไลซ์ นาคสุวรรณ	„
นายเรืองเกียรติ แซ่ด้อ	„

พิมพ์ที่กมลศิลป์การพิมพ์ ชลบุรี
นายกมล ธนทวีรัตน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2525 โทร. 282164, 285164

สนับสนุนโดย

มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ